

***Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata
2015. évi gyermekjóléti és gyermekvédelmi feladatai
ellátásáról szóló átfogó értékelés***

TARTALOMJEGYZÉK

1.	Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra	3. oldal
2.	Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzbeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban	4. oldal
2.1.	Az önkormányzat által nyújtott pénzbeli, természetbeni ellátások biztosítása	4. oldal
2.2.	A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok	10. oldal
2.3.	Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása	15. oldal
3.	Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások	18. oldal
3.1.	Az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények működési feltételei 2015-ben	19. oldal
3.2.	A gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézmények tevékenysége	24. oldal
a.)	Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja	24. oldal
b.)	Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja	32. oldal
3.3.	A gyermekek napközbeni ellátása	44. oldal
	Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye	44. oldal
3.4.	A gyermekek átmeneti gondozása	50. oldal
a.)	Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekek Átmeneti Otthona	50. oldal
b.)	Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Családok Átmeneti Otthona	55. oldal
c.)	Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye helyettes szülői hálózata	59. oldal
d.)	A ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonai ➤ Fecske Családok Átmeneti Otthona	59. oldal
	➤ Fészek Családok Átmeneti Otthona	61. oldal
4.	A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat ellátó szervezetek	64. oldal
a.)	Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák	65. oldal
b.)	Klebsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete	69. oldal
c.)	Debreceni Szakképzési Centrum	73. oldal
d.)	Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet	78. oldal
e.)	Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Bicske Debreceni Telephelye	81. oldal
5.	A jelzőrendszeri tagok észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében	84. oldal
6.	A felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzésének tapasztalatai	86. oldal
7.	Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján	86. oldal
8.	A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása	88. oldal
9.	A gyermekkorú és a fiatalok bűnelkövetők és az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége	91. oldal
10.	Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés	94. oldal
	Összefoglalás	98. oldal

1. Demográfiai mutatók, különös tekintettel a 0-18 éves korosztályra

A Központi Statisztikai Hivatal lakónépességi adatai szerint Debrecen Megyei Jogú Városban a 0-3 éves, valamint a 7-14 éves gyermekek száma emelkedést, a 4-6 év közöttiek és a 15-18 évesek száma viszont csökkenést mutat 2015. évben, összességében pedig a 0-18 éves korosztály 292 fővel kevesebb volt, mint 2014-ben.

2011. évben a város lakosságszáma még növekedett, azonban 2012-től folyamatos csökkenés tapasztalható. A 0-18 éves korosztály összlakosságon belüli aránya a 2010. évi adatokhoz viszonyítva már 2011-ben is kevesebb volt, és az ezt követő években tovább csökkent.

Év	Debrecen város lakossága	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	0-18 évesek összesen	0-18 évesek összlakosságon belüli aránya
2010.	207 270	8 003	5 745	14 904	10 991	39 643	19,1 %
2011.	208 016	7 908	5 961	14 669	10 555	39 093	18,8 %
2012.	207 594	7 682	6 182	14 647	10 053	38 564	18,6 %
2013.	204 333	7 426	5 962	14 419	9 872	37 679	18,4 %
2014.	203 914	7 467	5 902	14 554	9 484	37 407	18,3 %
2015.	203 506	7 632	5 679	14 787	9 017	37 115	18,2 %

Debrecen összlakosságan belül a 0-24 évesek nem és korcsoport szerinti adatai az alábbiak szerint alakultak:

Lányok	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	19-24 éves	Összesen
2010.	3 865	2 771	7 371	5 717	9 581	29 305
2011.	3 820	2 912	7 257	5 476	9 677	29 142
2012.	3 700	3 016	7 227	5 183	9 256	28 382
2013.	3 583	2 916	7 158	4 962	8 536	27 155
2014.	3 608	2 837	7 209	4 729	8 320	26 703
2015.	3 696	2 745	7 333	4 507	8 146	26 427
Fiúk	0-3 éves	4-6 éves	7-14 éves	15-18 éves	19-24 éves	Összesen
2010.	4 138	2 974	7 533	5 274	9 216	29 135
2011.	4 088	3 049	7 412	5 079	9 256	28 884
2012.	3 982	3 166	7 420	4 870	9 070	28 508
2013.	3 843	3 046	7 261	4 910	8 645	27 705
2014.	3 859	3 065	7 345	4 755	8 577	27 601
2015.	3 936	2 934	7 454	4 510	8 354	27 188

Az adatok szerint a városban lakó 19-24 évesek száma is folyamatos csökkenést mutat.

A fiatalok körében jelentős a felsőfokú oktatási intézményekben tanulók száma, és egyre jellemzőbb, hogy 30 éves kor körül kötnek házasságot, ami a gyermekvállalás életkori kitolódását is okozza.

A házasságkötések számát vizsgálva az alábbi adatok szerint 2011-ben csökkenés, 2012. óta pedig folyamatos emelkedés tapasztalható. A válások számában a 2013. és 2014. év adatai nagyarányú csökkenést mutatnak, ezekhez képest azonban 2015-ben jelentős mértékű növekedés figyelhető meg.

	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Házasságkötések száma:	797	711	775	810	892	965
A házassági anyakönyvbe bejegyzett válások száma:	585	559	579	422	442	568

Fentiek alapján megállapítható, hogy 2015-ben romlott a házasságkötésekhez viszonyítva a válások számának aránya. Míg a házasságkötések száma 73-mal emelkedett, a válások száma ennél nagyobb mértékben, 126-tal nőtt.

A gyermek mindenek felett álló érdeke, hogy családban és lehetőleg a saját családjában nőjön fel. A hagyományos családszerkezet folyamatos változáson megy keresztül, egyre ritkább a többgenerációs együtt élés, nő viszont az egyszülős – egy keresős – háztartások száma, amely létfenntartási és egyéb gondok kialakulásához vezethet.

2. Az önkormányzat feladatai a gyermekek védelme érdekében nyújtott pénzübeli és természetbeni ellátások biztosításával kapcsolatban

2.1. Az önkormányzat által nyújtott pénzübeli, természetbeni ellátások biztosítása

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (a továbbiakban: Gyvt.), Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának a pénzübeli és természetben nyújtott szociális ellátások helyi szabályairól szóló 30/2007. (VI. 28.) rendeletében, a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II. 26.) önkormányzati rendeletében, valamint a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény által szabályozott pénzübeli-, és természetben nyújtott ellátások helyi szabályainak végrehajtásáról szóló 6/2006. (II. 24.) rendeletében (a továbbiakban: rendelet) szabályozott pénzübeli és természetbeni ellátások célja, hogy segítséget nyújtsanak a gyermekek családban történő nevelkedéséhez, a róluk való gondoskodáshoz.

A támogatások finanszírozása háromféle módon történik: a központi költségvetésből, több támogatási forma teljes egészében az önkormányzat által biztosított, valamint a központi költségvetés és az önkormányzat révén (a továbbiakban: közös finanszírozás).

- Központi finanszírozású támogatások:

- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény
- Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzübeli ellátása

- Óvodáztatási támogatás
- Gyermek napközbeni ellátása keretében biztosított normatív gyermekétkeztetési térítési díjkezdmény

- Önkormányzati finanszírozású támogatások:

- Pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély, 2015. március 1-jétől: Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás és iskoláztatási támogatás
- Tehetséges tanulók támogatása
- Gyermek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjtámogatás
- Kelengyetámogatás
- Nevelési támogatás (hármast vagy többes ikrek születése esetén)
- Debrecen Város Napján elsőként született gyermek támogatása
- Rászoruló gyermekek hétféi étkeztetése

- Közös finanszírozású támogatás:

- Nyári szociális gyermekétkeztetés
- Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj

- Költséggel nem járó támogatások:

- hátrányos helyzet megállapítása
- halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

➤ Rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény

Az a gyermek, akinek részére rendszeres gyermekvédelmi kedvezményt állapítottak meg, jogosult:

- normatív gyermekétkeztetési díjkezdményre,
- tárgyév augusztus és november hónapjában Gyermekvédelmi Erzsébet utalványra (2015. évben alkalmanként 5800.- Ft értékben),
- külön jogszabályban meghatározott egyéb kedvezményre, így a nemzeti köznevelés tankönyvellátásáról szóló 2013. évi CCXXXII. törvény 4. § (2) bekezdés e) pontja alapján a felmenő rendszerben bevezetésre kerülő ingyenes iskolai tankönyvellátással nem érintett iskolai évfolyamokon az iskolai tankönyvrendelésnek biztosítania kell, hogy – az iskolától történő tankönyv-kölcsönzés, napköziben, tanulószobában elhelyezett tankönyvek igénybevétele, használt tankönyvek biztosítása, illetőleg tankönyvek megvásárlásához nyújtott pénzbeli támogatás útján – a nappali rendszerű iskolai oktatásban részt vevő minden olyan tanuló részére, aki rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül, a tankönyvek ingyenesen álljanak rendelkezésre.

2015. évben 5051 fő részesült rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben, mely 3030 családot érintett. Elutasításra került: 387 kérelem.

Az elutasítás leggyakoribb okai:

- A család egy főre jutó jövedelme meghaladta a jogszabályban meghatározott mértéket.
- A család tulajdonában lévő vagyon meghaladta a jogszabályi mértéket.

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők részére évente 2 alkalommal nyújtott Erzsébet utalvány postázási költsége a **hivatal** részére 4.236.485.- Ft kiadást jelentett. A jogosultak által át nem vett utalványok visszaváltásra kerültek, 2015. március hónapban 80 darab (464.000.-Ft értékben) 2015. december hónapban 77 darab (446.600.- Ft értékben).

Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyámszülő pénzbeli ellátása

A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek gyámjaul rendelt hozzátartozó, aki a gyermek tartására köteles és nyugellátásban, vagy nyugdíjszerű ellátásban részesül, pénzbeli támogatásra jogosult.

A támogatás összege 2015-ben gyermekenként 6.270.-Ft volt, azonban ezen támogatás a tárgyév során egyetlen gyámszülő részére sem került folyósításra a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

➤ Óvodáztatási támogatás

2009. január 1-jén lépett hatályba ezen támogatási forma, melynek célja az iskolai felkészítés eredményességének elősegítése.

A Gyvt. 2013. szeptember 1-jétől hatályos módosítása alapján változott az óvodáztatási támogatásra való jogosultság, amelyet a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapításával kapcsolatos módosítás is indokolt.

A Gyvt. 20/C. §-a, és a gyámhatóságokról, valamint a gyermekvédelmi és gyámügyi eljárásról szóló 149/1997. (IX.10.) Korm. rendelet 68/F. §-a alapján annak a szülőnek vagy családba fogadó gyámnak, akinek gyermeke tekintetében a halmozottan hátrányos helyzet fennállását a jegyző megállapította, és akinek gyermeke legkésőbb annak az óvodai nevelési évnél kezdődik, amelyben a gyermek ötödik életévét betölti, megkezdje az óvodai nevelésben való tényleges részvételt, valamint a kérelem benyújtását közvetlenül megelőző időszakban legalább két hónapon keresztül rendszeresen jár óvodába, óvodáztatási támogatás kerül megállapításra.

A gyámhatóság az óvodáztatási támogatást első alkalommal, ha az óvodáztatási támogatásra való jogosultság jogerős megállapítására

- az előző év december 5-e és a tárgyév június 4-e között kerül sor, a tárgyév június hónapjában,
- a tárgyév június 5-e és a tárgyév december 4-e között kerül sor, a tárgyév december hónapjában folyósítja,
- ezt követően a tárgyév június és december hónapjában folyósít 10.000.- Ft, illetve 20.000.-Ft összegben.

A Gyvt. módosítása *az óvodáztatási támogatásra vonatkozó szabályokat* a kötelező óvodába járás 3 éves kortól történő bevezetésével egyidejűleg *2015. szeptember 1-jével hatályon kívül helyezte.*

Tekintettel arra, hogy az ellátás évi két alkalommal (június és december) illette meg a jogosultakat, az utolsó folyósításra 2015. júniusában került sor 82 fő részére 1.010.000.-Ft összegben.

A Szociális Osztály a megállapított óvodáztatási támogatásokra való jogosultságot a júniusi folyósítást követően 2015. október 31. napjával megszüntette, a döntésről az érintett szülők, valamint az óvodák is értesültek, fellebbezés egyetlen döntés ellen sem érkezett.

➤ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított normatív gyermekétkeztetési térítési díjkedvezmény**

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények étkezési díjának megfizetéséhez normatív alapú díjkedvezményben a Gyvt. 151. § (5) bekezdésében szabályozottak szerint részesülhetnek a gyermekek.

2015. évben 8023 gyermek részesült normatív kedvezményben. Ennek költsége a központi költségvetésből kapott állami támogatásból került finanszírozásra, melynek összege 1.184.986.177.- Ft volt.

➤ **Pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély, 2015. március 1-jétől: Rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatás és iskoláztatási támogatás**

A pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély a 30/2007. (VI. 28.) önkormányzati rendelet alapján a rendkívüli élethelyzetbe került személyek, családok részére adható támogatás. A rendelet többek között kifejezetten a gyermekes családok tekintetében nevesít támogatandó élethelyzeteket.

Ilyen élethelyzet különösen:

- a gyermek kórházi kezelése,
- a gyermek betegsége,
- szülő halála,
- a család családok átmeneti otthonába kerül,
- a gyermek védelembe vételére kerül sor a család anyagi helyzete miatt,
- nevelésbe vett gyermek családjával való kapcsolattartás,
- a gyermek betegsége miatt társadalombiztosítási szerv által nem finanszírozott gyógyászati segédeszköz használatára szorul és közgyógyellátásra nem jogosult.

A pénzbeli rendkívüli önkormányzati segély összege minimum 4300.- Ft, amely indokolt esetben ennél magasabb is lehet. 2015. évben számos család részére állapítottak meg támogatást, azonban erre vonatkozóan nincs pontos számadat, mivel ezen a jogcímen a létfenntartást veszélyeztető rendkívüli élethelyzetbe került egyéb személyek, gyermektelen családok is részesültek pénzbeli rendkívüli önkormányzati segélyben, más-más jogosultságot megalapozó indokok figyelembevételével.

A szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.) 2015. március 1. napjától módosult, amely alapján jelentős változás következett be a szociális ellátásokat érintően.

A változásokra figyelemmel Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése 2015. március 1-jei hatállyal elfogadta a települési támogatások helyi szabályairól szóló 6/2015. (II.

26.) önkormányzati rendeletet, amellyel egyidejűleg a 30/2007.(VI. 28.) önkormányzati rendeletet hatályon kívül helyezte.

Az új rendelet a rendkívüli települési támogatás keretében nyújtott pénzbeli eseti támogatáson belül már külön nevesítve tartalmaz iskoláztatási támogatásra vonatkozó szabályozást, amely alapján a támogatás összege, ha a családban egy nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermek van, 4.300.-Ft abban az esetben, ha kettő vagy annál több nappali oktatás munkarendje szerint tanulmányokat folytató gyermek van, 6.000.-Ft. 2015. évben 444 család részesült támogatásban, összesen 2.083.400.-Ft összegben.

➤ **Tehetséges tanulók támogatása**

Célja, hogy anyagi támogatást nyújtson a szociálisan hátrányos helyzetben élő tehetséges tanulók számára. E támogatásra azok az 5-14. évfolyamos tanulók jogosultak, akik 4,5 tanulmányi átlagot érnek el, meghatározott tanulmányi versenyen 1-10. helyezést, sportversenyen vagy diákolimpián, illetve művészeti versenyen 1-6. helyezést értek el, és családjukban az egy főre jutó jövedelem a nyugdíjminimum 250 %-át nem haladja meg.

A támogatás mértéke 2015. júniusig havi 5000.- Ft volt, a rendelet módosításával 2015 szeptemberétől havi 10.000.-Ft 10 hónapon keresztül. E támogatásban 2015. júniusig 18 családban 21 gyermek részesült, összesen 630.000.- Ft összegben, 2015. szeptembertől 27 családban 30 gyermek összesen 1.200.000.-Ft összegben.

➤ **Gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított rászorultsági gyermekétkeztetési térítési díjtámogatás**

A gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények étkezési térítési díjának megfizetéséhez a normatív kedvezményen túl a rendelet alapján további rászorultsági alapú kedvezményben részesülhetnek azok a gyerekek, akiknek a családjában az egy főre jutó jövedelem a rendelet szabályaiban leírtaknak megfelel.

Önkormányzati fenntartású intézmények (óvodák, bölcsődék) esetén a rászorultsági kedvezményre való jogosultságot az intézmény vezetője állapítja meg. Nem önkormányzati és nem állami fenntartású intézmények esetén kedvezményt a fenntartó biztosíthat, míg az állami fenntartású oktatási-nevelési intézményekben a normatív állami támogatáson felüli további rászorultsági kedvezményt a Gyvt. változása miatt, a rendelet 2013. március 1-jétől hatályos módosítása alapján a polgármester állapítja meg. Az étkeztetést a Debreceni Intézményműködtető Központ közreműködésével a Sodexo Magyarország Kft. biztosítja. (A gyermekétkeztetéssel bővebben a 2.2. pontban foglalkozunk.)

➤ **Kelengyetámogatás**

Kelengyetámogatásban részesül - természetbeni támogatásként – a Debrecenben élő szülő gyermeke születésekor, amennyiben a családjában az egy főre jutó jövedelem nem haladja meg a nyugdíjminimum 200 %-át. A támogatás 15.000.- Ft értékű vásárlási utalvány, melyet babaruházati cikkek vásárlására lehet fordítani. E támogatás megállapítására 2015. évben 168 esetben került sor, összesen 2.520.000.- Ft értékben.

➤ **Nevelési támogatás (hármás vagy többes ikrek születése esetén)**

Hármás vagy többes ikrek születése esetén nevelési támogatásra azon családok jogosultak, ahol a család egy főre jutó jövedelme nem haladja meg a nyugdíjminimum 250 %-át. A

nevelési támogatás összege gyermekenként havi 5000.- Ft, a gyermekek hároméves koráig. 2015. évben 3 család részesült támogatásban, összesen 540.000.- Ft támogatási összegben.

➤ **Debrecen Város Napján született gyermek támogatása**

2006-ban lépett hatályba az Szt. 45. § (3) bekezdésének felhatalmazása alapján a Debrecen Város Napján született első gyermek köszöntése és támogatása. A támogatás összege: 100.000.- Ft, amelyet minden évben az április 11-én elsőként született debreceni gyermek szülei kapnak.

➤ **Rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetése**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Debreceni Csoportja (a továbbiakban: Szeretetszolgálat) 1997-ben kezdte el a városban élő rászoruló gyermekek hétvégi étkeztetését, melyhez az Önkormányzat 2000-től támogatási megállapodás keretében nyújt támogatást.

A szervezet a 2015. január 10. - december 27. közötti 40 hétvégén, alkalmanként 100 gyermek számára biztosított meleg ételt szombaton és vasárnap. Az esetek döntő többségében egyedülálló szülők, vagy többgyermekes családok gyermekeit étkeztette a Szeretetszolgálat, akik szociális helyzetük miatt nem képesek gyermekük ellátásáról más módon gondoskodni. A gyermekek felügyeletét az étkezés ideje alatt a Szeretetszolgálat önkéntesei látták el.

A program megvalósításához biztosított 4.000.000.- Ft összegben túl, a támogatási megállapodás módosításával, a gyermekek őszi szünetben történő étkeztetése érdekében további 500.000.- Ft támogatásban részesült a szervezet. Az őszi szünetben 2015. október 26. -30. között, 5 napon keresztül szintén 100 gyermek jutott meleg ételhez a Szeretetszolgálat szervezésében.

➤ **Nyári szociális gyermekétkeztetés**

Az emberi erőforrások minisztere által kiírt pályázat útján lehetett a települési önkormányzatoknak a nyári szociális gyermekétkeztetéshez vissza nem térítendő állami támogatást igényelni, így Debrecenben 890 rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő gyermek a nyári szünetben 54 munkanapon keresztül napi egyszeri meleg ebédet kapott.

Az állami támogatás egy rászoruló gyermekre jutó napi összege 440.-Ft, a tényleges költség pedig normál étkezés esetén 636.- Ft, a diétás étkezés esetén pedig 839.- Ft volt. Az ebéd minden esetben frissen főzött meleg étel volt, amelyet a jogosultak ételhordóban tudtak elvinni. Az ebéd osztása a város 7 iskolájában történt. Az ebédet a Sodexo Magyarország Kft. biztosította.

A nyári szociális gyermekétkeztetés biztosításához az Önkormányzat 20.757.882.-Ft állami támogatást használt fel, valamint 9.354.240.-Ft saját forrást vont be.

➤ **Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíj**

A hátrányos szociális helyzetű felsőoktatási hallgatók, érettségi előtt álló középiskolások, illetve felsőfokú diplomával nem rendelkező, felsőoktatási intézménybe még felvételt nem nyert érettségizett fiatalok részesülhettek a Bursa Hungarica Felsőoktatási Önkormányzati Ösztöndíjban.

Az „A” típusú ösztöndíjpályázatra 143 pályázat érkezett, ezek közül 10 fő pályázó részesült havi 9.000,- Ft, 67 fő 7.500,- Ft összegű önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 66 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

A „B” típusú ösztöndíjpályázatra 11 pályázat érkezett. 2 pályázó havi 9.000,- Ft, 7 pályázó havi 7.500,-Ft összegben részesült önkormányzati támogatásban. Kizárásra került 2 pályázat, mivel nem feleltek meg a pályázati kiírásnak.

Az „A” típusú támogatott pályázók 10 hónap időtartamra nyerték el az ösztöndíjat, míg a „B” típusú pályázók esetében 3x10 hónap támogatást folyósít a felsőoktatási intézmény, amennyiben a pályázó sikeresen felvételt nyer az általa megjelölt felsőoktatási intézmény valamelyikébe.

2.2. A gyermekétkeztetés megoldásának módjai, kedvezményben részesülőkre vonatkozó adatok

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a gyermekétkeztetést az általa fenntartott és működtetett gyermekjóléti alapellátást (bölcsődei ellátás, gyermekek átmeneti gondozása) és szociális alapellátást (kiskorú fogyatékosok nappali ellátása) nyújtó, valamint köznevelési (óvodák) intézményekben, illetve a közigazgatási területén működő állami fenntartású, a Debreceni Intézményműködtető Központ által működtetett köznevelési intézményekben biztosítja külső szolgáltató cég bevonásával és az intézmények főzőkonyháival.

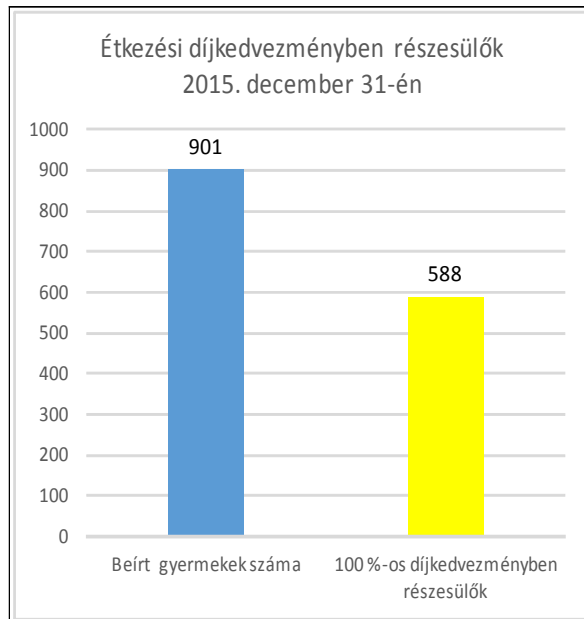
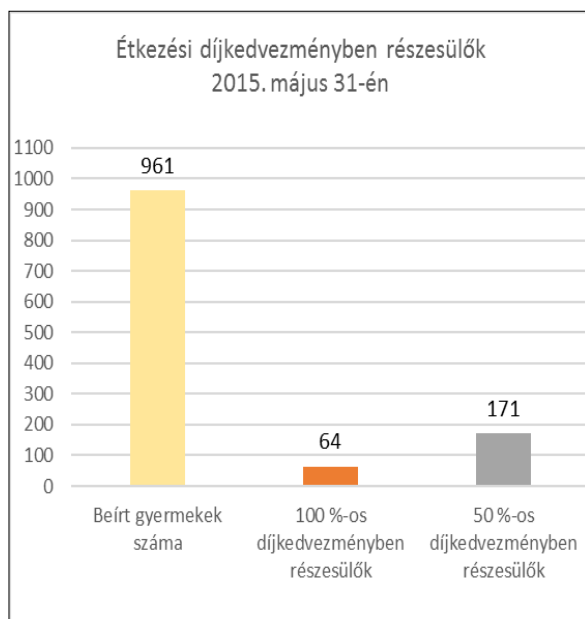
Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében önálló főzőkonyhák működtetésével maradéktalanul biztosítja a gyermekétkeztetést. A gyermekek egészséges fejlődése, egészségének védelme érdekében a bölcsődei ételmezés során figyelembe veszik a korszerű csecsemő és kisgyermek táplálási elveket és a vonatkozó jogszabályi előírásokat. Az ellátás során a gyermekek napi energia szükségletének 75 %-át kell biztosítani 2 főétkezés (reggeli, ebéd) és 2 kisétkelés (tízórai, uzsonna) formájában. A tagintézmények konyháin a HACCP előírásainak betartása mellett, az intézmény dietetikusa által készített egységes étlap alapján készülnek az ételféleségek.

A bölcsődei ételmezés során figyelembe veszik a 37/2014. (IV.30.) EMMI rendelet közétkeztetésre vonatkozó táplálkozás-egészségügyi előírásait, az egységes csecsemő táplálkozást meghatározó szakmai irányelveket, a korosztály sajátosságaiból adódó egyéni és speciális táplálkozási igényeket, valamint a táplálékok elkészítése során a higiénés követelmények betartását, a korszerű konyhatechnikai eljárások alkalmazását, az élvezhető minőség elérését.

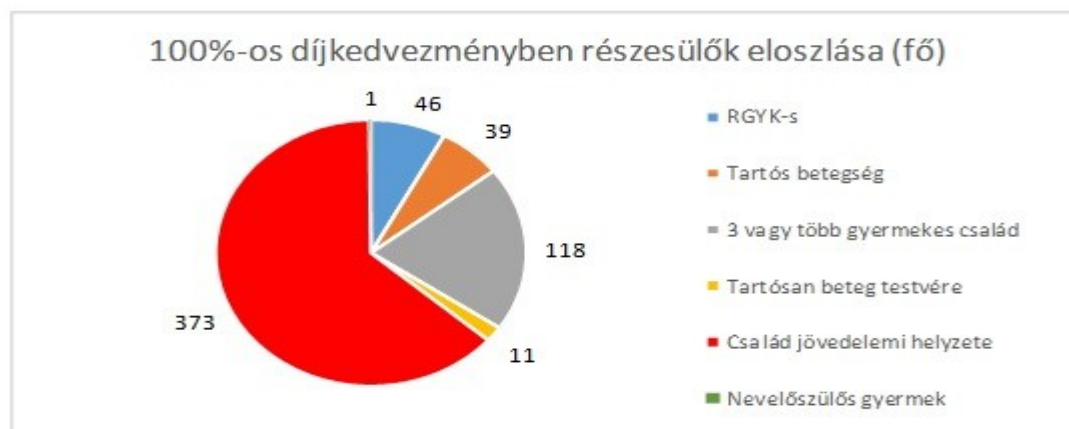
A közétkeztetési rendelet szabályainak elfogadtatását ételbemutatók, kóstolók és tájékoztató előadások szervezésével segítik. Szakembereik körében a korszerű táplálkozás igényét receptversennyel, étlapjavaslatok lehetőségével ösztönzik.

A diétás étkeztetés feltételei az intézményben már hosszú idő óta adóttak, mert a Honvéd Utcai Tagintézmény főzőkonyháján teljes körűen biztosítottak a diétás ételek előállításához szükséges személyi (diétás szakács), illetve tárgyi és műszaki feltételek. Elsődlegesen ide veszik fel a speciális diétára szoruló gyermekeket. Amennyiben a nevelési év folyamán derült ki egy-egy ellátott esetén a diéta igénye és az áthelyezés a Honvéd Utcai Tagintézménybe nem volt lehetséges, kiszállítással biztosították számukra a speciális ellátást. A diétás étkezők száma sokszor módosult, a nevelési év folyamán kb. 25 - 40 főt láttak el, akik többségében tejre, tojásra, gluténra, szójára, gabonafélékre érzékenyek, illetve bizonyos gyümölcsökre, esetlegesen zöldségfélékre is.

A Gyvt.-nek az ingyenes bölcsődei és óvodai gyermekétkeztetés kiterjesztése érdekében történő módosításáról szóló 2015. évi LXIII. törvény rendelkezései 2015. szeptember elsejével léptek hatályba, amely jelentős mértékben megnövelte a normatív kedvezményben részesülők körét. A korábbi 50 %-os kedvezmények megszűntek és megnőtt a teljesen ingyenesen étkezők száma.

Új kedvezményként jelent meg, hogy amelyik gyermek olyan családban él, ahol az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkal csökkentett összegének 130%-át, (89.408,- Ft 2015-ben) szintén ingyenesen étkezik. A 328/2011. (XII. 29.) Korm. rendelet értelmében a szülő által kitöltött nyilatkozaton kívül más bizonyító erejű dokumentumra e kedvezmény érvényesítéséhez nincs szükség. A 2015. év végi adatok alapján az intézményben összesen 588 fő részesülhetett az ingyenes gyermekétkeztetés kedvezményében. (Összehasonlításképpen: 2014. év végén csak 194 fő részesült valamilyen kedvezményben.) Az ingyenesen étkezők közül a nagy többség: 373 fő, a család egy főre jutó jövedelme alapján igényli a normatív kedvezményt.

Debrecen Megyei Jogú Város Városi Szociális Szolgálat a fogyatékos gyermekek nappali ellátása keretében biztosítja – a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével – a gyermekek étkeztetését.

DMJV Városi Szociális Szolgálat az alábbi két telephelyen biztosítja a kiskorú fogyatékosok nappali ellátását:

- az Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Bösörményi Úti Nappali Intézménye (4032 Debrecen, Bösörményi út 148. sz.), valamint
- az Újkerti Gondozó Szolgálat Fogyatékos Személyek Ibolya Utcai Nappali Intézménye (4027 Debrecen, Ibolya utca 24. sz.).

A szolgáltatói nyilvántartásba bejegyzett adatok alapján a nappali ellátás engedélyezett férőhelyének száma telephelyenként 20-20 fő.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése a 287/2015. (XI. 26.) határozatával 2015. április 1. napjától az Ibolya utcai intézményre vonatkozóan a férőhely-kijelölés határozatlan időre történő mellőzését, valamint a mellőzés időtartama alatt az ellátottakkal kötött megállapodások meghosszabbításának tilalmát rendelte el.

A nappali intézményben a fogyatékos gyermekek ellátása során nyújtott étkeztetésre a gyermekek napközbeni ellátása keretében biztosított, a Gyvt. szerinti gyermekétkeztetés szabályait alkalmazzák.

A Bösörményi úti intézmény nappali ellátásában 2015. évben 21 fő vette igénybe a gyermekétkeztetést, év közben azonban a kedvezmény mértéke több esetben is változott.

- 11 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 1246 adagot vettek igénybe.
- 11 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 882 adagot vettek igénybe.
- Egy ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményen felüli + 25%-os rászorultsági kedvezményben, összesen 67 adagot vett igénybe.
- Egy ellátott nem részesült normatív kedvezményben, összesen 57 adagot vett igénybe.

Az Ibolya utcai intézmény nappali ellátásában 2015. évben

- 3 ellátott részesült 100%-os normatív kedvezményben, összesen 360 adagot vettek igénybe.
- 11 ellátott részesült 50%-os normatív kedvezményben, összesen 924 adagot vettek igénybe.
- 1 ellátott nem részesült normatív kedvezményben, összesen 109 adagot vett igénybe.

A két telephelyen 2015. évben összesen 3645 étkezési napot vettek igénybe, amely 14,52 fő gyermekétkeztetését jelenti.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában működő óvodák közül egy rendelkezik önálló főzőkonyhával, 32 intézményben pedig a Sodexo Magyarország Kft. közreműködésével történik a gyermekek étkeztetése.

A kormányzati intézkedés eredményeképpen a 2015/2016. nevelési évben már a gyermekek 78 %-a részesülhet ingyenes étkezésben, míg arányuk az előző nevelési évben csupán 21 % volt.

A kedvezményben részesülő gyermekek jogcím szerinti megoszlásának alakulását az alábbi táblázatok tartalmazzák:

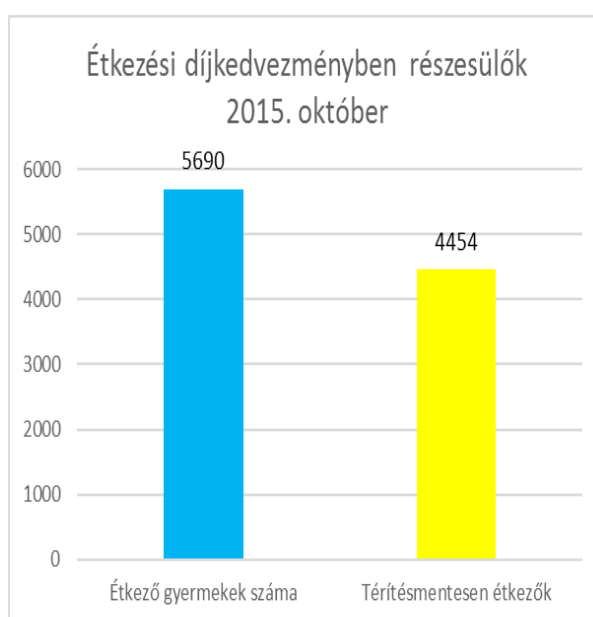
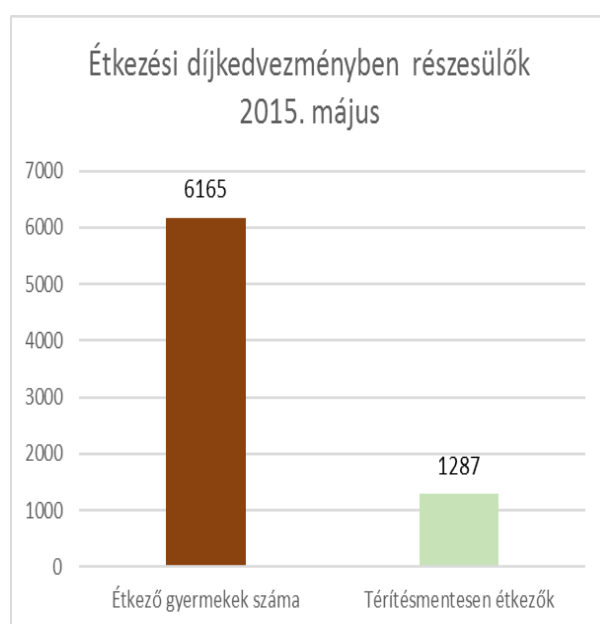
Gyermekétkeztetés az önkormányzati fenntartású óvodákban 2015. május

Étkező gyermekek száma		6165 fő
Ebből	Térítésmentesen étkező	1287 fő
	50 %-os kedvezmény (3 vagy több gyermek)	864 fő
	50 %-os kedvezmény (tartósan beteg)	273 fő
	Rászorultsági alapon kedvezményes	60 fő

Gyermekétkeztetés az önkormányzati fenntartású óvodákban 2015. október

Étkező gyermekek száma az intézményben:	5690 fő
Térítésmentesen étkezők száma összesen:	4454 fő
Térítésmentesen étkezők közül	
- rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesül	740 fő
- tartósan beteg vagy fogyatékos, vagy olyan családban él, amelyben tartósan beteg vagy fogyatékos gyermeket nevelnek	355 fő
- olyan családban él, amelyben három vagy több gyermeket nevelnek	815 fő
- olyan családban él, amelyben a szülő nyilatkozata alapján az egy főre jutó havi jövedelem összege nem haladja meg a kötelező legkisebb munkabér személyi jövedelemadóval, munkavállalói, egészségbiztosítási és nyugdíjjárulékkel csökkentett összegének 130%-át	2501 fő
- nevelésbe vették	43 fő

A két időszak alatt étkező és a térítésmentesen étkező gyermekek számának összehasonlítása:

A **Debreceni Intézményműködtető Központ** (a továbbiakban: DIM) 2013. május 1. napjától látja el a gyermekétkeztetési feladatokat az állami fenntartásba vett debreceni székhelyű köznevelési intézményekben.

A gyermekétkeztetés feladatellátási helyeinek száma 2015. évben 42 volt.

A gyermekétkeztetés vásárolt szolgáltatással kerül megoldásra, külső szolgáltató cég bevonásával.

Az ellátást igénybe vevők az ellátásért térítési díjat kötelesek fizetni. A gyermekétkeztetés intézményi térítési díjának alapja az ételmezés nyersanyag költségének egy ellátottra jutó napi összege. A térítési díjakat Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata rendeletben határozza meg. A személyi térítési díjakat az önkormányzati rendelet alapján – figyelembe véve a Gvyt.-ben biztosított normatív kedvezményeket – az ellátást biztosító intézmény vezetője állapította meg.

A normatív kedvezményes étkezők száma 2015. évben										
	100% RGYK	100% RGYK óvoda	50% 3 v. több gyermekes	50% RGYK	50% Tartós beteg/fo-gyatékos	100% Nevelésbe vett gyer-mek	100% 3 v. több gyermekes ÓVODA	100% Jövedelem alapján ÓVODA	100% Tartós beteg/fo-gyatékos ÓVODA	ÖSSZESEN:
Általános iskola	2 560	0	1 229	-	398	55	-	-	-	4 242
Általános iskolai kollégium	62	0	1	-	9	3	-	-	-	75
Gimnázium	-	-	157	46	29	1	-	-	-	233
Középiskolai kollégium	-	-	166	274	30	3	-	-	-	473
Óvoda	0	8	-	-	7	1	2	0	4	22
Szakiskola	-	-	4	8	49	17	-	-	-	78
Szakközépiskola	0	-	61	38	9	1	-	-	-	109
ÖSSZESEN:	2 622	8	1 618	366	531	81	2	0	4	5 232

Az ételmezési tevékenységet 8 főzőkonyha és 34 tálaló-, melegítőkonyha látja el.

A gyermekétkeztetés 2015. évi tényleges adagszámai:

INTÉZMÉNY TÍPUS	ÉTKEZÉSI TÍPUS				
	reggeli	tízórai	ebéd	uzsonna	vacsora
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító ÁLTALÁNOS ISKOLA	20 907	54 287	56 803	49 260	19 707
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító KÖZÉPISKOLA	2 850	6 127	8 265	6 008	2 834
Sajátos nevelési igényű gyermekek nevelését-oktatását biztosító ÓVODA	1 568	5 081	5 135	3 815	1 349
ÓVODA - DIÉTÁS	0	93	93	73	0
ÁLTALÁNOS ISKOLA	0	1 184 213	1 523 307	1 159 934	0
ÁLTALÁNOS ISKOLAI KOLLÉGIUM	181	109	109	109	144
ÁLTALÁNOS ISKOLA - DIÉTÁS	424	19 517	27 823	19 204	413
ÁLTALÁNOS ISKOLA (KLIK által működtetett)	5 812	9 927	10 093	9 407	5 811
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM	116 133	0	305 679	0	111 505
KÖZÉPISKOLAI KOLLÉGIUM - DIÉTÁS	1 527	0	5 671	0	1 638
KÖZÉPISKOLA (KLIK és DSZC által működtetett)	36 239	0	62 150	0	46 087
ÁLTALÁNOS ISKOLA – ERDEI ISKOLA	441	155	557	201	390
MINDÖSSZESEN	186 082	1 279 509	2 005 685	1 248 011	189 878

Az intézmény 26 étkeztetésszervezője 52 köznevelési intézményben látja el az étkeztetéssel kapcsolatos étkeztetésszervezői feladatokat.

Az étkezői létszám csökkenése, valamint a csoportos befizetési módot választók számának növekedése miatt csökkent a készpénzes fizetők száma. Így a költséghatékonyság szem előtt tartásával törekedtek az optimális befizetési napok megszervezésére. Minden hónap végén, illetve hónap elején, a tárgyhónap 10-ig biztosítják a térítési díj befizetésének lehetőségét.

Az étkezői létszám 11 700 fő, ebből a csoportos beszedési megbízás fizetési módot választók száma 1 788 fő, ez a szám évről évre növekvő tendenciát mutat.

A nyári szünet idején az Önkormányzat által kijelölt intézményben megszervezték az étkeztetést a nyári napközbeni felügyeletet igénybe vevő tanulók részére. 2015. évben július hónapban 137 fő, augusztus hónapban 91 fő részére biztosították az étkezés lehetőségét.

Kiemelt figyelmet fordítanak az étkeztetés mechanizmusának folyamatos ellenőrzésére. Fontos számukra a jó kapcsolattartás a köznevelési intézmények vezetőivel, valamint az étkeztetést biztosító szolgáltató céggel.

Céljuk a számviteli és pénzügyi fegyelem szem előtt tartása mellett az étkezők minden igényt kielégítő ellátása.

Fentieket összefoglalva a DIM 2015. év folyamán is igyekezett ezen nagy volumenű és egyre sokrétűbb feladatot az elvárásoknak megfelelően, magas színvonalon végrehajtani.

2.3. Hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet megállapítása

A Gyvt. 2014. január 1-jén hatályba lépett módosítása alapján hátrányos helyzetű az a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek és nagykorúvá vált gyermek, aki esetében az alábbi körülmények közül egy fennáll:

- a) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony iskolai végzettsége, ha a gyermeket együtt nevelő mindkét szülőről, a gyermeket egyedül nevelő szülőről vagy a családbafogadó gyámról – önkéntes nyilatkozata alapján – megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor legfeljebb alacsony iskolai végzettséggel rendelkezik,
- b) a szülő vagy a családbafogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága, ha a gyermeket nevelő szülők bármelyikéről vagy a családbafogadó gyámról megállapítható, hogy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésekor az Szt. 33. §-a szerinti aktív korúak ellátására jogosult vagy a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény igénylésének időpontját megelőző 16 hónapon belül legalább 12 hónapig álláskeresőként nyilvántartott személy,
- c) a gyermek elégtelen lakókörnyezete, illetve lakáskörülményei, ha megállapítható, hogy a gyermek a településre vonatkozó integrált településfejlesztési stratégiában szegregátumnak nyilvánított lakókörnyezetben vagy félkomfortos, komfort nélküli vagy szükséglakásban, illetve olyan lakáskörülmények között él, ahol korlátozottan biztosítottak az egészséges fejlődéséhez szükséges feltételek.

Amennyiben a fenti három körülmény közül kettő fennáll, halmozottan hátrányos helyzetű a gyermek.

2015-ben 422 család esetén a hátrányos helyzet, 499 család esetén pedig a halmozottan hátrányos helyzet megállapítására került sor. Elutasítás 231 esetben történt, a jogosultsági feltételek hiánya miatt.

A hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek jogosultak voltak többek között:

- óvodai fejlesztő programban, képesség-kibontakoztató és integrációs felkészítésben,
- az Arany János Tehetséggondozó Programban,
- az Arany János Kollégiumi Programban,
- az Arany János Kollégiumi-Szakiskolai Programban,
- az Útravaló-MACIKA Ösztöndíjprogramban való részvételre
- óvodáztatási támogatásra.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az alapfokú művészetoktatásban a térítési díj fizetése alól mentesül.

Az általános iskolai körzeteket úgy kell meghatározni, hogy kialakíthatóvá váljon a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek egyenletes aránya a nevelési-oktatási intézményekben. Ha az általános iskola a felvételi kötelezettsége teljesítése után további felvételi, átvételi kérelmeket is teljesíteni tud, előnyben kell részesítenie a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket, tanulókat. A középfokú iskola a felvételi vizsgák befejezése után rangsorolja a jelentkezőket, a rangsorolás során az azonos eredményt elérő tanulók közül előnyben kell részesíteni a halmozottan hátrányos helyzetű tanulót.

A halmozottan hátrányos helyzet megállapítása, a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók létszámaival összefüggő adatszolgáltatási kötelezettség:

A nemzeti köznevelésről szóló törvény végrehajtásáról rendelkező 229/2012. (VIII. 28.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Korm. rend.) 29. § (2) bekezdése alapján a jegyző az adott év január 15-én és október 1-jén rendelkezésre álló adatok feldolgozása után minden év január 31-ig és október 31-ig a KIR programban rögzíti a Korm. rend. 22. § (1) bekezdés e) pontja szerinti adatokat, iskola és óvoda esetén a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekekkel és tanulókkal összefüggő adatokat, a településen élő összes hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek, tanuló létszámát, külön nyilvántartva az óvodával jogviszonyban álló gyermekek, az alapfokú és középfokú iskolával tanulói jogviszonyban álló tanulók létszámát, az óvoda és az iskola felvételi körzetében élő hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek és tanköteles tanulók létszámát, feladatellátási helyenként.

Az adatszolgáltatás alapján 2015. januárjában:

– *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*

- Óvoda: 124
- Általános iskola: 359
- Középfokú intézmény: 151
- Nagykorú: 66

– *Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*

- Óvoda: 116
- Általános iskola: 353
- Középfokú intézmény: 156
- Nagykorú: 33

Az adatszolgáltatás alapján 2015. októberében:

– *Hátrányos helyzetű gyermekek száma:*

- Óvoda: 58
- Általános iskola: 234
- Középfokú intézmény: 97
- Nagykorú: 45

– *Halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek száma:*

- Óvoda: 68
- Általános iskola: 225
- Középfokú intézmény: 109
- Nagykorú: 27

A hátrányos helyzetű (HH) és halmazottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma városi szinten jelentősen lecsökkent a korábbi évekhez viszonyítva, melynek oka, hogy a Gyvt. alapján a hátrányos helyzet és a halmazottan hátrányos helyzet megállapításának jogszabályi feltételei megszigorodtak. A 2013. szeptember 1. napjától hatályos szabályozás szerint a gyermek ezen helyzetének fennállására vonatkozó igazolás kérelemre induló eljárás alapján adható és határozott időre szól.

Év	HH			HHH		
	Óvoda	Általános iskola	Középfokú intézmény	Óvoda	Általános iskola	Középfokú intézmény
2013. október	971	3481	1512	176	443	136
2014. január *	2021	2990	1324	189	4353	129
2014. október	76	236	89	74	195	121
2015. január	124	359	151	116	353	156
2015. október	58	234	97	68	225	109

* Azt, akinek a Gyvt. 2013. 09. 01-től hatályos módosítása előtt a szülő alacsony iskolai végzettségéről tett önkéntes nyilatkozata alapján a hátrányos, vagy – rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő esetén – a halmazottan hátrányos helyzetét megállapították az oktatási-nevelési intézményben, a Gyvt. átmeneti rendelkezése alapján 2014. augusztus 31-ig még hátrányos, halmazottan hátrányos helyzetűnek kellett tekinteni, így a 2014. január, illetve október havi jelentésben szereplő létszámadatok nagyfokú eltérésének ez az oka.

3. Az önkormányzat által biztosított személyes gondoskodást nyújtó ellátások

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény biztosítja a települések igazgatási önállóságát. A törvény 13. § (1) bekezdés 8. pontjának rendelkezése szerint a helyi önkormányzat feladata többek között a gyermekjóléti szolgáltatásokról és ellátásokról való gondoskodás.

A gyermekek védelmével kapcsolatos alapvető szabályokat az alábbi jogszabályok tartalmazzák:

- Magyarország Alaptörvénye
- a Gyermekek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvény,
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (a továbbiakban: Gyvt.),
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (a továbbiakban: Szt.),
- a családok támogatásáról szóló 1998. évi LXXXIV. törvény.

A Gyvt. 94. § (1) bekezdése értelmében a települési önkormányzat feladata a gyermekek védelme helyi ellátó rendszerének kiépítése és működtetése, a területén lakó gyermekek ellátásának megszervezése.

A Gyvt. 97. §-a alapján a személyes gondoskodást nyújtó szociális és gyermekvédelmi ellátást a települési önkormányzat nem állami szervvel kötött szerződés útján is biztosíthatja.

DMJV Önkormányzata 2015-ben a Gyvt. 94. és 95. §-aiban előírt, kötelezően ellátandó feladatai alapján az alábbi ellátási formákat biztosította:

Gyermejjóléti alapellátások:

- gyermekjóléti szolgáltatás keretében *gyermekjóléti központ*,
- gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsőde*,
- gyermekek átmeneti gondozása keretében *gyermekek átmeneti otthona, családok átmeneti otthona, helyettes szülői hálózat*.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata ellátási kötelezettségének a múlt évben is intézményhálózata útján, valamint ellátási szerződés keretében tett eleget:

- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Családsegítő és Gyermekjóléti Központja**, valamint Debrecen Megyei Jogú Város **Gyermekvédelmi Intézménye** a *gyermekjóléti szolgáltatást*,
- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Gyermekvédelmi Intézménye** *gyermekek átmeneti otthonát, családok átmeneti otthonát, helyettes szülői hálózatot*,
- ◆ Debrecen Megyei Jogú Város **Egyesített Bölcsődei Intézménye** a gyermekek napközbeni ellátása keretében *bölcsődei ellátást biztosított*,
- ◆ valamint a **ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.** ellátási szerződés keretében két *családok átmeneti otthonát* működtetett.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályban kötelező feladatként meghatározott ellátásokról teljes körűen gondoskodik.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata Közgyűlése a 224/2015. (XI. 19.) határozatával átszervezte 2016. január 1. napjával *Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központját* (4026 Debrecen, Mester u. 1.), valamint *Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményét* (4032 Debrecen, Böszörményi út 68.) oly módon, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye feladatai közül a családsegítés és a gyermekjóléti szolgáltatás feladatai 2016. január 1. napjával átkerültek Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központjához, mely intézmény Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja néven a család- és gyermekjóléti központ feladatait látja el a debreceni járás területén, valamint a család- és gyermekjóléti szolgálat feladatait látja el Debrecen Megyei Jogú Város meghatározott területein.

Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye 2016. január 1. napjától gyermekjóléti alapellátás keretében gyermekek átmeneti gondozása feladatait látja el gyermekek átmeneti otthonában és családok átmeneti otthonában.

A fenti intézkedést az indokolta, hogy 2016. január 1-jei hatállyal módosult a Gyvt.-nek a gyermekjóléti szolgáltatásra vonatkozó szabályozása, amely szerint a gyermekjóléti szolgáltatás és a családsegítés 2016. január 1-jétől kizárólag egy szolgáltató keretében működtethető.

Az intézkedés következtében Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja feladatellátást szolgáló vagyona kibővült Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye 4225 Debrecen, Felsőjózsa u. 7., 4033 Debrecen, Süveg u. 3., 4031 Debrecen, Pósa u. 1. szám alatti ingatlanjaival.

2016. január 1. napjával az Önkormányzat Közgyűlése elrendelte Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye létszámkeretéből 42,5 fő szakmai tevékenységet ellátó, valamint 2 fő szakmai munkát segítő közalkalmazott átadását Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja részére, ezzel egyidejűleg Debrecen Megyei Jogú Város Család- és Gyermekjóléti Központja létszámkeretét 107 főben (102 szakmai tevékenységet ellátó, valamint 5 szakmai munkát segítő), Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye létszámkeretét 19,5 főben (16,5 fő szakmai tevékenységet ellátó és 3 fő szakmai munkát segítő) állapította meg.

Az Önkormányzat a családsegítés szociális szolgáltatást a Héra Egyesülettel (székhely: 4031 Debrecen, Tegez utca 112.), valamint a Forrás Lelki Segítők Egyesületével (székhely: 4028 Debrecen, Ember Pál utca 19.) kötött ellátási szerződések útján biztosította Debrecen meghatározott területein. A Gyvt. módosítása szerint a családsegítés csak a gyermekjóléti szolgáltatással együtt működtethető 2016. január 1-jét követően, ezért a Közgyűlés 2015. november 19-ei döntése szerint a két szervezet ellátási szerződés keretében nyújtott feladatai kiegészültek a gyermekjóléti szolgáltatás feladataival.

3.1. Az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények működési feltételei 2015-ben

Az önkormányzati fenntartású gyermekjóléti alapellátást nyújtó intézmények pénzügyi-gazdasági, valamint üzemeltetési feladatait a DIM látja el.

➤ Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye

Székhelye: Debrecen, Böszörményi út 68.
Székhelyen működő szervezeti egységek: Családsegítő Központ,
Gyermekjóléti Központ, Gyermek Átmeneti Otthona
Telephelye: Debrecen, Mester u. 30. – Családok Átmeneti Otthona

Ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák):

Debrecen, Süveg u. 3. - Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Központ
Debrecen, Felsőjózsa u. 7. - Családsegítő Központ, Gyermekjóléti Központ
Debrecen, Pósa u. 1. - Gyermekjóléti Központ

A Gyermekjóléti Központ, a Gyermek Átmeneti Otthona és a Családok Átmeneti Otthona szolgáltatói nyilvántartásba történő bejegyzése határozatlan időre szól, míg a Családsegítő Központ 2016. december 31-ig határozott időre szóló bejegyzéssel rendelkezett a Debrecen, Böszörményi úti székhely, valamint a Debrecen Süveg u. 3. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségek akadálymentesítési hiányosságai miatt.

A Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Gyámügyi és Igazságügyi Főosztálya 2015. június 1. napjával a helyettes szülői hálózat adatait – a szolgáltatás megszüntetésére vonatkozó önkormányzati döntést követő kérelem alapján – törölte a szolgáltatói nyilvántartásból.

2015-ben a *személyi feltételek* biztosítottak voltak a feladatok ellátásához, az engedélyezett álláshelyek száma 64 volt (szakmai 59,25; szakmai munkához szorosan kapcsolódó munkakörben foglalkoztatottak 4,75).

Az intézményben az alábbi – a szakmai munkát segítő – szakértők foglalkoztatása történt megbízásos jogviszonyban: jogász heti 6 órában, gyógypedagógus heti 4 órában, logopédus heti 4 órában, pszichológus (egyéni esetkezelés) heti 6 órában, pszichológus (családterápia, párterápia) havi 9 órában.

2015-ben 1 fő közfoglalkoztatására került sor 2015. 04. 01-től 2015. 08. 31-ig.

Nyáron 12 fő kapcsolódott be a nyári diákmunka-programba, a nyári napközis táborban történő gyermekfelügyelet ellátására.

A 2015. évi Szociális Továbbképzési Terv összeállítása, a dolgozókkal történt előzetes egyeztetést követően a Közalkalmazotti Tanács egyetértésével valósult meg.

2015. évben továbbképzési kötelezettségét – minősített továbbképzésen való részvétellel – hat munkatárs teljesítette.

Huszonkilenc alkalommal, 22 fő vett részt szakmai tanfolyamokon, műhelyeken, szakmai konferencián.

Az éves képzési tervben szereplő munkatársak szociális továbbképzésben történő részvételét szabadidővel, és – az éves költségvetés függvényében – a képzési költséghez történő anyagi hozzájárulással is segítették.

Az intézményben évente több alkalommal szerveztek továbbképzéseket a kollégák speciális képzettségeire, szakmai tudására támaszkodva, illetve külső szakértők felkérésével. Az intézmény munkatársai 2015-ben a traumával és az intenzív családmegtartó támogatással kapcsolatos ismereteiket bővíthették ilyen formában.

A dolgozók a minősített továbbképzéseken túl rendszeresen részt vettek a társintézmények által szervezett szakmai fórumokon, jelzőrendszeri megbeszéléseken, illetve gyermekvédelmi tanácskozásokon.

Tárgyi feltételek:

Az intézményműködtetés feladatait továbbra is a DIM látta el. A karbantartási munkák folyamatosan zajlottak. Azokban az esetekben, amikor anyagigény jelentkezett, gyakran elhúzódott a munka elvégzése. Gyakoriak voltak az intézményben a villanszerelési, zárszerelési, vízszerelési, háztartási gépjavítási feladatok.

2015-ben megtörtént a Böszörményi úti székhelyen a villamoshálózat teljes felújítása, valamint a festés és parkettázás.

A Gyermek Átmeneti Otthonában télen a vízvezeték javítása, majd a parkettában keletkezett károk helyreállítása, nyáron az otthon további szobáinak parkettázása valósult meg.

A Családok Átmeneti Otthona szintén megszépült. A szobák festése, parkettázása, valamint a beépített szekrények beszerzése az előző évi gyámhivatali ellenőrzésben feltárt hiányosságok pótlását is szolgálta. A folyosó burkolására nem került sor, mert az ősz folyamán igényelte volna a DIM két hétre az otthon kiürítését. A lakók elhelyezését nem tudta az intézmény megoldani.

Október végére készültek el a Pósa utcai területi iroda új helyiségei, a szolgálati lakás felújításával, azonban használatba vételére – a 2016. január 1-jei változások tükrében – már nem került sor.

Az év során a bútorok és eszközök beszerzésével törekedtek arra, hogy a munkavégzés feltételei biztosítottak legyenek.

➤ Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központja

Székhelye: Debrecen, Mester u. 1.

Ellátottak számára nyitva álló helyiségei (területi irodák):

Debrecen, Víztorony u. 13.

Debrecen, Kishegyesi út 42.

Debrecen, Pacikert u. 1.

A *személyi feltételek* az intézményben a jogszabályoknak megfelelően biztosítottak voltak, a szakmai létszám összesen 59,5 fő volt, üzemeltetéshez kapcsolódó feladatokat 3 fő látott el 2015. évben.

DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjában megbízásos jogviszonyban foglalkoztatottak: jogászok (2015. január 01-től jogszabály szerint heti 10 munkaóra), tűz- és munkavédelmi felelős.

A szakmai tudás folyamatos gyarapítása az intézményben kiemelkedő értéket képvisel, ennek tükrében 43 fő vett részt képzéseken, továbbképzéseken, szakmai műhelyeken. Minden évben a jogszabályoknak megfelelően továbbképzési terv és kimutatás készül a szakmai továbbképzési rendszerben résztvevőkről.

Tárgyi feltételek:

DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának a város különböző területén fekvő épületei csak részben akadálymentesítettek:

A székhely: Debrecen, Mester u. 1.sz. (akadálymentesítés nem megoldott)

Az ellátottak számára nyitva álló helyiségek (telephelyek):

- Debrecen, Víztorony u. 13. sz. (akadálymentesítés nem megoldott)
- Debrecen, Pacikert u. 1. sz. (akadálymentesítés megoldott)
- Debrecen, Kishegyesi út 42. sz. (akadálymentesítés részben megoldott).

DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja Debrecen, *Mester u. 1. szám* alatti székhelye és Debrecen, *Víztorony u. 13. szám* alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségei *nem felelnek meg a hatályos jogszabályokban foglalt akadálymentesítési követelményeknek*, ezért a működést engedélyező hatóság ideiglenes hatállyal, 2016. december 31. napjáig jegyezte be az intézmény adatait a szolgáltatói nyilvántartásba.

Az Önkormányzat Közgyűlése a 12/2015. (I. 29.) határozatával vállalta, hogy a Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központja Debrecen, Mester u. 1. szám alatti székhelyének és a Debrecen, Víztorony u. 13. szám alatti ellátottak számára nyitva álló helyiségeinek, illetve területi irodájának akadálymentes megközelíthetőségét és az épületek belső akadálymentesítését a családsegítés szociális alapszolgáltatás és a gyermekjóléti szolgáltatás feladatainak biztosítása céljából legkésőbb 2016. december 31. napjáig megvalósítja.

Az épületek berendezése, bútorzata megfelelő. A számítógéppark (2015-ben 25 db új számítógép vásárlása) felújítása részben megtörtént. Telefon, mobiltelefon és fax, fénymásoló (új 3 db) minden területi irodában elegendő számban biztosított. 2015. évben vásároltak 3 db projektort, valamint a rendezvények színvonalasabb lebonyolítása miatt egy fix és egy mobil hangrendszert. A gyermekjóléti és a családsegítő szolgáltatásban is nagy gondot kell fordítani az iratanyagok kezelésére, tárolására. Az elmúlt években már sikerült az elektronikus iktatást bevezetni. A jogszabályi előírások szerint zárható szekrényekben történik a kliensek iratanyagainak, valamint a dolgozók személyi anyagának tárolása. Az irodák infrastrukturális feltételei megfelelőek, de a folyamatos fejlesztés az intézmény dolgozóinak munkáját megkönnyítheti, és pontosabbá teheti a feladat ellátását.

➤ **Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye**

Az intézmény a szolgáltatói nyilvántartásban határozatlan időre szóló bejegyzéssel rendelkezik, személyi és tárgyi feltételei megfelelnek a jogszabályi előírásoknak.

Személyi feltételek:

2015-ben az intézményben dolgozók száma 342,6 fő volt. A szakmai létszám 210,1 fő:

- egyetemi, főiskolai végzettségű: 46 fő
- szakmai felsőfokú végzettségű: 124 fő
- középfokú végzettségű: 40 fő

Az utóbbi néhány évben évről-évre nő a továbbtanulási kedv, a diplomás kisgyermeknevelők száma:

- Csecsemő- és kisgyermeknevelő diploma: 6 fő
- Szociálpedagógus diploma: 1 fő
- Szociális szakvizsga: 1 fő
- Közoktatási vezető és pedagógus szakvizsga: 1 fő

Jelenleg 19 kisgyermeknevelő folytat főiskolai tanulmányokat, illetve államvizsgázott, de nyelvvizsga hiányában nem kapott diplomát.

Az új képesítést szerzőkön túl, a 9/2000. (VIII. 4.) SzCsM rendelet szerinti továbbképzési kötelezettséget teljesítők száma a 12 tagintézményből összesen: 31 fő volt, akik ezáltal a továbbképzési ciklusukra előírt kredit pontokat megszerezték. Összesen 87 kisgyermeknevelő vett részt a tavalyi év folyamán valamilyen akkreditált továbbképzésen:

„Családi védőfaktorok alkalmazása” tanfolyam, két turnusban:	50 fő
Kommunikációs és empátiafejlesztő tréning:	16 fő
„Kicsi vagyok én, majd megnövök én” szakmai tanácskozás:	<u>21 fő</u>
	87 fő

Továbbá a szakmai fejlődést segítik elő az intézményi keretek között zajló, színvonalas belső továbbképzések révén. Szervezés terén színes a paletta (vendég előadók meghívása, esetmegbeszélések, Nyitott Akadémia: Bagdy Emőke, Vekardi Tamás előadásain való közös részvétel, Vojtina Bábszínház babusgató programján való szakmai látogatások, stb.).

Tárgyi feltételek:

Az intézmény a 2015. évi költségvetésben rendelkezésére álló forrásokkal jól gazdálkodott. Sikerült minden olyan pénzügyi lehetőséget optimálisan felhasználni, amely rendelkezésükre állt, így a működésük gazdálkodási szempontból is kiegyensúlyozott volt. Előre betervezett bevételeiket csak az ingyenes gyermekétkeztetés bevezetése miatt nem tudták teljesíteni, rendkívüli, előre nem látható nagyobb volumenű kiadásra pedig nem került sor. A normatíva igényléseik előreláthatólag szintén pontosnak bizonyulnak.

A DIM-mel való kapcsolat megfelelő volt. Mind az éves karbantartási munkálatok, mind a nyári felújítások kapcsán jó volt az együttműködés.

Játékeszközök, berendezési tárgyaik megújulását alapítványaik és vállalati támogatások is segítették, összesen 11.175.000.- Ft-ot költhettek el ilyen célra az év folyamán.

Nyári felújítások:

Valamennyi tagintézményben voltak kisebb vagy nagyobb beruházások, amelyek révén az épületek állagának megőrzése és javítása tovább folytatódott. Több bölcsődében a játszóudvarok újultak meg (térkövezés, vízpermetezők és homokozók építése, bicikliutak kialakítása, füvesítés), több gondozási egységben belső munkálatok zajlottak (festés, villanykorszerűsítés, pvc lerakás vagy parkettázás). Az Ősz Utcai Tagintézményben konyha felújítás, a Postakert Utcai Tagintézményben melléképület bontás történt.

Játszótéri eszközök felülvizsgálata:

A 78/2003. (XI. 27.) GKM rendelet szerint a játszóterekre vonatkozó kötelező felülvizsgálat 2015-ben volt esedékes, amely a felülvizsgálatot végző cég kiválasztását követően augusztus hónapban megtörtént. Az ellenőrzés kapcsán a fogyasztóvédelmi hatóság és az ellenőrzést végző szakemberek véleménye alapján átszerkesztésre került az intézmény játszótéri eszközeinek ellenőrzési dokumentációja. Az ellenőrzésről készült jegyzőkönyveket megküldték a fogyasztóvédelmi hatóság részére.

3.2. A gyermekjóléti szolgáltatást biztosító intézmények tevékenysége

A gyermekjóléti szolgáltatást városunkban DMJV Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja és DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja látta el 2015-ben.

A gyermekjóléti szolgáltatás olyan, a gyermek érdekeit védő speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munka módszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelkedésének elősegítését, a gyermek veszélyeztetettségének megelőzését, a kialakult veszélyeztetettség megszüntetését, illetve a családjából kiemelt gyermek visszahelyezését.

A gyermekjóléti szolgáltatás célcsoportja az ellátási területen élő gyermekek és szüleik, elsősorban a veszélyeztetett gyermekek, a szakellátásban élő gyermekek családjai, valamint a válsághelyzetben lévő várandós anyák.

2015. évben Debrecen városban két önkormányzati fenntartású gyermekjóléti központ működött, szakmai tevékenységüket területi felosztás alapján kb. fele-fele arányban látták el, így az összlakosság száma is nagyjából kétfelé oszlott.

A gyermekjóléti központok a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 15. § (7)-(8) bekezdéseiben foglaltak szerint – az észlelő- és jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatásait figyelembe véve – az éves tanácskozásait megtartották, melyeken átfogóan értékelték a jelzőrendszer működését.

A két gyermekjóléti központ dolgozói számára 2015-ben is biztosított volt a továbbképzéseken, szakmai napokon, szakmai konferenciákon és szupervíziókon való részvétel, amely elősegítette a feladatok színvonalas ellátását.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézményének Gyermekjóléti Központja

Az intézmény ellátási területe 2015-ben nem változott, a gyermekjóléti szolgáltatást Debrecen város „északi” részén biztosította.

Székhely: 4032 Debrecen, Böszörményi út 68. szám

Ellátási terület: Kassai út, Nyíl u., Füredi út, Balmazújvárosi út által határolt terület, valamint Apafa, Pallag, Kismacs külterületek

Ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák) és ellátási területei:

4033 Debrecen, Süveg u. 3. szám

Vámospércsi út, Faraktár u., Luther u., Keresszegi u., Ótemető u., Rakovszky u., Kassai út által határolt terület, valamint a Gáspár György kert, Méhészkert, Dombostanya, Tornyostanya, Bellegelőkert, Nagycsere, Haláp, Szikigyakor külterületek

4225 Debrecen - Józsa, Felsőjózsa u. 7. szám

Józsa, Harstein-kert, a Domokos Márton kert egy része

4031 Debrecen, Pósa u. 1. szám

Balmazújvárosi út, Böszörményi út, Pesti u., Kishegyesi út, Lóskúti u. és a 4. számú főút vasútvonala által határolt városrész, valamint a Domokos Márton kert, Nagy Mihály kert, Nagymacs, Ondód külterületek

Területi irodák	Az ellátási terület lakosságszáma	Ebből 0-18 éves korú
Böszörményi út	41 485	7 003
Pósa u.	12 093	2 850
Süveg u.	27 123	4 991
Józsa	11 348	2 560
Összesen	92 049	17 404

A feladatellátás személyi feltételei:

Főállásban 1 fő szakmai vezető, 20 fő családgondozó és 5 fő családgondozó asszisztens, munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban 2 fő pszichológiai tanácsadó, 2 fő fejlesztő pedagógus és 1 fő jogász látta el a feladatokat.

A feladatellátás tárgyi feltételei:

A Böszörményi út 68. szám alatti székhelyen festésre és parkettázásra került sor. A Pósa utcai ellátási területen megtörtént az ellátottak számára nyitva álló helyiségek kialakítása, azonban a gyermekjóléti szolgáltatás átszervezése miatt használatba vételükre már nem volt lehetőség.

Az ellátási terület jellemzői:

A társadalmi rétegek széles spektruma van jelen az Újkert, a Nagysándor telep, a Csapókert és Józsa városrészekben. Jellemzően a hátrányos helyzetű, szegény, illetve mélyszegénységben élő családok és gyermekeik tartoztak 2015-ben is a klienskörükbe. Az előző évekhez hasonlóan azonban a magasan kvalifikált, diplomás szülők, valamint a középosztály gyermekeivel is kapcsolatba kerültek.

A problémák sűrűsége a Nagysándor telepen és a Csapókertben, valamint a külsőségeken a legmagasabb.

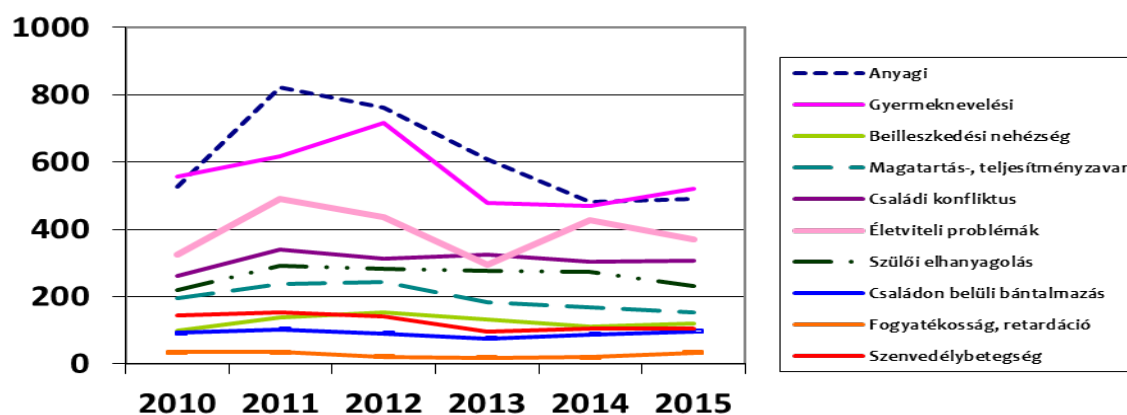
A szolgáltatás során jelentkező problémátípusok:

Elsődlegesen az anyagi, megélhetési, lakhatási gondok meghatározóak a családok életében. Ez a probléma a szakellátásba bekerülő és ott élő gyermekek családjai esetében is megfigyelhető. A családból történő kiemelés alapvető oka sokszor a hajléktalanság, az alapvető létfeltételek hiánya.

Az anyagi jellegű gondok szorosan összefüggnek az életviteli problémákkal, aminek következtében gyakran alakul ki elhanyagolás. A párkapcsolati, válási problémák nyomán megjelenő konfliktusok a gyermekjóléti központhoz került esetekben súlyos mértékben veszélyeztetik a gyermekeket.

A gyermeknevelési problémák megjelenésének gyakorisága az elmúlt évben is jellemző volt. A beilleszkedési nehézséggel küzdő, valamint a magatartászavart produkáló gyermekek magas száma összefügg a fentebb felsorolt zavarokkal.

Az alábbi grafikon a kezelt főbb problémákat és azok tendenciáját mutatja:

A gyermekjóléti központ munkatársai a segítség folyamatában széles körű tudással, komplex családgondozással, egyéb konfliktuskezelő módszerek alkalmazásával, prevenciós programok kínálatával törekedtek a családokkal, gyermekekkel együttműködve, az érintettek készségeire, képességeire építve a problémák kezelésére.

A jelzőrendszer működése és működtetése:

A célok elérésének, a gyermekjóléti szolgáltatások megvalósulásának alapvető feltétele a jelzőrendszer megfelelő működése.

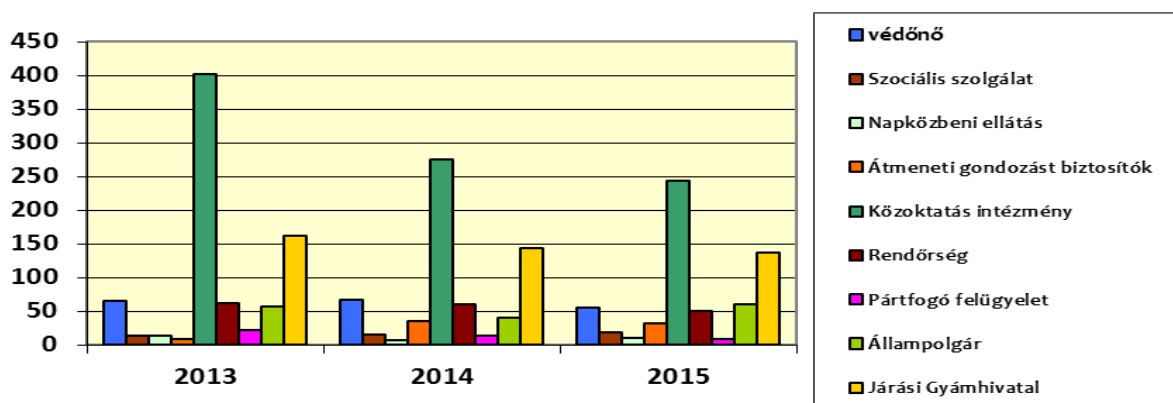
Miután a kapcsolati háló építése egy soha meg nem szűnő folyamat, ennek megvalósításában új módszerrel próbálkoztak. Az intézmény létszámkerete és az ellátási terület nagysága lehetővé és szükségessé tette jelzőrendszeri kapcsolattartó csoport létrehozását. Területi irodánként 2-2 munkatárs vállalta a jelzőrendszeri lista alapján beosztva az egyes szereplőkkel a kapcsolatépítést, kapcsolattartást. A tapasztalatokról havonta rövid megbeszélés keretében egyeztettek.

Szakmaközi megbeszélésekre 7 alkalommal került sor, melyek során szó esett a leggyakrabban előforduló gyermekkori pszichés problémákról, a trauma és bántalmazás pszichés hatásairól, a kötődés és a szeparáció gyermek személyiségfejlődésére gyakorolt hatásairól, az együttműködés lehetőségeiről.

Esetkonferenciát 2015-ben 147 alkalommal szerveztek a családgondozók.

2015. március 18-án megtartották éves Gyermekvédelmi Tanácskozásukat, melyen a jelzőrendszer tagjainak beszámolóit alapján értékelték az előző évben végzett gyermekvédelmi tevékenységet.

A jelzőrendszer tagjaitól 2013-ban 822, 2014-ben 667, 2015-ben 643 jelzés érkezett.

A jelzések száma csökkent az előző évekhez viszonyítva, ami a tankötelezettség korhatárának 16 évre történő csökkenésével áll összefüggésben. A jelzések nagy része továbbra is az oktatási intézményekből, a gyámhivataltól érkezett.

A problémajelzésekben igazolatlan hiányzást, a gyermek vagy fiatal iskolai magatartásbeli problémáit, szülői elhanyagolást, bántalmazás nyomait, szülők párkapcsolati, válási problémáit, kapcsolattartási gondokat rögzítettek a jelzőrendszer tagjai.

Egyértelműen növekvő tendenciát mutat az állampolgári bejelentések száma, vélhetően az elmúlt évek során a híradásoknak köszönhetően a magánemberek érzékenyebbek lettek a veszélyeztetett gyermekek problémái iránt.

Az ellátott lakosság- és gyermekszámhoz viszonyítva a problémák halmozódása miatt a Nagysándor telepen és a Csapókertben a jelzőrendszer aktivitása továbbra is magas volt.

A Csapókertben és Józsan növekedett a jelzések száma 2015-ben, míg az Újkertben és a Pósa utcai ellátottak számára nyitva álló helyiség ellátási területén csökkent. Ez a tendencia a külsőségen élők további elszegényedésére utal.

A jelzőrendszer tagjai igényelték a folyamatos kapcsolattartást, a problémajelzések mellett szakmai kérdésekkel is keresték az intézmény szakembereit.

Gondozottak száma:

	Alapellátás	Védelembe vétel	Utógondozás	Ideiglenes hatállyal elhelyezett	Nevelésbe vett	Összesen
Gyermek	621	132	5	4	131	893
Család	359	61	5	4	60	489

131 gyermeket és 96 családot érintett tanácsadás keretében történő ellátás, mely esetekben nem került sor gondozásba vételre (hatósági megkeresések, környezettanulmány, gyermektartás elmulasztása, magántanulói jogviszony, igazolatlan mulasztások).

Szakmai tevékenységek, szolgáltatások:

	Megnevezés	Szakmai tevékenységek száma (halmozott adat)	Ellátott gyermekek száma
1	Információnyújtás	10.785	956
2	Segítő beszélgetés	8.867	945
3	Tanácsadás	8.086	811
4	Hivatalos ügyekben való közreműködés	876	307
5	Családlátogatás	5.302	921
6	Közvetítés más szolgáltatásba	91	54
7	Első védelembe vételi tárgyaláson való részvétel	64	56
8	Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel (nevelésbe vétel)	40	64
9	Felülvizsgálati tárgyaláson való részvétel (védelembe vétel)	112	73
10	Elhelyezési értekezleten, illetve tárgyaláson való részvétel	12	13
11	Pszichológiai tanácsadás	471	61
12	Jogi tanácsadás	75	15
13	Fejlesztőpedagógiai ellátás	142	7
14	Konfliktuskezelés	175	47
15	Szakközi megbeszélés	7	
16	Esetkonferencia	162	104
17	Örökbefogadással kapcsolatos intézkedés	1	1
18	Adományozás	961	412
19	Szociális válsághelyzetben lévő kiskorú várandós anya gondozása	47	10
	Összesen:	36.276	4.857

Válsághelyzetben levő várandós anya tájékoztatására, gondozására 10 esetben volt szükség, mely 47 alkalommal igényelt szakmai tevékenységet.

A születendő gyermek felnevelését nem vállaló várandós anyát tájékoztatták az örökbeadás lehetőségéről, a jogszabályi változásokról.

A családgondozást személyes segítő kapcsolat keretében tervezett módon, határidő megállapításával végezték.

Az átmeneti gondozást kérő szülőt és gyermeket tájékoztatták az átmeneti gondozás igénybe vételének módjáról.

A Debrecenben működő családok átmeneti otthonaival folyamatos a kapcsolattartás egyrészt a beköltözött családokat érintően, másrészt az ellátást igénylő családok érdekében.

Átmeneti gondozást igénybe vevő családok és gyermekeik:

	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Családok száma	11	13	26	24	24	32
Gyermekek száma	29	34	61	50	94	76
- ebből védelembe vett	4	4	19	8	24	26

A lakhatási problémák kezelésére ez a szolgáltatás átmeneti megoldást nyújt, azonban vannak családok, akik más megoldási lehetőség hiányában otthonról-otthonra költöznek.

A védelemben vételhez kapcsolódó szolgáltatási feladatok:

A kirendelt családgondozó a gyermekkel és családjával végzett közös munka során a problémák rendezésére, a családban jelentkező működési zavarok ellensúlyozására törekedett. A védelemben vételi javaslatot, illetve a védelemben vétel felülvizsgálatát megelőzően lehetőség szerint esetkonferenciát, esetmegbeszélést szerveztek.

Első védelemben vételi tárgyalás: 63 esetben, érintett gyermekek száma 55.

Védelemben vétel felülvizsgálata (esetkonferencia): 102 esetben, érintett gyermekek száma 63. 2015-ben 132 gyermek gondozása történt védelemben vétel kereteiben, mely 61 családot érintett.

Egy-egy gyermek ügyében több alkalommal került sor esetkonferenciára, illetve a védelemben vételek féléves felülvizsgálatánál is törekedtek az intézmény munkatársai az esetkonferenciák megtartására.

A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, illetve utógondozása:

A családból kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében a családgondozást a gyámhivatal által elfogadott egyéni elhelyezési terv alapján végezték.

	2013. év	2014. év	2015. év
Szakellátásban lévő gyermekek	147	123	131
Családok száma	74	52	60

Utógondozás 2014-ben 12, 2015-ben 3 gyermek esetében történt.

Az ideiglenes hatályú elhelyezések száma az előző évhez viszonyítva csökkent: 2012-ben 6 gyermek, 2013-ban 4 gyermek, 2014-ben 17 gyermek, 2015-ben 4 gyermek esetében volt szükség az intézkedésre. A kiváltó okok többek közt a bántalmazás, súlyos mértékű elhanyagolás, lakhatási problémák voltak.

A családjából kiemelt gyermekek szüleinek támogatása továbbra sem oldható meg minden esetben, mert elérhetőségükről nincs információ, felkutatásukra pedig nincs mód.

Szabadidős programok:

Az utcai lakótelepi szociális munka, valamint a szabadidős programok fejlesztése érdekében az intézmény munkacsoportot hozott létre.

A prevenciós céllal szervezett programok sorában említést érdemel az "Add a kezzed programsorozat", a korcsolyázási lehetőség biztosítása, a hoki VB U18-as korosztály tagjaival létrejött találkozó, a Méliusz Juhász Péter Könyvtár gyermekfoglalkozásai. A Máltai Játsszóterén – a Magyar Máltai Szeretetszolgálattal történő együttműködés keretében – az Újkertben élő gyermekek számára szerveztek foglalkozásokat.

A Csapókertben Aranydió néven működött heti rendszerességgel csoport az alsó tagozatos gyermekek számára, ahol kézműves tevékenységgel tölthették a szabad idejüket.

A csapókerti szakemberek Dombos tanyán Anyaklubot szerveztek.

Józsán nagyon gazdag kínálattal várták a gyermekeket az intézmény munkatársai. Szünidei programokat szerveztek, rendszeresek voltak a Baba-mama klub találkozói. A „Kreativitás,

dizájn, háztartás” program keretén belül az anyák és gyermekeik együttesen készítettek különböző ételeket, végeztek kézműves tevékenységet. Örökbefogadó szülők közös beszélgetéseken osztották meg egymással a gyermekneveléssel kapcsolatos gondjaikat.

Az intézmény munkatársai bekapcsolódtak a településrészen tartott gyermeknap és szüreti program lebonyolításába.

Valamennyi program esetében törekedtek a lehetőségeket és igényeket felmérve szervezni a szabadidős programokat.

Tájékoztatták a gyermekeket, szülőket a városban igénybe vehető szabadidős programokról.

Bűnmegelőzés:

A fiatalkorúak bűnelkövetésének okai a rossz baráti környezet, az anyagi haszonszerzés, a negatív családi minták, az alkoholos befolyásoltság, vagy az iskolai, illetve lakóhelyi konfliktusok. Emellett sajnos az iskolai hiányzások, magántanulói státusz, a felügyelet nélkül töltött szabadidő, a céltalan csavargás is bűnelkövetéshez vezethet. A jelzett cselekmények száma az elmúlt évben jelentősen csökkent.

Szabálysértés elkövetése:	Nem volt gondozás	Gondozásban volt		Összesen	Tulajdon elleni cselekmény
		Alapellátás	Védelemben vétel		
Gyermekkorú	2	-	-	2	-
Fiatalkorú	7	4	7	18	5
Bűncselekmény elkövetése:					
Gyermekkorú	1	-	1	2	-
Fiatalkorú	2	1	2	5	-
Mindösszesen	12	5	10	27	-

Családon belüli erőszak:

A folyamatos családgondozás, a gyermek, a család ismerete birtokában sem könnyű a bántalmazások „tetten érése”, minden esetben bizonyítani szükséges annak ténylegességét. A felderítésben, tudomásra jutásban jelentős mértékben segítség a társszakmákkal, a gyermekvédelem szereplőivel történő minőségi együttműködés.

A szülők részéről történt családon belüli bántalmazással 61 esetben találkoztak (lelki 43, fizikai 15, szexuális 3).

A fizikailag elhanyagolt gyermekek száma 57, lelkieg elhanyagolt gyermekek száma 110 fő volt.

Speciális szolgáltatások:

- *Utcai és lakótelepi szociális munka*
A kallódó, csellengő gyermekek számára a szabadidő hasznos eltöltését segítő programokat az intézmény Családsegítő Központjával közösen szervezték.
- *Kapcsolatügyelet működtetése*
Semleges helyet biztosítottak a gyermek és a kapcsolattartásra jogosult szülő vagy más kapcsolattartásra jogosult személy találkozásához.
Konfliktuskezelő, segítő szolgáltatást nyújtottak. Szolgáltatásukat 52 gyermek (32 család) 266 alkalommal vette igénybe. A mediáció módszerének alkalmazására kapcsolattartási ügyekben, párkapcsolati konfliktusok esetében 52 alkalommal került sor.

- *Kórházi szociális munka*

A Kenézy Gyula Kórház- és Rendelőintézet Gyermek- és Ifjúságpszichiátriai Osztályáról, valamint a Szülészeti és Nőgyógyászati Osztályáról érkező jelzéseket az intézmény munkatársa fogadta. Illetékesség hiánya esetén továbbították azokat más gyermekjóléti szolgáltató felé.

Jelzések száma: 5

Szakmai tevékenységek száma: 10

- *Készenléti szolgálat*

Célja a gyermekjóléti központ nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetekben történő azonnali segítségnyújtás.

Az elmúlt évben 26 érdemi hívást kaptak.

- *Tanácsadások*

Folyamatosan, egész évben hetente ismétlődő ingyenes jogi, pszichológiai, fejlesztőpedagógiai szolgáltatásokat nyújtott az intézmény.

Az alapellátáson túl nyújtott szolgáltatás:

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátásokról, azok igénybe vételéről és a fizetendő térítési díjakról szóló 13/2013. (III. 28.) önkormányzati rendeletében az intézmény alapfeladaton túli szolgáltatásaként határozta meg az általános iskolás gyermekek nyári napközbeni felügyeletének megszervezését.

A nyári napközbeni felügyeletet már 2014-ben és 2015-ben is DMJV Gyermekvédelmi Intézménye biztosította a gyermekek számára.

2015-ben 186 gyermek 2275 alkalommal (halmozott adat) vette igénybe a napközbeni gyermekfelügyeletet.

A gyermekfelügyeletet az intézmény dolgozói koordinátorként, az iskolában tanító pedagógusok pedig csoportvezetőként látták el. Munkájukat diákmunkában foglalkoztatott fiatalok, közösségi szolgálatot ellátó diákok és önkéntesek segítették.

A programok, illetve a napi foglalkozások összeállításánál a változatosságra törekedtek. Igyekeztek lehetővé tenni, hogy a gyermekek az érdeklődésüknek megfelelően választhassanak azokról.

Lehetőség volt sportolásra, kézműves tevékenység végzésére, társasjátékra, filmnézésre. Minden héten hirdettek rajzversenyt, és az elkészült műveket péntekenként díjazták. Ezeken a napokon „Ki mit tud?”-on is szerepelhettek az érdeklődő gyermekek. A táborban kialakult barátságok következtében gyakran felléptek velük a segítők is.

Egyéb színes programokkal igyekeztek a gyermekek részére élvezetessé tenni az eltöltött időt. Azoknak a családoknak, ahol a szülők dolgoztak, nagy segítséget jelentett a napközbeni gyermekfelügyelet, mert többségük nem tudta volna megfizetni a költségtérítéssel járó táborokat. Voltak olyan gyermekek, akik – a szülő otthon tartózkodása ellenére – védettebb környezetben voltak a táborban, mintha otthon lettek volna.

Valamennyi gyermek számára biztonságos környezetet, és prevenciós lehetőségeket nyújtott a szolgáltatással az intézmény.

b) Debrecen Megyei Jogú Város Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja

Az intézmény a 4026 Debrecen, Mester u. 1. sz. alatti székhelyen, valamint három ellátottak számára nyitva álló helyiségben (területi irodákban) biztosította az elmúlt évben a gyermekjóléti szolgáltatást.

A Gyermekjóléti Központ személyi feltételei 2015. évben a jogszabályi előírásoknak megfeleltek.

A dolgozók létszáma: 33,5 fő

Főállásban, teljes munkaidőben foglalkoztatott: 33 fő,

ebből 1 gyermekjóléti szakmai vezető, 24 családgondozó, 2 pszichológus, 6 családgondozói asszisztens, 1 adminisztrátor.

Nem főállásban foglalkoztatott: 1 fő részmunkaidős fejlesztőpedagógus,

Egyéb jogviszonyban: 1 jogász (a jogi tanácsadást összesen heti 6 órában biztosította).

2015-ben a szakember ellátottság megfelelő volt, a fenti személyi feltételek mellett az alap- és speciális szolgáltatásokat egész évben folyamatosan, biztonságosan működtették.

A feladatellátás tárgyi feltételei rendelkezésre álltak a székhelyen és a területi irodákban egyaránt.

Az ellátandó célcsoport és az ellátandó terület jellemzői:

Az intézmény a gyermekjóléti szolgáltatásait Debrecen közigazgatási területének déli részén biztosította.

A Gyermekjóléti Központ ellátási területei:

Székhely: Debrecen, Mester u. 1.

Belváros, Böszörményi út a Füredi útig – Füredi út – Hadházi út – Nyíl u. – Árpád tér – Rakovszky u. – Hajnal u., Boldogfalvi kert, Epreskert, Tégláskert, Mészáros Gergely kert, Basahalom

Ellátottak számára nyitva álló helyiségek (területi irodák):

Debrecen, Víztorony u. 13.

Vámospércsi út – Faraktár u. – Keresszegi út – Ótemető u. – Rakovszky u. – Hajnal u. – Vágóhíd u. – Diószegi út által határolt terület, Szabadságtelep, Bayk-András kert,

Debrecen, Kishegyesi út 42.

Tócóskert, Tócovölgy, Széchenyi-kert, Postakert, Vargakert, Déli-sor, Szepes

Debrecen, Pacikert u. 1.

Vágóhíd u. – Diószegi út – Mikepécsi út által határolt terület, Bánk, Biczó István-kert, Pac, Fancsika

2015-ben a DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központjának Gyermekjóléti Központja ellátási területén élő összlakosság száma 111.481 fő volt, ebből a 0-18 éves korú gyermekek száma 14.342 fő.

Az ellátási terület nagy részén az infrastruktúra megfelelő, az intézményi háttér kiépített. A külterületek egyes részein a kertes ingatlanok még mindig elhanyagoltak, esetenként a víz, a villany sincs bevezetve. A helyi munkalehetőségek korlátozottak, a nagy távolságok és a dráguló tömegközlekedés, valamint az alacsony képzettség miatt a kiemelkedés nehéz (Bánk, Bayk András kert, Biczó-István kert, Pac, Mészáros Gergely kert, Szepes).

Egyes területeken (Bayk András kert, Pac tanya, Biczó István kert, Szepes) a magas munkanélküliségi arányok miatt a családok anyagi, szociális helyzete változatlan, a munkalehetőségek száma minimálisnak mondható.

Továbbra is jelen van a munkanélküliség, alacsony jövedelem, szegénység, rossz, rendezetlen lakáskörülmények, vándorló életmód, szélsőséges esetben a hajléktalanság, a családban fellépő működési zavar, durva bánásmód, családon belüli erőszak, tartós egészségügyi problémák, pszichiátriai és mentális betegség, kriminalitás, prostitúció, deviancia, alkoholizmus, a kábítószer-fogyasztás és más szenvedélybetegségek, a szülők helytelen magatartása. A szülők munkahelyük megtartása, illetve a számlák kifizetése érdekében előfordul, hogy túlvállalják magukat, s ez elég gyakran a családi élet, a gyermekek egészsége, fejlődése rovására történik.

Jellemző a teljes kilátástalanság érzése is. Következmény a fellazult szülő-gyermek kapcsolat, a családi szerepek felborulása, a csoportokba, bandába tömörülés, csavargás, devianciák megjelenése, a régi értékek eltűnése, szeretet, türelem, értő figyelem, megértés hiánya.

Jellemzően megnőtt a párkapcsolati, kapcsolattartási, gyermeknevelési problémák miatt kialakult konfliktusok száma, melyekkel az intézményt felkeresik az ügyfelek.

A sokproblémás családok, azon belül a gyermekek gondjainak, veszélyeztetettségének kezelése az elmúlt évben jelentős feladatot rótt a területen dolgozó családgondozókra (Biczó István kert, Bayk András kert, Bánk tanya).

Az intézmény által nyújtott szolgáltatások bemutatása, az ellátások igénybevételére vonatkozó adatok, ellátások iránti igény, tendenciák

A Gyermekjóléti Központ alapszolgáltatásai:

- A gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése
- Veszélyeztetettség megelőzése
- A kialakult veszélyeztetettség megszüntetése
- A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, utógondozása

➤ *A gyermek családban történő nevelésének elősegítése érdekében a gyermekeket és családokat tájékoztatták mindazokról a jogokról, támogatásokról és ellátásokról, amelyek biztosítják a gyermek testi, lelki, értelmi, erkölcsi fejlődését, családban történő nevelkedését. Közvetítették a családok számára a különböző szolgáltatásokat (pl.: családtervezési, pszichológiai, nevelési, egészségügyi, mentálhigiénés, jogi tanácsadás).*

További feladatokat láttak el a gyermekjóléti szolgáltatás céljainak elérése érdekében, melyek az alábbiak:

- rendszeres családlátogatások, egyéni segítő beszélgetések, gondozási, nevelési tervek készítése,
- folyamatos kapcsolattartás a jelzőrendszer tagjaival, szakemberekkel, intézményekkel,
- tájékoztatás a különféle támogatási lehetőségekről, az igénylés és a jogosultság feltételeiről,
- a gyermekeket, családokat segítő szolgáltatások közvetítése,
- életvezetési, családtervezési, egészségügyi, nevelési, mentálhigiénés tanácsadás,
- segítségnyújtás hivatalos ügyek intézésében, támogatások igénylésében,
- válsághelyzetben lévő várandós anya tájékoztatása az őt és magzatát megillető jogokról, az örökbeadás lehetőségéről,
- segítségnyújtás a gyermeknek és családjának az átmeneti gondozáshoz való hozzájutásban,
- segítő beszélgetés a családokban felmerülő kapcsolati-kommunikációs zavarok megoldása érdekében, illetve a kompetencia határokat betartva az ügyfeleknek a megfelelő szakemberhez irányítása,
- élet- és háztartásvezetési segítségnyújtás egyes esetekben,
- nevelési, oktatási intézménybe való bekerülés segítése.

➤ *A gyermek veszélyeztetettségének megelőzése kapcsán:*

- a családgondozás során a jelzőrendszer tagjaival a kapcsolattartás, konzultációk folyamatosak voltak a gyermeket veszélyeztető okok feltárása, elhárítása érdekében,
- a vonatkozó jogszabálynak megfelelő esetekben és meghatározott időpontokban esetkonferenciát szerveztek az érintett szakemberek bevonásával,
- szükség esetén szakmai konzultációt folytattak a területileg illetékes védőnőkkel, háziorvosokkal, a területi gyermekvédelmi szakszolgálat munkatársaival, nevelőszülői hálózat munkatársaival, szakorvosokkal, klinikai szociális munkással, pártfogókkal.

Kezelt probléma	2008.	2009.	2010.	2011.	2012.	2013.	2014.	2015.
Anyagi	839	1111	1208	861	838	830	608	610
Gyermeknevelési	565	941	877	807	602	534	489	439
Beilleszkedési nehézség	201	393	351	355	180	185	163	139
Magatartás-, teljesítményzavar	365	646	452	518	329	382	212	237
Családi konfliktus	427	562	408	420	308	473	419	362
Életviteli problémák	548	705	668	761	376	504	338	405
Szülői elhanyagolás	361	319	317	274	274	320	233	187
Családon belüli bántalmazás	175	291	302	171	84	125	63	57
Fogyatékoság, retardáció	52	55	64	32	31	20	21	22
Szenvedélybetegségek	281	239	408	928	156	126	86	96
Összesen:	3814	5262	5055	5127	3178	3499	2632	2554

Megfigyelhető, hogy 2011-ben a szenvedélybetegségek jelentették a legnagyobb problémát, míg 2012-től ismét a korábbi probléma típusok - anyagi, gyermeknevelési, szülők, vagy a család életvitele okoztak gondot a családok életében.

Nehézséget jelentett, hogy a szülői elhanyagolás az évek során arányaiban nőtt. Ennek egyik oka valószínűleg a szülői hozzáállás, életvezetési nehézségek, betegségek, szocializációs hiányok, azonban a társadalmi átrétegződés (együtt élő generációk hiánya megakadályozza a gyermekek állandó felügyeletét) és a létfenntartásért folyó küzdelem egyre több családot „rákényszerít” a gyermekektől való elfordulásra, mely további problémákat szül.

Törvénymódosítás alapján 2010. szeptember 1-jétől új intézkedési forma került bevezetésre a tankötelezettség mulasztásával, az iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztésével és természetben történő nyújtásával kapcsolatban. Az adott tanévben igazolatlanul mulasztott 50 kötelező tanórai foglalkozás után a közoktatási intézmény igazgatójának jelzése alapján a gyermek lakó- vagy tartózkodási helye szerinti illetékes települési önkormányzat jegyzője gyámhatóságként eljárva, amennyiben a védelembe vétel még nem állt fenn elrendelte a gyermek védelembe vételét, továbbá a teljes összegű iskoláztatási támogatás folyósításának felfüggesztését.

A gyermek után járó iskoláztatási támogatás felhasználásával a kijelölt eseti gondnok foglalkozott, ezért 2011-ben és 2012-ben a jogszabályok módosításából adódóan a tankötelezettséggel összefüggő családgondozói leterheltség tovább növekedett.

A 2013. év újabb változást hozott, a 2012. szeptember 1-jétől hatályos nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 45. § (3) bekezdése alapján a tankötelezettség a tanuló tizenhatodik életévének betöltéséig tart. A nemzeti köznevelésről szóló törvény 97. § (1) bekezdése alapján a tankötelezettség korhatárának tizennyolc évről tizenhat évre való lecsökkentése felmenő rendszerben történt. Azok a tanulók, akik tanulmányaikat az iskolai nevelés-oktatás kilencedik évfolyamán a 2011/2012. tanévben vagy azt megelőzően kezdték meg, tankötelezettségük azon tanítási év végéig tartott, amelyben a tizennyolcadik életévüket betöltötték.

Ez a jogszabály változás egyrészt felmentést jelentett a családgondozók részére, hiszen az eseti gondnoki feladatok lecsökkentek, másrészt nagyobb terhet jelentett a családgondozás folyamatában, hogy a gyermekek minél nagyobb hányada legyen sikeresebb az iskolában, beilleszkedjen.

A tankötelezettség korhatárának változása miatt, egyre több tanuló fejezte be a tanulmányait anélkül, hogy piacképes vagy bármilyen szakmát szerezne. Gyakorlatilag ők 6-9. osztályt végzett fiatalok, akik dolgozni nem akarnak, vagy szakma hiányában nem tudnak munkát vállalni. Ez a helyzet újabb megoldásra váró problémákat vet fel társadalmi és gazdasági vonatkozásban is.

➤ *A gyermek veszélyeztetettségének megszüntetése területén:*

- feltáró munka, intenzív családgondozás történt,
- adekvát családgondozás tervezett módon, határidők megállapításával, felelősök megnevezésével a veszélyeztetés megszüntetése, probléma megoldása érdekében,
- gondozási-nevelési terv készítése a családtagokkal közösen, melyet félévente értékelnek, szükség esetén módosítanak,
- családterápia, párterápia, mediáció közvetítése,

- segítséget nyújtottak a gyermekek gondozásában, nevelésében, valamint a családban jelentkező működési zavarok megszüntetésében,
- közvetítették, összekötötték és koordinálták az ügyfelek által igénybe vehető és vett szolgáltatásokat,
- amennyiben az alapellátás keretein belül nyújtott családgondozás nem vezetett eredményre, hatósági gyermekvédelmi intézkedésre tettek javaslatot.

A gyermekjóléti központ gondozási tevékenysége 2012-2015. között (gyermekek száma):

	2012. év	2013.év	2014. év	2015. év
Alapellátás	1294	1002	1158	1198
Védelembe vétel	197	122	120	129
Nevelésbe vétel	201	250	250	229

➤ *A családjából kiemelt gyermek visszahelyezésének elősegítése, illetve utógondozása* esetében a családgondozás a gyámhivatal által elfogadott egyéni elhelyezési terv alapján folyik, együttműködve a területi gyermekvédelmi szakszolgálattal, nevelőszülői hálózattal, gyermekotthon munkatársával, valamint a gyermekvédelmi gyámmal.

- Támogatták a szülőket a nevelésbe vétel megszüntetéséhez szükséges feltételek megvalósításában, elősegítve a gyermek mielőbbi hazakerülését,
- Segítséget nyújtottak
  - a család élet- és lakáskörülményeinek rendezésében,
  - munkahely, jövedelemforrás felkutatásában,
  - különböző szociális és egyéb ellátásokhoz való hozzájutásban,
  - a gyermek gondozásában, nevelésében akadályozó tényezőként jelenlévő szenvedélybetegségek kezelésében.

Feladatuk továbbá, a kapcsolatfelvétel és kapcsolattartás a gondozási hellyel,

- felülvizsgálat során tájékoztatás megküldése a gyámhivatal és a területi gyermekvédelmi szakszolgálat részére,
- utógondozóként pedig folyamatos figyelemmel kísérés, a gyermek családjába való beilleszkedésének segítése.

2015. évben jelentős számú (1185 esetben) jelzés érkezett *gyermekek veszélyeztetettsége* ügyében, kiemelten az oktatási-nevelési intézményekből (350 esetben).

A jelzésekből kitűnik, még mindig sok gyermek nem tesz eleget a tankötelezettségének, sok az igazolatlan mulasztás, hiányzás.

A szervezett esetkonferenciák többnyire eredményesek voltak, a szakemberek, a családtagok együttműködtek, a leírt megállapodásokat teljesítették. A jelzőrendszeri tagokkal a konzultáció és a személyes megkeresés mélyítette az együttműködést, együtt gondolkodást, közös cselekvési terv kidolgozását.

Az alapellátásban gondozott gyermekek eseteinek lezárását követően gyakori, hogy a családokkal továbbra is tartják a kapcsolatot, hiszen több alkalommal előfordult, hogy ügyeik intézésében segítséget kértek.

A segítő beszélgetések alkalmával nagyobb hangsúlyt fordítanak a természetes támogató rendszer (a családi, rokon kapcsolat) feltérképezésére, hiszen sok esetben a gyermekekkel történő fokozottabb odafigyelés elegendő a kamaszkori problémák feltárására és megoldására.

A gyermekjóléti központ gondozási tevékenysége 2013-2015. években:

Év	Alapellátás (gyermek szám)	Védelembé vétel (gyermek szám)	Ideiglenes hatállyal kiemelt (gyermek szám)	Nevelésbe vétel (gyermek szám)
2013.	1002	122	25	251
2014.	1158	120	31	250
2015.	1198	129	34	195

Az elmúlt évhez képest a védelembé vételek száma csekély mértékben változott. Okai többnyire a család életvitele, családi konfliktusok, illetve kapcsolattartási problémák voltak, melyeket a kirendelt családgondozó és a jelzőrendszer együttműködésével meg tudták oldani a családtagok.

A nevelésbe vett gyermekek esetében gyakran előfordul, hogy a szülők nem tartják a kapcsolatot az intézményekben elhelyezett gyermekeikkel, tartózkodási helyük ismeretlen, emellett a gyermekjóléti központ segítségét sem veszik igénybe, gyermekeikről nem kérnek közvetve sem információt.

A Gyermekjóléti Központ a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről szóló 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 15. § (3) bekezdés b) pontjának értelmében megszervezte a jelzőrendszer tagjai számára a *szakmaközi jelzőrendszeri megbeszéléseket* 6 alkalommal:

- 2015. február 9. (Mester u. 1.): Megelőző pártfogás, mint új jogintézmény
- 2015. február 12. (Mester u. 1.): Együttműködési lehetőségek az iskolapszichológusokkal
- 2015. október 20. (Kishegyesi út 42.): „Kié a gyerek?” Együttműködési lehetőségek
- 2015. október 22. (Mester u. 1.): „Kié a gyerek?” Együttműködési lehetőségek
- 2015. november 3. (Víztorony u. 3.): „Kié a gyerek?” Együttműködési lehetőségek
- 2015. november 5. (Pacikert u. 1.): „Kié a gyerek?” Együttműködési lehetőségek

A jogszabályi előírásoknak megfelelően a gyermekjóléti központ minden év március 31-ig *tanácskozást* szervez, mely kötelezettségének az intézmény eleget tett.

A tanácskozáson a jelzőrendszer tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve átfogóan értékelték a jelzőrendszer éves működését, áttekintették a gyermekjóléti alapellátás valamennyi formáját és javaslatokat tettek a működés javítására.

➤ *Speciális szolgáltatások:*

A Gyermekjóléti Központ az általános szolgáltatási feladatain túl, speciális szolgáltatásokat is nyújt:

- Kapcsolattartási ügyelet
- Készenléti szolgálat
- Utcai és lakótelepi szociális munka
- Kórházi szociális munka

- *Kapcsolattartási ügyelet:*

A kapcsolattartási ügyeletet az intézmény Családsegítő Központja és Gyermekjóléti Központja valamennyi családgondozójának részvételével biztosították.

A kapcsolattartási ügyelet célja, hogy a gyermek számára minél konfliktusmentesebbé tegye a kapcsolattartást az arra jogosult személlyel, valamint a kapcsolattartási koordinátor és a családgondozók képessé tegyék a családot a közös együttműködésre azért, hogy „kikerüljenek” az intézményes keretek közül.

Minden gyermeknek joga van ahhoz, hogy a családjával kapcsolatot tartson akkor is, ha az őt gondozó felnőtt a kapcsolattartásra jogosult személlyel nem tud a kapcsolattartás mikéntjéről megállapodni, amennyiben az a gyermek érdekével nem ellentétes.

A legtöbb kapcsolattartás egyezség, gyámhivatali határozat, bírósági ítélet, vagy végzés alapján valósult meg az intézményben.

A kapcsolattartások lebonyolítására ügyeleti beosztás szerint két családgondozó részvételével került sor. A kapcsolattartási ügyeletre az elmúlt évekhez viszonyítva egyre több az igény, azonban az intézmény kapacitásai szűkösek.

A kapcsolattartásra jogosult felek hétköznaponként ügyeleti időben kedden 16-17 óráig, pénteken 14-16 óráig, szombaton 9-13 óráig a Mester utcai székhelyen, minden hónap 3. szombati napján a Víztorony u. 13. szám alatti területi irodában találkozhattak gyermekükkel. Lehetőségeikhez mértén társasjátékokkal, színezővel, gyermekjátékokkal, könyvekkel felszerelt, barátságos környezetben, ellenőrzött körülmények között segítették a láthatásokat.

2015. évben az intézményben *megvalósult kapcsolattartások száma* a korábbi évekhez képest emelkedést mutat, *175 alkalommal* vette igénybe ezt a speciális szolgáltatást *34 gyermek*. *Mediáció lehetőségét 7 alkalommal biztosították.*

- *Készenléti szolgálat:*

A készenléti szolgálat az intézmény nyitvatartási idején túl felmerülő krízishelyzetek megoldásában nyújtott segítséget, tanácsadást, tájékoztatást.

A készenléti szolgálat alkalmával a családgondozó szakszerű segítséget nyújt, vagy ilyen segítséget tud mozgósítani.

A készenléti ügyelet idején az intézmény munkatársa köteles az erre a célra fenntartott mobiltelefont olyan módon üzemeltetni, hogy a hívást észlelje, és annak adminisztrációját tudja elkészíteni.

Minden telefonhívásról, eseményről feljegyzés készült a készenléti naplóban.

Amennyiben szükséges volt, megtették a megfelelő lépéseket: értesítették az illetékes gyermekjóléti szolgálatot, a jelzőrendszer tagjait, a hatóságot.

A készenléti szolgálat valamennyi gyermekjóléti családgondozó közreműködésével működött. A kríziselhárítás hét közben az intézmény zárásától (16 órától) következő nap nyitásáig (8 óráig) tartott. Munkaszüneti napokon a készenléti telefon éjjel-nappal, 24 órán keresztül hívható volt.

2015. évben *71 hívás volt, 6720 óra készenléti ügyelet mellett.*

A készenléti telefonszám az *52/447-724*, mely megegyezik a gyermekjóléti központ telefonszámával, és az elérhetőség biztosítása céljából záraskor a *06-30/565-0638*-as telefonszámra irányították át.

- *Utcai és lakótelepi szociális munka:*

Célja, az iskolai órákról távol maradó és az iskolából kimaradó tanköteles korú gyermekek elérése az utcai szociális munka eszközeivel, integrálásuk a veszélyeztetettség kezelését elősegítő intézmények és szolgáltatások felé.

Az utcai és lakótelepi szociális munkát a gyermekjóléti központ családgondozói munkaköri leírásuk szerint végezték, 1 fő családgondozó teljes munkaidőben és 1 fő családgondozó részmunkaidőben látta el ezt a feladatot. A szabadidő nagyobb programokba, rendezvényekbe lehetőség szerint a gyermek családját is bevonták (szabadidős rendezvények: ünnepek, családi nap, gyermeknap, farsang, stb.).

- *Kórházi szociális munka:*

A kórházi szociális munka célja, hogy a kórházi védőnővel és a szociális szakemberrel együttműködve a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Szülészeti és Nőgyógyászati Klinikán a válsághelyzetben lévő várandós nőnek, anyának és gyermekének segítséget nyújtsanak a gyermeket veszélyeztető tényezők megszüntetésében, valamint a Debreceni Egyetem Klinikai Központ Gyermekgyógyászati Klinika gyermekelhanyagolás és gyermekbántalmazás észlelése esetén jelzéssel él a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálat, illetve a hatóság felé, a további bántalmazás megakadályozása érdekében.

A kórházi védőnővel és a klinikai szociális munkással továbbra is szorosan együttműködve végezték munkájukat.

A jelzések írásban érkeztek az intézményhez, az elmúlt évben főleg az alábbi esetekkel találkoztak:

- gyermekbántalmazás (2 eset)
- elhanyagolás (19 eset)
- drogfogyasztás, gyógyszerre alkohol fogyasztás (13 eset)
- nem megfelelő lakhatási körülmények, családi körülmények (23 eset)
- egyéb veszélyeztetés (2 eset)

A gyermekek mindenek felett álló érdekeit figyelembe véve tették meg a szükséges intézkedéseket. A helyi lakhatással rendelkező gyermekek gondozásba kerültek, az illetékesség elvének tiszteletben tartásával. A kistélepülésekre a jelzéseket e-mailben, majd postán továbbították és konzultációkkal segítették a családgondozót.

Valamennyi jelzés esetében az illetékes gyermekjóléti szolgálatról visszajelzést kértek a megtett intézkedésekről.

Az elmúlt évben 56 gyermek esetében intézkedett az intézmény a kórházi szociális munka keretében.

Statisztikai mutatók:

Az intézmény Gyermekjóléti Központja 2015-ben az alábbi feladatköröket látta el:

Megnevezés		Ellátott gyermekek száma
Információnyújtás		1565
Segítő beszélgetés		1547
Tanácsadás		1455
Hivatalos ügyekben való közreműködés		1060
Családlátogatás		1579
Közvetítés más szolgáltatásba		288
Első védelem bevételi tárgyaláson való részvétel		91
Felülvizsg. tárgyaláson való részvételek:	nevelésbe vétel	62
	védelembe vétel	69
Elhelyezési értekezleten, tárgyaláson részvétel		9
Pszichológiai tanácsadás		74
Jogi tanácsadás		96
Fejlesztőpedagógusi ellátás		47
Konfliktuskezelés		434
Szakmaközi megbeszélés		6
Esetkonferencia		77
Örökbefogadással kapcsolatos intézkedés		2
Adományozás		993
Szoc. válsághelyzetben lévő várandós anya gondozása		15
Összesen:		9469

2015-ben a Gyermekjóléti Központ ügyfélforgalma 9469 fő volt.

Az adminisztrációs feladatok keretében az intézményben a törvényi előírásoknak megfelelően egy központi egységes elektronikus rendszer működik (KENYSZI), melyben naponta rögzítik az intézmény szolgáltatásainak igénybevételével kapcsolatos adatokat.

Az irattározás során az iratok megőrzését, tárolását úgy biztosítják az intézményben, hogy az iratok gyorsan hozzáférhetőek, visszakereshetők legyenek.

Az intézmény családgondozói által vezetett dokumentáció a jogszabályoknak megfelel.

Az elmúlt év során a gyermekjóléti szolgáltatást, valamint a családgondozó személyét illetően panasszal 3 alkalommal fordultak kliensek a Gyermekjóléti Központhoz. Valamennyi esetben időpont egyeztetést követően a szakmai vezető az ügyfelek panaszát meghallgatta, ezt követően a szükséges vizsgálatot elvégezte, majd a megfelelő intézkedést megtette. A panaszok tartalma jellemzően a pártatlanság csorbulását vélelmezte, előfordult olyan eset is azonban, amikor az ügyfelek kifogásolták a gyermekvédelmi intézkedés keretében hozott javaslatot.

A gyermekjóléti szakmai vezető vizsgálatát, valamint a jogással folytatott konzultációt követően megállapítást nyert valamennyi esetben, hogy szakmai szempontból hibák nem történtek, de a hatékonyabb együttműködés miatt egy esetben családgondozó váltásra került sor.

Az igénybevevők és a személyes gondoskodást végző személyek jogainak védelmével kapcsolatos szabályokat az intézmény hatályos szakmai programjai tartalmazzák.

Az ellátottak érdekeit szolgáló egyéb tevékenységek, megvalósult programok

Mester u. 1. szám alatti székhelyen:

- 2015. február 24-én Farsangi kézműves foglalkozás
- 2015. március 31-én Húsvétváró kézműves foglalkozás
- 2015. április 29-én Anyák napi kézműves foglalkozás
- 2015. június 6-án Dreamnight-állatkerti program
- 2015. június 30-án Apák napi program
- 2015. november 24-én Osztályfőnöki óra a Medgyessy Ferenc Gimnáziumban, az igazolatlan hiányzások következményei témában

Víztorony u. 13. szám alatti területi irodában:

- 2015. február 23-án Farsangi gyermekprogram
- 2015. április 4-én Húsvétváró gyermekprogram
- 2015. április 8-án Meseterápiás prevenciós program
- 2015. április 29-én Anyák napi ünnepség
- 2015. június 12-én Családi Nap a Petőfi Könyvtárral és a Városi Művelődési Központtal közös szervezésben
- 2015. június 30-án Apák napi ünnepség
- 2015. július 13-tól 17-ig Kézműves kuckó prevenciós foglalkozás
- 2015. augusztus 3-tól 7-ig Drog prevenciós csoportfoglalkozás
- 2015. október 27-én Halloween gyermekprogram
- 2015. november 30-án Mikulás váró program
- 2015. december 12-én prevenciós előadás az internet veszélyeiről, ártalmairól a Dóczy Gimnáziumban
- 2015. december 21-én Karácsonyváró prevenciós program

Kishegyesi út 42. szám alatti területi irodában:

- 2015. február 25-én Farsang
- 2015. április 1-jén Nyuszi váró program
- 2015. április 29-én Anyák napja
- 2015. május 27-én Gyermeknapi kézműves foglalkozás
- 2015. október 28-án Őszi kézműves prevenciós foglalkozás
- 2015. december 9-én Karácsonyi kézműves prevenciós program

Pacikert u. 1. szám alatti területi irodában:

- 2015. április 1-jén Húsvéti készülődés
- 2015. április 30-án Anyák napi program
- 2015. június 13-án Gyermeknapi szabadtéri rendezvény
- Tavasszal, nyáron Ping-pong klub
- 2015. augusztus 3-tól 7-ig Egészséges életmódra nevelés csoport

- 2015. október 29-én Őszi kézműves foglalkozás
- 2015. december 17-én Adventi délután

A foglalkozások összességében nagyon tartalmasak voltak, a résztvevők szeretetteljes, vidám élményekben részesültek.

A pszichológiai tanácsadás, mint gyermekjóléti szolgáltatás:

A gyermekjóléti munkát – tekintve, hogy a pszichológus munkatársak szakmai munkájában fontos helyet foglal el a rendszerszemléletű családterápia irányzata – 3 pszichológus is segítette. Bekapcsolódtak a prevenciós és bűnmegelőzési feladatokba is, vezetésükkel a nyári szabadidős programok keretében csoportmunkát is végeztek.

A fejlesztőpedagógiai munka, mint gyermekjóléti szolgáltatás:

Az iskolai tanévhez igazodva eredményesen zárták a fejlesztő foglalkozások időszakát, beleértve a nyári pótvizsgára való felkészítést is. Az itt folyó munka egy nagyon időigényes, azonnal nem látványos folyamat. Minden kicsi eredménynek közösen örültek és ez megerősítette a tanulókat a tanuláshoz való viszonyukban és az önbizalmukat is növelte.

A rendelkezésre álló idő minden percét kihasználták ahhoz, hogy a heti egy alkalom tartalmas legyen és pozitív megerősítéssel szolgáljon. Jó kapcsolatot sikerült kialakítani mind a szülőkkel, mind a gyerekekkel. Láthatóan szívesen vették igénybe a foglalkozást.

A foglalkozások tervezését segítette a tanulókról kiállított szakvélemény, megfigyelések, tapasztalatok a teljesítményükkel kapcsolatban és az adott iskola jelzései. Az intézmény a jövőben is mindent meg kíván tenni annak érdekében, hogy segítsék a hátrányos helyzetű, tanulásban kiszolgáltatott gyerekeket.

Adományozással kapcsolatos feladat:

Az adományok fogadása, osztása alkalmat teremt az ügyfelekkel való kapcsolatfelvétellel, a további problémákkal való foglalkozásra is. Az egyre nagyobb szegénységben élők számára az adományosztás komoly anyagi segítséget jelentett.

Több felajánlónak köszönhetően folyamatos a ruhaosztás. A múlt évben bútort, háztartási gépeket, egyéb berendezési tárgyakat egy-két esetben ajánlottak fel magánszemélyek. Bútor vagy más berendezési tárgyak tárolására nincs az intézményben lehetőség, ha az ügyfél nem tudja vállalni az elszállítást, akkor továbbirányítják az adományt más szervezetek felé.

Több alkalommal vehettek részt a DMJV Polgármesteri Hivatala Szociális Osztálya megfelelő koordinálásával, és a DEHUSZ segítségével megvalósult „tűzifa adomány” szétosztásában, valamint kiemelkedően fontos, hogy krízis esetén is gyors, hatékony segítséget kaptak. A Debreceni Karitatív Testületnek köszönhetően növekedett az adományozás, az azzal kapcsolatos feladatok, különös jelentőséggel bírt az év végi időszak.

Tereptanári tevékenység:

Az intézmény évek óta lehetőséget biztosít hallgatók terepgyakorlatához. Terepgyakorlatra különböző szociális képzésekből, közép- és felsőfokú oktatási intézményekből érkeztek hallgatók.

2015-ben 16 egyetemi hallgató 164 alkalommal töltötte szakmai gyakorlatát az intézményben. Csoportos intézménybemutatóra négy alkalommal került sor.

A Debreceni Egyetem és az intézmény között már létező Keretmegállapodás kiegészítése tavasszal megtörtént. Az intézmény eddig is biztosította a gyakorlatot a tanárjelölt hallgatók számára a szakképzettséghez kapcsolódó gyakorlati ismeretek megszerzéséhez, a munkahely világával való ismerkedéshez, valamint ahhoz, hogy a hallgatók későbbi munkájuk hatékonysága érdekében jártasságot szerezzenek a tanítási és tanulási, illetve nevelési folyamatok értékelésében, fejlesztésében.

Tapasztalatok, problémák 2015 évben:

Az elmúlt év összességében eredményesnek és sikeresnek mondható, mindezt tükrözi a lezárt esetek száma, a védelembe vételek nagymértékű megszüntethetősége. Az ügyfelek körében gyakoriak a lakhatási problémákkal küzdők, válsághelyzetben lévő kismamák. Számuk messze meghaladja az anyaotthonok, családok átmeneti otthonai férőhelyeinek számát. A családgondozók nehézségként emelték ki a válófélben lévő szülők közötti indulatok kezelését, a szülők eltérő kulturális környezetéből adódó különbségek miatt kialakult problémákat, a szakellátásban élő gyermekek szüleivel való kapcsolattartást, a gondozói feladat ellátását, mert a szülők elváltak, hajléktalanok, vagy a börtönben vannak. A technikai eszközök nem mindig működtek zökkenőmentesen, a számítógépek egy része elavult, gyakran működésképtelenek, és ez jelentősen megnehezítette a mindennapi munkát, de az év végén a tárgyi feltételekben fejlesztések történtek.

A családok egyre kevésbé töltik be természetes védőháló szerepüket, gondozási funkcióikat. Oka a család instabilitása, a válás, az eltérő értékrend, a munkanélküliség, a külföldi munkavállalás is lehet. Emiatt az idős hozzátartozókat bentlakásos intézményekben szükséges elhelyezni. Súlyos gondnak tartják a különböző intézményekbe való bejutást, a várakozást, a létszámstopot és különböző elvárások, kritériumok felállítását az intézmények részéről.

A szakemberekkel való jó kapcsolat kialakítása nagyban segítette a munkájuk hatékonyságát. Mindez ahhoz is hozzájárult, hogy gyakran a hatékony együttműködésnek köszönhetően nem került sor a gyermek családjából való kiemelésére.

Csapatépítéssel kapcsolatos rendezvényeik jól sikerültek, a munkahelyi farsang, a főzéssel egybekötött játékos vetélkedő is vidám hangulatban zajlott.

Jövőbeli tervek, javaslatok:

Az intézménynek a megnövekedett, illetve átstrukturált, az egész járásra kiterjedő feladatellátása új szervezeti struktúra kialakítását, új munkamódszerek kidolgozását és folyamatos bevezetését teszi szükségessé.

Az intézmény részt vesz az Emberi Erőforrások Minisztériumának felkérése alapján a járási család- és gyermekjóléti központok tevékenységének területi (regionális szintű) összehangolására és tevékenységük minőségének folyamatos javítására alkalmas, szakmai önállósággal rendelkező módszertani hálózat kiépítésében.

Az intézmény a feladatok színvonalas ellátását hatékony belső munkaszervezéssel, alap- és speciális szolgáltatással, szervező tevékenységgel, esetmenedzseri és szociális segítőmunkával biztosítja.

A gyermekek veszélyeztettsége megelőzésének három hatékony eszköze van, így a veszélyeztetettség, elhanyagolás és bántalmazás korai felismerése a jelzőrendszer hatékony működésének segítségével, az együttműködő szakemberek speciális felkészítése és az intézményes védelmi rendszer kiépítése.

Hangsúlyozni kell azt is, hogy a jog csak másodlagos eszköz a rossz bánásmód megelőzése és megakadályozása terén. A gyermekek nevelésével, gondozásával, ügyei intézésével foglalkozó minden szervezetnek és személynek elsődleges feladata a gyermeket érő rossz bánásmód megelőzése, a gyermek életében bekövetkezett káros hatások orvoslása, és annak

biztosítása, hogy a veszélyeztettség ne ismétlődhesen meg, a fennálló elhanyagolás szűnjön meg. Fontosnak tartják azt is kiemelni, hogy az eredményeket közös gondolkodás mentén csak összefogással tudják elérni. A jövőben nagyobb hangsúlyt kívánnak fektetni a prevenciós tevékenységekre, valamint a jelzőrendszer szerepének, hatékonyságának növelésére.

3.3. *A gyermekek napközbeni ellátása*

A gyermekek napközbeni ellátásaként a családban élő gyermekek életkorának megfelelő nappali felügyeletét, gondozását, nevelését, foglalkoztatását és étkeztetését kell megszervezni azon gyermekek számára, akiknek szülei, nevelői, gondozói munkavégzésük – ideértve a gyermekgondozási díj folyósítása melletti munkavégzést is –, munkaerő-piaci részvételt elősegítő programban, képzésben való részvételük, betegségük vagy egyéb ok miatt napközbeni ellátásukról nem tudnak gondoskodni. A napközbeni ellátás keretében biztosított szolgáltatások időtartama lehetőleg a szülő munkarendjéhez igazodik. A gyermekek napközbeni ellátását különösen az olyan gyermek számára kell biztosítani, akinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, akinek a szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásról nem tud gondoskodni.

Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye

A bölcsőde a családban nevelkedő 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátását, szakszerű nevelését és gondozását biztosító intézmény.

A harmadik életévét betöltött, de testi vagy szellemi fejlettsége alapján óvodai nevelésre még nem érett gyermekek negyedik életévük betöltését követő augusztus 31-ig nevelhetők, gondozhatók bölcsődében. A bölcsőde végezheti fogyatékos gyermekek nevelését és gondozását is, akik az ellátásban 6 éves korukig vehetnek részt.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye a hatályos alapító okiratban foglaltaknak megfelelően biztosítja a gyermekek napközbeni ellátását.

Az intézmény közfeladata:

A Gyvt. 41-42. § szerinti személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátás keretében gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása, bölcsődei ellátása.

Az intézmény alaptevékenysége:

Gyermekjóléti alapellátást, gyermekek napközbeni ellátását, bölcsődei ellátást, bölcsődei ellátottak részére nyújtott gyermekétkeztetéssel összefüggő feladatok ellátását végzi, valamint az alapellátáson túl játszócsoportot, hosszított nyitva tartást és a bölcsőde nyitvatartási ideje alatt időszakos gyermekfelügyeletet biztosít, továbbá a módszertani feladatok segítését végzi.

Az intézmény működési területe: Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területe.

A gyermekek napközbeni ellátásának biztosítása

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye 12 tagintézményében 972 férőhelyen, 342,6 fő alkalmazotti létszámmal biztosította a feladatellátást 2015. évben.

Szervezeti egységek, tagintézmények	Férőhely-szám	Csoport-szám	Dolgozói létszám	Kisgyermek-nevelő (fő)	Játszócsoporthoz férőhelyszám
Igazgatóság Debrecen, Varga u. 23.	-	-	8	-	-
Varga Utcai Tagintézmény Debrecen, Varga u. 23.	100	8	32	18	-
Postakert Utcai Tagintézmény Debrecen, Postakert u. 5.	44	4	16	8	-
Ősz Utcai Tagintézmény Debrecen, Fáy András u. 2.	50	4	15	8	-
Gáborjáni Sz. K Utcai Tagintézmény Debrecen, Gáborjáni Szabó Kálmán u. 2.	60	6	23	14	-
Karácsony György Utcai Tagintézmény Debrecen, Karácsony György u. 6.	60	6	22	14	-
Faraktár Utcai Tagintézmény Debrecen, Faraktár u. 117.	50	4	14,5	8	-
Honvéd Utcai Tagintézmény Debrecen, Honvéd u. 16.	112	10	36	22	-
Károlyi Mihály Utcai Tagintézmény Debrecen, Károlyi Mihály u. 4.	136	12	41	26	-
Áchim András Utcai Tagintézmény Debrecen, Áchim András u. 28.	50	4	16	8+1 háziasszony*	20
Görgey Utcai Tagintézmény Debrecen, Görgey u. 3.	90	8	30	18	-
Központi Élelmezés Debrecen, Görgey u.3.	-	-	13	-	-
Margit téri Tagintézmény Debrecen, Margit tér 17.	100	10	36	22 +1 háziasszony*	20
Angyalföld Téri Tagintézmény Debrecen, Angyalföld tér 3.	120	12	40,1	26,1	-
Összesen:	972	88	342,6	192,1 +2 háziasszony	40

* A háziasszony a tagintézmény alapellátáson túl nyújtott szolgáltatásaként működő játszócsoporthoz fogadja a gyermekeket szüleikkel együtt.

Az intézmény működési mutatói:

A tavalyi évben 93,51%-os volt a bölcsődék kihasználtsága, mely a beírt gyermekek vonatkozásában jónak mondható. A bölcsődékben folyamatos a gyermekfelvétel a nevelési év egészében, hisz magas a nevelési éven belüli fluktuáció, melynek elsődleges oka a gyermekek óvodába való távozása. Az alábbi táblázatban is látható, hogy a tényleges férőhelyszámokat bőven meghaladja az egyes tagintézményekbe ténylegesen beíratott gyermekek száma az adott év folyamán, azaz a távozó és érkező gyerekek révén, ugyanazon férőhelyeken több gyermeket is gondoznak.

<i>A tagintézményekbe járó gyermekek létszámadatai 2015-ben</i>				
Tagintézmény	Férőhelyek száma	Igénybe vevő gyermekek száma összesen	Óvodába távozott gyermekek száma	Új felvételes gyermekek száma
Varga Utcai	100	170	83	90
Postakert Utcai	44	75	40	38
Ősz Utcai	50	80	34	35
Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai	60	99	43	44
Karácsony György Utcai	60	104	42	52
Faraktár Utcai	50	92	28	47
Honvéd Utcai	112	185	84	88
Károlyi Mihály Utcai	136	222	89	109
Áchim András Utcai	50	85	43	45
Görgey Utcai	90	144	62	73
Margit Téri	100	174	80	86
Angyalföld Téri	120	193	90	83
Összesen:	972	1623	718	790

Bár a teljes feltöltöttség a havi záró statisztikai adatokban nem mindig tükröződik – mert csak a már felvételt nyert és későbbi időpontban beiratkozásra várakozó gyermekkel együtt rajzolódik ki a tagintézmények telítettsége –, azt lehet mondani, hogy a kereslet a bölcsődei férőhelyek iránt egész évben folyamatosan magas. Az őszi beszoktatási időszakot követően már jelentős mértékben korlátozódnak a bölcsődei férőhelyhez jutás esélyei városunkban.

Az intézmény folyamatosan törekszik a feltöltöttségi mutatóinak javítására. Az elmúlt évek adatai alapján évről-évre megközelítően hasonlóak az értékek, folyamatos, kismértékű javulással. A bölcsődei nevelés sajátosságai, a csoportlétszámokra vonatkozó jogszabályi előírások és kötıtségek tükrében ezek a működési adatok reálisak, immár csekély mértékben javíthatók.

A gördülékeny gyermekutánpótlás érdekében is működteti az intézmény 2015. szeptemberétől a tagintézmények közös várólistáját, mert a férőhely után érdeklődő családokkal így folyamatos kapcsolatban tudnak lenni. Továbbá a férőhely szükségletek meghatározásához szükséges pontosabb adatszolgáltatást is segítik a várólista adatai (pl. kapacitásbővítés szükségességének igazolása a TOP 6.2.1.-15 pályázatokban) a jövőben.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 2015. szeptember 1-jétől hatályba lépett rendelkezése szerint a gyermeknek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a harmadik életévét betölti, a nevelési év kezdő napjától legalább napi négy órában óvodai foglalkozáson kell részt vennie. Mind az Intézményfelügyeleti Osztály korrekt tájékoztatása, mind az intézmény kommunikációja a kisgyermekes családok felé segítette a szülőket a jogszabály helyes értelmezésében, így a jogszabály életbe lépése nem vezetett a bölcsődei ellátásban részesülő gyerekek tömeges, év közbeni óvodai távozásához. Az intézmény a 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet 36. § (2a) bekezdése szerinti új jelentési kötelezettségének a jegyző felé – a bölcsődei ellátásban maradó harmadik életévüket betöltött gyermekekről – eleget tett a 2015. április 30-ai határidőig.

Az ellátottak korcsoport szerinti megoszlása:

	2012. év		2013. év		2014. év		2015. év	
2-3 évesek	662 fő	77 %	674 fő	79 %	672 fő	74,6 %	656 fő	72,8 %
1-2 évesek	118 fő	14 %	103 fő	12 %	157 fő	17,4 %	182 fő	20,2 %
3 évesnél idősebb	73 fő	8,5 %	70 fő	8,6 %	69 fő	7,6 %	63 fő	7 %
1 évesnél fiatalabb	4 fő	0,5%	3 fő	0,4 %	3 fő	0,4 %	----	----
Összesen:	857 fő	100 %	850 fő	100 %	901 fő	100 %	901 fő	100 %

A gyermekek korösszetétele tekintetében az előző években megfigyelhető tendencia tovább erősödött. Emelkedett az 1-2 évesek aránya, csökkent a 2-3 évesek és a 3 éven felüliek száma. A kormányzati szándék – a nők munkaerőpiacra való visszatérésének segítése –, a családtámogatási rendszer változásai azt vetítik előre, hogy ez a „fiatalodás” a jövőben is folytatódik. A gyed extra bevezetésének hatása az 1-2 évesek számának növekedését eredményezte, a csecsemőkorúak aránya egyelőre nem változott.

Az intézmény szakmai munkája

A tagintézmények szakmai munkájukat *Szakmai Programjaik* alapján végzik. 2015-ben ezen dokumentumok átdolgozása megtörtént, melyeket DMJV Önkormányzata Közgyűlésének Egészségügyi és Szociális Bizottsága a 2015. június 24-i ülésén hagyott jóvá.

A rendszeres éves szakmai látogatások megállapításai és tapasztalatai tükrében elmondható, hogy a debreceni bölcsődékben egységes, jó minőségű napközbeni ellátás biztosított. Az intézmény szakmai munkáját a bölcsődei nevelés-gondozás szakmai szabályaiban megfogalmazott alapelvek és feladatok határozzák meg. A tagintézmények igényes szakmai programjaikban, az országos alapprogramra építve, megfogalmazzák a helyi sajátosságokat és egyedi célkitűzéseiket.

A „családbarát bölcsőde” szellemében őszinte, együttműködő család-bölcsőde kapcsolat megvalósítására törekszenek, mely

- betekintést enged a bölcsőde mindennapi életébe,
- segíti az együttműködést, az elvárások összehangolását,
- aktív részvételt biztosít a közös ünnepeken, nyílt napokon, családi délutánokon.

A kisgyermeknevelők elhivatottságának és kreativitásának köszönhetően a csoportszobák mindenhol hangulatosak, esztétikusak, a gyermekek életkori igényeinek megfelelően berendezettek, biztonságosak. A kisgyermekek bizalommal fordulnak és ragaszkodnak kisgyermeknevelőikhez, akiktől megfelelő mennyiségű és minőségű figyelmet, türelmet, bátorítást kapnak. A szeretetteljes, gondoskodó nevelés-gondozás biztonságot, harmonikus fejlődést, örömteli mindennapokat nyújt a gyermekek számára. Örömmel tapasztalják, hogy évről-évre növekszik a szülővel történő beszoktatások aránya, a kisgyermeknevelők felismerik, megtapasztalják a módszer előnyeit, elsődlegesen a kisgyermek és a szülők, de saját részükről egyaránt.

Sajátos nevelési igényű gyermekek gondozása

A sajátos nevelési igényű gyermekek gondozására valamennyi tagintézményben lehetőség nyílhat. Amennyiben a Szakértői és Rehabilitációs Bizottság kijelöli gondozási helyként valamelyik tagintézményt, akkor a korai fejlesztést a Pedagógiai Szakszolgálat utazó

gyógypedagógusai a bölcsődékben adják meg a gyermek részére. A Honvéd Utcai Tagintézmény speciális csoportjában középsúlyos, illetve halmozottan sérült gyermekek ellátása mellett, az integrált csoportokban az enyhe fokban sérült gyermekek nevelés-gondozását továbbra is a Görgey utcai és a Gáborjáni Szabó Kálmán utcai bölcsődékben valósítják meg, hisz a tárgyi feltételek ezekben a bölcsődékben a leoptimálisabbak. A korai fejlesztés érdekében több közös fórumon vették fel és tartották fenn a kapcsolatot a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézményének szakembereivel. Fejlesztőjátékok és egyéb eszközcsomagok révén pedig igyekeznek elősegíteni minden tagintézményben a helyben történő korai fejlesztést.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézményében az ellátásban részesülők érdekvédelmére szolgáló Érdekképviselői Fórum működik. Működésének szabályzata 2015-ben módosult, a testület 9 tagú lett (5 fő szülő, 2 fő intézményi dolgozó, 2 fő fenntartó képviselője). Az elmúlt évek során a fórumhoz ellátást érintő kifogások vagy kötelezettségszegésre utaló panaszok nem érkeztek.

Az intézmény alapellátáson túl nyújtott szolgáltatásai

- *Gyermekfelügyelet:*

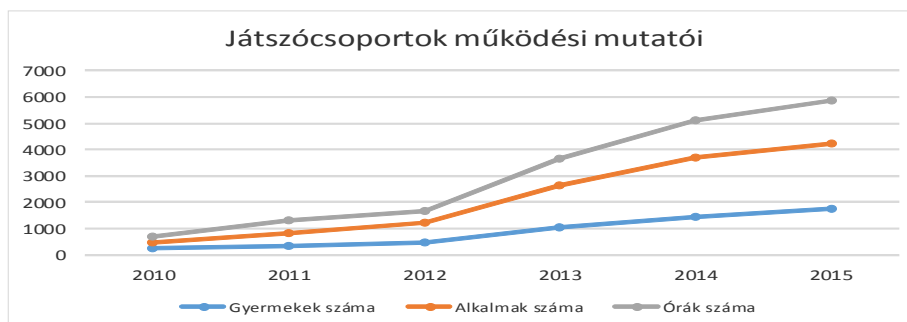
Az alapellátás prioritása mellett, családi nevelést támogató szolgáltatást valamennyi tagintézmény nyújt. A bölcsődék telítettsége miatt gyermekfelügyelet biztosítására egyre kevesebb a lehetőség, az igénybevétel évről-évre csökken.

A gyermekfelügyelet működési mutatói:

	2010. év	2011. év	2012. év	2013. év	2014. év	2015. év
Gyermekek száma	43	47	42	71	24	10
Alkalmak száma	312	249	237	297	111	23
Órák száma	685	458	437	655	263	53

- *Játzócsoporthoz:*

Az Áchim András Utcai és a Margit Téri Tagintézményekben működő játzócsoporthoz 2015-ben is kedveltek voltak a családok körében. Az érdeklődés évről-évre emelkedik. A csoportokat vezető „háziasszonyok” személyisége, szakmai felkészültsége, lelkesedése és a kedvező tárgyi feltételek alapjai a színvonalas működésnek. Számítalan új lehetőséget kínálnak a kisgyermek és szülei részére is. A nagymozgásos és manuális tevékenységek sokaságától, a hangszerek, hangot adó eszközök használatának megismeréséig, számítalan örömforrást biztosítanak gyermeknek és szülőnek egyaránt. Sok látogatót vonzanak az ünnepi programok (télapó, farsang, gyermeknap) és a zenebölcsis alkalmak is.

Gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatok

A Gyvt. 17. §-a meghatározza a bölcsőde, mint gyermekjóléti alapellátást biztosító intézmény szerepét a gyermekvédelem rendszerében. A bölcsőde feladata a gyermekek családban nevelkedésének elősegítése, veszélyeztetettségének megelőzése, illetve annak megszüntetése érdekében jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál. A cél érdekében a jelzőrendszer tagjainak együttműködésére van szükség.

A területi gyermekvédelem fontos egysége a bölcsőde, mivel a gyermekek napjaik nagy részét itt töltik. Fontos, hogy észrevegyék a gyermek megváltozott, szokásaitól eltérő magatartását, melyről a szülővel beszélni kell. Egy-egy tünet háttérben probléma állhat és a gyermeknek, a családnak segítségnyújtásra lehet szüksége. Nagy odafigyelést kívánnak a hátrányos helyzetű gyermekek is, mert ha a hátrányok halmozódnak könnyen veszélyeztetetté válhatnak.

A bölcsődei felvételeknél előnyben részesítik azt a gyermeket, kinek fejlődése érdekében állandó napközbeni ellátásra van szüksége, akit egyedülálló vagy időskorú személy nevel, és akinek szülője, gondozója szociális helyzete miatt az ellátásáról nem tud gondoskodni.

2015-ben felvett gyermekek családi életkörülményeinek mutatói							
Tagintézmény neve	Új felvételes gyermekek száma	Család-gondozói v. védőnői javaslatra	Szülő munka-képtelen	Egyedül-álló szülő	Munkahellyel rendelkező szülő	SNI-s gyermekek száma	Hátrányos v. halm. hátrányos helyzetű
Varga u.	90	0	0	8	90	0	0
Postakert u.	38	1	0	2	37	0	0
Ősz u.	35	0	0	8	35	1	0
Gáborjáni Sz. K. u.	44	0	0	18	44	11	1
Karácsony Gy. u.	52	0	0	12	52	1	1
Faraktár u.	47	0	0	4	47	0	2
Honvéd u.	88	4	0	19	34	10	1
Károlyi M. u.	109	1	0	15	109	1	1
Achim A. u.	45	0	0	1	45	0	1
Görgey u.	73	0	1	1	72	6	1
Margit téri	86	2	0	26	84	1	1
Angyalföld téri	83	9	2	8	79	1	1
Összesen:	790	17	3	122	728	32	10

Városunk bölcsődéibe a gyermekek többsége szerető, gondoskodó, jól szociokulturális háttérrel rendelkező családból érkezik. A gazdasági és társadalmi élet negatív hatásai azonban jelen vannak a bölcsődékben is. 122 gyermeket egyedülálló szülő nevelt, 2015. decemberében 373 gyermek részesült 100 %-os díjkedvezményben jövedelmi helyzete miatt. Családgondozói vagy védőnői javaslatra 17 kisgyermek került felvételre, 11 hátrányos vagy halmozottan hátrányos kisgyermeket neveltek-gondoztak. Észlelő és jelző rendszeri esetmegbeszélésen 22 alkalommal vettek részt intézményi munkatársak.

DMJV Egyesített Bölcsődei Intézménye jövőre vonatkozó céljai és javaslatai

A bölcsődékben folyó családtámogatói és gyermekvédelmi munka a 2016-os évben három kiemelt célt fog követni az alábbiak szerint.

- A debreceni bölcsődei intézményhálózat fejlesztése, az összesített férőhelyszám megemlése, a tárgyi, infrastrukturális feltételek javítása érdekében végzett feladatok hangsúlyosabban kerülnek napirendre. Ez irányú törekvésük teljes mértékben összecseng azzal a kormányzati célkitűzéssel, hogy 2018-ra a 3 év alatti kisgyermek napközbeni ellátásához kapcsolódó férőhelyek száma 60 ezerre nőjön, ami a teljes 3 év

alatti gyermekeket fogadó jelenlegi férőhelyszámhoz képest több mint 16 ezres, 37%-os bővítést jelentene. Az ország második legnagyobb lélekszámú városában, Debrecenben a kapacitásbővítés indokolt. Az év közbeni férőhelyhiány sok kisgyermekes családot érint hátrányosan, hangsúlyos problémát jelent, hogy a szociálisan rászorult vagy védelembe vett gyermekek elhelyezésének lehetősége is jelentősen leszűkül ebben az időszakban. Kiemelt feladata lesz az évnek a gyermekjóléti szolgáltatások fejlesztésének megvalósítására kiírt TOP 6.2.1.-15 pályázatok benyújtásában való szakmai közreműködés.

- A kisgyermeknevelők szakmai tudásbázisának mélyítése, kompetenciáik fejlesztése, mely szintén országos hatáskörű, az egész szakmát érintő törekvéssel (2016. január elsejétől a pedagógus életpálya kiterjesztése a bölcsődei diplomás szakdolgozókra) párhuzamosan, a napközbeni gyermekellátás színvonal növekedésének egyértelműségével hat a gyermekjólétre. Ennek részeként a családlátogatás és módszertana ebben az évben egyik központi eleme az intézményben folyó szakmai képességfejlesztésnek. Céljuk, hogy a családlátogatásról tanultakat felelevenítsék, valamint ezeket az ismereteket kicsit korszerűsítsék, új megvilágításba helyezték, ezzel is segítve a prevenciót. Esetmegbeszéléssel, szakmai útmutatóval kívánják megalapozottabbá tenni a családlátogatásokban rejlő információszerzési és segítő technikákat, valamint érzékenyíteni a kisgyermeknevelőket a „nem elég jól működő családok” problémái és azok megoldása iránt.
- Az intézmény külső kapcsolati rendszerének kibővítése mindenkor szolgálja a jelzőrendszer hatékony működését. Kiemelt hangsúlyt fektetnek ebben az évben is Debrecen város család- és gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó intézményeire és szolgáltatóira. DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja átalakult új szervezeti struktúrájával való ismerkedést, az együttműködést szakmaközi megbeszélésekkel kívánják segíteni.
A Debrecen városában napközbeni gyermekellátásban működő családi napközi szolgáltatókkal is intenzívebb kapcsolatkiépítésre nyílik lehetőség azáltal, hogy az intézmény a Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet felkérésére szakértőként fog részt venni szakmai munkájuk ellenőrzésében. Természetesen e két ellátási formával való intenzívebb kapcsolatfelvétel előtérbe helyezése mellett valamennyi jelzőrendszeri taggal készek az együttműködésre.

3.4. A gyermekek átmeneti gondozása

A gyermekek átmeneti gondozása keretében – kivéve, ha a gyermek átmeneti gondozását családok átmeneti otthona biztosítja – a gyermek testi, értelmi, érzelmi és erkölcsi fejlődését elősegítő, az életkorának, egészségi állapotának és egyéb szükségleteinek megfelelő étkeztetéséről, ruházattal való ellátásáról, mentálhigiénés és egészségügyi ellátásáról, gondozásáról, neveléséről, lakhatásáról (teljes körű ellátás) kell gondoskodni.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Gyermekek Átmeneti Otthona (Debrecen, Böszörményi út 68.)

A Gyermekek Átmeneti Otthona szolgáltatásait a debreceni illetőségű, 3-18 év közötti gyermekek vehetik igénybe. A szolgáltatás ellátási területe: Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási körzete. A bekerülés feltétele debreceni lakóhely megléte.

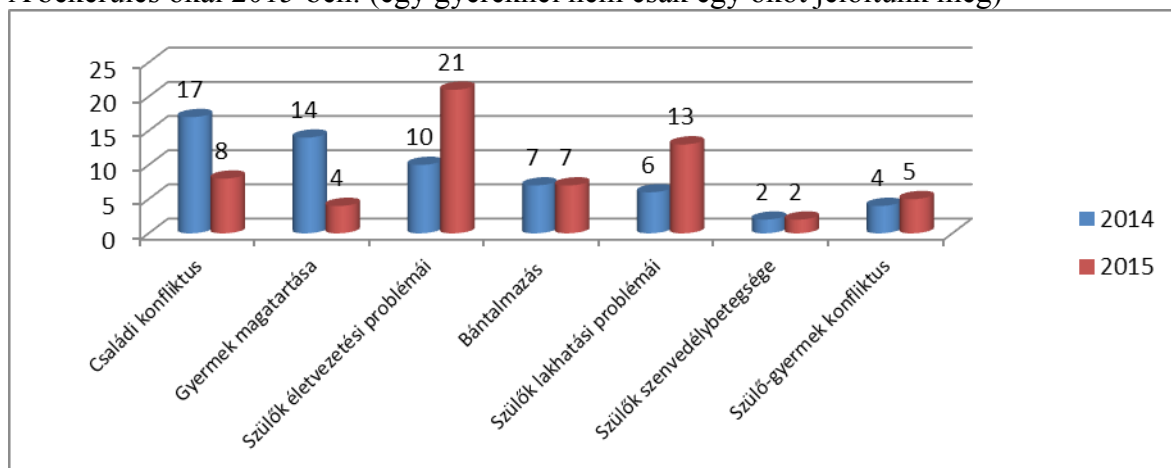
Legfontosabb statisztikai adatok

2015-ben az ellátottak száma 32 fő volt.

- Nemek szerinti megoszlás: lány: 21 fő, fiú: 11 fő
- Életkori megoszlás: 0-3 éves: 3 fő, 4-5 éves: 3 fő, 6-13 éves: 16 fő, 14-18 éves: 10 fő

Míg 2014-ben a 14-18 év közötti gyermekek voltak nagyobb számban az otthonban, 2015-ben legtöbbször a 6-13 éves korosztályba tartoztak. Pszichológiai értelemben ez a látencia kora. A gyerekek szófogadóbbak, könnyebben kezelhetőek, de a szilárd szülői háttér hiánya nagyon megviseli őket. Ezért volt nagyon fontos a gyermekek szüleinek minél nagyobb mértékű bevonása gyermekük gondozásába, nevelésébe. Az átmeneti otthon ehhez minden feltételt megadott. A közös tevékenység során a szülő újfajta nevelési módokat láthatott, próbálhatott ki kompetenciái teljes megőrzése mellett. A gyermek biztonságérzete nőtt, ha a szülőt közelében tudhatta.

A bekerülés okai 2015-ben: (egy gyereknél nem csak egy okot jelöltünk meg)

A bekerülés kezdeményezője 20 esetben a szülő, 2 esetben maga a gyermek, 2 esetben a gyámhivatal volt.

A 14-18 évesek közül ketten kérték saját maguk az elhelyezésüket, főleg a megromlott szülő-gyermek kapcsolat miatt. Ezekben az esetekben az esetkonferenciákon családterápiás és mediációs módszereket is alkalmazva próbálták a megromlott kapcsolatokat helyreállítani, pszichológiai segítségnyújtás mellett. Ebben az életkorban felértékelődik a kortárs csoport jelentősége, ezért az otthonban a csoporttal folytatott munka nagyon fontos része volt az egyéni normarendszer kialakításának, hiszen a csoport ereje többször erősebben hatott, mint a felnőtt dolgozó nevelési próbálkozása.

2015-ben jelentős mértékben növekedett a szülők életvezetési és lakhatási problémái miatti beköltözések száma.

2015-ben két családban találtak az anya súlyos alkoholproblémájával, és láthatták, hogyan küzdött ez ellen, és hogyan maradtak egyedül.

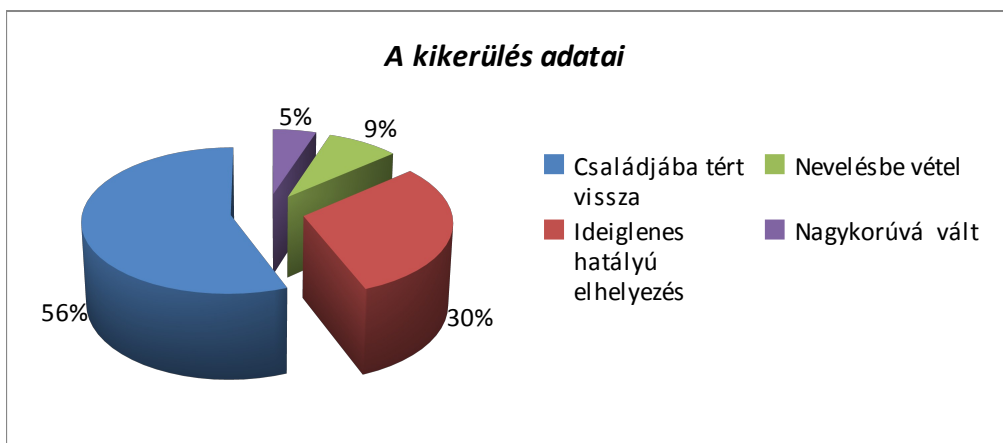
4 esetben a szülő komoly pszichiátriai betegség miatt nem volt képes nevelni gyermekét. Az ilyen szülővel különösen nehéz az együttműködés. Az otthon rendje, ritmusa, kiszámíthatósága jó hatással volt nem csak a gyerekekre, hanem az ilyen nehézségekkel küzdő szülőkre is. Igyekeztek meglátni a pozitívumaikat, bevonni őket az otthon mindennapi életébe.

A gyermek otthonba kerülése mindkét félnek lehetőséget nyújtott arra, hogy „kipihenjék egymást”.

Két gyermek került be súlyos anyagi gondok miatti krízishelyzetből. Az anya minden nap látogatta a gyerekeit, tanult velük, orvoshoz vitte őket.

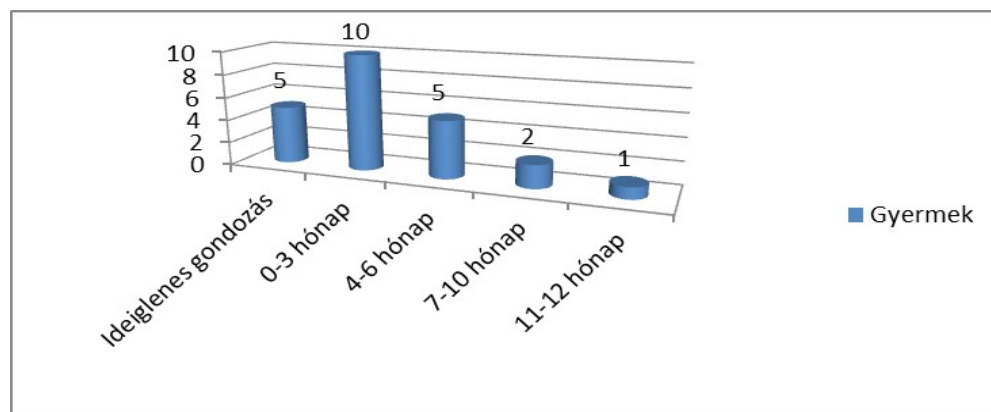
Az anya betegsége miatt két hetet töltött az otthonban egy testvérpár. Az apa hét közben dolgozott, hétvégén hazavitte a lányokat. A szülők nagyon hálásak voltak ezért a lehetőségért.

Két fiatal esetében merült fel a drogfogyasztás problémája.

Megállapítható, hogy a gyermekek többsége családjába tudott visszatérni. Az ideiglenes hatályú elhelyezések viszonylag magasabb arányának az oka az, hogy 5 gyermek csak ideiglenes gondozás céljából került be.

A Gyermekek Átmeneti Otthonában töltött idő a következőképpen alakult:

A gyermekek többsége fél évnél kevesebb időt töltött átmeneti gondozásban. Az adatok azt mutatják, hogy a minimális intervenció szolgáltatás biztosítására való törekvés sikeres volt. Az átmeneti gondozás igénybe vétele addig tartott, amíg a család problémái megoldódtak, illetve a gyermek sorsa rendeződött.

A férőhelyek kihasználtsága változó volt az év során. Év elején 100%, tavasszal és ősszel 65-70%, míg nyáron csak 30% körül mozgott, miután a nyári szünetre a szülők hazavitték gyermekeiket.

A gondozási napok éves száma 2015-ben 2431 nap volt.

A Gyermek Átmeneti Otthona által nyújtott szolgáltatások:

Az átmeneti otthonba való bekerülés előkészítésének fontos lépése, hogy a szolgáltatást megismerjék azok, akik igénybe vehetik.

A gyermek bekerülését minden esetben esetkonferencia előzte meg. Több alkalommal az esetkonferencia előtt a szakemberek eszmecsatázáson egyezteték elképzeléseiket és alakították ki egységes álláspontot a célokkal és feladatokkal kapcsolatosan.

Az átmeneti gondozás során az alábbi szolgáltatásokat nyújtják az otthonba került gyermekeknek:

Teljes körű ellátás:

- lakhatási lehetőség
- napi ötszöri étkezés
- évszaknak megfelelő ruházat (szükség esetén)
- a személyi higiéné feltételeinek biztosítása
- tanulás, korrepetálás
- kapcsolattartás a szülővel
- szabadidő hasznos eltöltése
- szükség esetén pszichológus
- egészségügyi ellátáshoz való eljuttatás
- érdekvédelem
- életkornak megfelelő zsebpénz

A cél az, hogy a gyerekek jól érezzék magukat, biztonságos kereteket, rugalmas, akár személyre szóló napirendet, életkoruknak megfelelő elvárásokat közvetítve feléjük. Ez azt jelenti, hogy jogaik maximális tiszteletben és kötelességeik szem előtt tartásával, demokratikus szellemben nevelik őket az átmeneti otthonban töltött idő alatt. A gyerekek személyiség állapota és korosztályi összetétele, valamint az, hogy az ellátásuk átmeneti jellegű, nagy rugalmasságot, sokszor humort, és összehangolt következetességet kíván az otthonban dolgozó felnőttektől.

2015. évi tapasztalatok az egyes szolgáltatási területeken:

Az átmeneti otthon, mint a gyermekek számára nyújtott lakhatási lehetőség egy hangulatos, jól felszerelt, a koedukált együttélés feltételeit is biztosító intézmény. A tavalyi évben újabb csinosítások történtek: a lakószobák és a nappali új parkettát kapott, eszközök és berendezési tárgyak területén is gyarapodott az otthon.

A gyermekek számára napi ötszöri étkezést biztosítottak, hétközben az oktatási intézményekben rendelték meg az ebédet. A gyerekek sokszor éhesen érkeztek az otthonba, ezért bőséges vacsorával várták őket, aminek az elkészítésébe őket is bevonták. Igyekeztek változatos étlapokat készíteni. A szünetekben mindenkinek volt napja, amikor egész napra a kedvenc ételét kérhette, és el is készítették ezeket. Az egészséges táplálkozás elveit tartották szem előtt, ezt ötvözték a gyerekek által kért ételekkel. A szülőket bevonták a vacsorakészítésbe, a kicsik etetésébe.

A bekerült gyerekek más-más anyagi környezetből érkeztek, ami a ruhatárukon is látszott. Ezért a ruházat biztosításában a szükség szerinti ellátást tartották követendőnek.

A tisztálkodási lehetőséget két fürdőszoba biztosítja. Még mindig több gyerek számára

gondot okozott a fürdés, a fogmosás. Otthon nem volt elvárás, elég nehéz volt rászoktatni őket, gyakran itt is a csoport hatása működött a legjobban.

A tanulás volt továbbra is az egyik legfontosabb tevékenység. Volt elit-gimnáziumba járó szinte kitűnő tanuló, és volt, akinek nagyon nehezen ment a tanulás. Több gyereket kikértek az iskolából délután, hogy az otthonban tanuljon, mert a napköziben nem tudott felkészülni a következő tanítási napra. A dolgozók mellett hallgatók és önkéntesek segítették az otthonban a gyermekeket a tanulásban.

2015-ben 5 óvodás, 16 általános iskolás, és 11 középiskolás kapott ellátást az átmeneti otthonban.

A gyerekek számára továbbra is maximálisan biztosították a szülőkkel, rokonokkal, barátokkal való kapcsolattartást abban a formában, ahogy azt a szülő engedte. Az intézmény nyitott ilyen szempontból, de elvárják, hogy a látogatók tartsák be az általunk megfogalmazott szabályokat. A múlt évben ezzel nem volt probléma. A szülők sok időt töltöttek az otthonban, a kisebbek esetében ellátták a gondozási feladatokat. Tavaly a szülők számára egyértelművé kellett tenni, hogy itales állapotban nem jöhetnek be az otthonba. A kimenők rendjét, és a máshol történő kapcsolattartásokat minden esetben szabályozták, figyelembe vették a kívánságokat, de elvárták a megegyezések betartását.

A szabadidő hasznos eltöltésére az otthonban sok játék, a számítógép és az internet keretek között történő használata áll rendelkezésre, az udvaron levő játszótér nyújt lehetőséget a mozgásra. Támogatták a gyerekek iskolán kívüli sport vagy egyéb tevékenységét. Tavaly három focista gyerek is volt, akik rendszeresen jártak edzésekre, versenyekre.

A születés- és névnapokat minden gyerek esetében méltón megünnepezték, ahogy a karácsonyt is. A gyerekeket Tiszafüredre vitték nyaralni. amit az Önkormányzat pályázat keretében nyújtott támogatása tett lehetővé. Ősszel a nyíregyházi Vadasparkba kirándultak az intézmény Családok Átmeneti Otthonával.

2015-ben heti 3 órában pszichológus segítette a munkát, foglalkozott a gyerekekkel és családjaikkal. Sajnos több esetben nem mentek el a szülők a megbeszélte időpontokban.

Az átmeneti gondozás ideje alatt a gyermekek számára biztosították a szükséges egészségügyi ellátást. A gyerekek orvoshoz szállítását, sok esetben az ápolását is a szülőnek adták át.

Az intézmény érdekvédelmi fóruma biztosítja az otthon lakói számára azt, hogy érdekeik, jogaik csorbulása esetén orvosláshoz jussanak. A gyermekjogi képviselő elérhetőségéről a gyermekeket tájékoztatták. 2015-ben sem volt ilyen típusú ügy.

Az átmeneti otthonban élő gyermekek a törvényi előírásnak megfelelő módon és megfelelő mennyiségben zsebpénzt kaptak életkoruk szerint. Kéthetente volt zsebpénzosztás, a felhasználásban igyekeztek tanácsokkal segíteni a gyerekeket.

Az átmeneti otthonban a gyermekeknek nyújtott szolgáltatásokkal párhuzamosan a szülőkkel is foglalkoztak, bár a problémáik megoldásában a családgondozó támogatása az elsődleges.

Az intézmény pedagógiai munkájának alapja a gyermekek elfogadása, személyiségük tisztelete. Demokratikus szellemben, közös megegyezésekkel nevelik őket, amiben a személyes példamutatás és a humor segít.

Esetkonferenciák

Az esetkonferencia és az esetmegbeszélés az átmeneti otthon fontos munkamódszerei közé tartozik. Összehívásának lehetőségével nemcsak a beköltözést megelőzően, illetve a kiköltözés előtt éltek, hanem akkor is, ha valami szokatlan történt, ha valamit közösen kellett megbeszélni. A szülők a pszichológushoz nem szívesen mentek el, az esetkonferenciákra viszont igen. Ezért az esetkonferenciákon gyakran egyfajta mentálhigiénés segítő munkát is végeztek. Az átmeneti gondozást mindig a záró esetkonferencia zárta le.

A 2015. év sikeres volt az átmeneti otthonban. Legnagyobb sikerük, hogy a gyerekek jól érezték magukat. A szülőket sikerült bevonni a gyermekeik gondozásába-nevelésébe, szívesen mentek az otthonba. Jó kapcsolatot alakítottak ki a családgondozókkal, iskolákkal, óvodákkal.

b.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Mester u. 30.)

A Családok Átmeneti Otthonába Debrecen területéről költözhetnek be lakhatási gondokkal küzdő, krízishelyzetben lévő családok. Az épületben 26 férőhelyen 6 család elhelyezésére van lehetőség.

2015-ben az éves gondozási napok száma 6.698, a férőhelyek éves kihasználtsága 70,75% volt. A szobák többgyermekes családok befogadására is alkalmasak a nagy alapterületük miatt. A városban azonban gyakran egy-két gyermek anyával együttes elhelyezésére van igény. Különösen igaz ez a bántalmazó apától, férjtől menekülő családok esetében. Ezek a körülmények határozzák meg a kihasználtságot, miközben az igény nagy. A várólistára 2015-ben 31 család került, közülük 4 család elhelyezésére volt lehetőség.

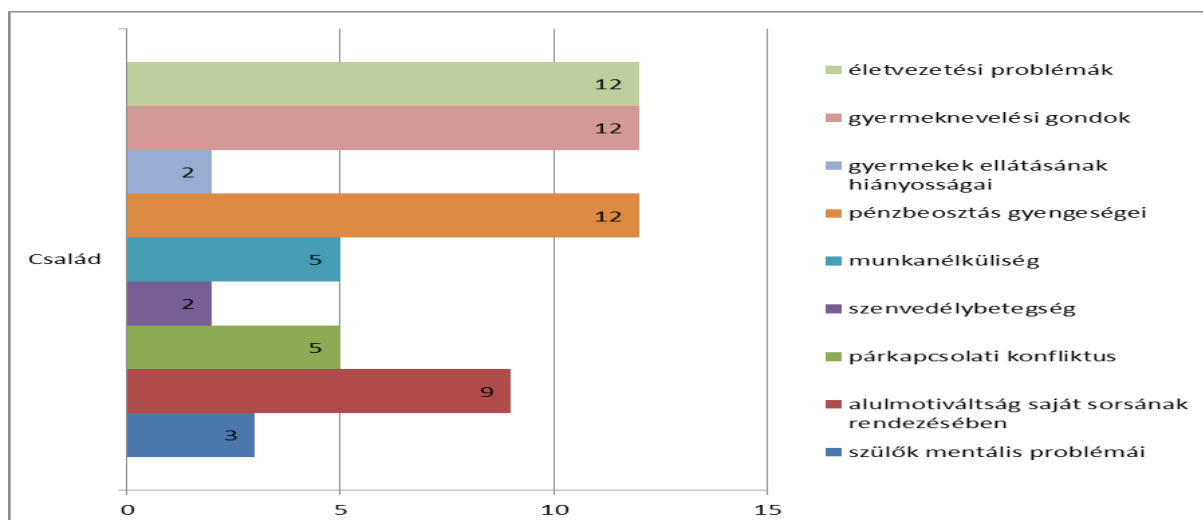
2015-ben 2 család albérletből, 1 család másik családok átmeneti otthonából, 1 család saját otthonából, 1 család pedig nővérszállóról költözött a Családok Átmeneti Otthonába.

A szolgáltatás igénylésének okaként a kérelemben 3 család a hajléktalanná válást, 1 család az elégtelen lakhatási körülményeket, 1 család a bántalmazást nevezte meg.

Megállapítható, hogy az esetek többségében a lakhatással összefüggő gondok motiválják a családokat a szolgáltatás igénylésére.

Megfigyelhető azonban, hogy a családok működésében összetetten jelentkeznek a zavarok. A lakhatási problémák összefüggnek a család szegénységével, a pénzbeosztás hiányosságával. Mindehhez családon belüli konfliktusok társulnak, melyek a szülők között és a szülők – gyermekek között egyaránt kialakulnak. A szülők szülői szerepükben bizonytalanok, gyermekneveléssel kapcsolatos eszközeik egysíkúak.

A családokban jelentkező legjellemzőbb problémák:

A szülők munkaerő piaci helyzete változó. A legtöbb szülőre jellemző az alkalmi munkavégzés (6 fő esetében). Közmunka programban 2 fő vett részt. Minden felnőtt, aki munkaviszonnyal nem rendelkezik, regisztrált a munkaügyi hatóságnál, folyamatosan megjelentek a megadott időpontban. Munkanélküliek részére indított tanfolyamon 3 fő vett részt, ebből 2 fő sikeresen szakmát szerzett, 1 fő lemorzsolódott. Bejelentett munkája 2 főnek volt, egyikük az egészségügyben dolgozott, másikuk főállású anyaként, GYET mellett vállalt 4 órás munkát.

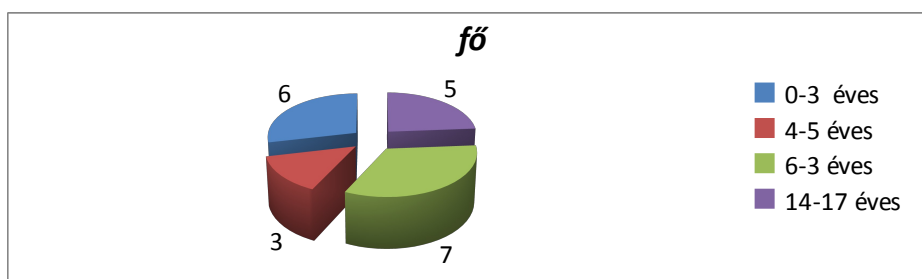
A szakmai munka során arra törekedtek, hogy segítsék az otthonban élő családokat helyzetük rendezésében, az önálló életvitelre való felkészülésben. Ennek érdekében pszichológiai, szociális, mentálhigiénés támogatást biztosítottak számukra. Segítették a szülőket a gyermeknevelésben, a szülők szülői szerepben való megerősítésében, a szülő – gyermek közötti konfliktus rendezésében. Támogatták a szülőket a munkahelykeresésben, a munkavállalásban.

Kiemelt figyelmet fordítottak az életvitel segítésére, a tisztálkodási, mosási, főzési feltételek biztosítására, a háztartásvezetési ismeretek gazdagítására, a gyermekek ellátásában történő közreműködésre.

Segítették a családi gazdálkodás megszervezését, a tervszerű pénzbeosztás kialakítását. A családi kapcsolatok erősítését szolgálták azok a programok, melyek során a szülők és a gyermekek együttes élményekhez jutottak.

Ezen kívül jogi, pszichológiai tanácsadás, a gyermekek iskolai előrehaladásának segítése, korrepetálás, tehetséggondozásban történő részvétel lehetősége állt a családok rendelkezésére.

2015-ben a gyermekek életkori összetétele nagyon változatos volt.

2 fő bölcsődébe, 4 fő óvodába járt, 6 fő általános iskola alsó tagozatán, 4 fő általános iskola felső tagozatán, 1 fő pedig középiskolában tanult. A 6 fő három éven aluli gyermek közül 4 fő nem járt bölcsődébe.

A bekerülő gyermekek személyiségállapotára jellemző volt a labilitás, ami gyakran agresszív viselkedésben vagy szorongásban jelentkezett. A kezdeti nehézségek után a viselkedésük pozitív irányba változott, nyugodtabbá váltak, alkalmazkodtak a közösséghez.

Iskolai teljesítményük változó volt, sokan közülük nem voltak motiváltak a tanulásban, iskolai hiányzás azonban nem volt jellemző.

A szenvedélybetegségek közül egyedül a dohányzás fordult elő néhány gyermek esetében. Szívesen vettek részt a közös programokon.

Megfigyelhető volt, hogy a kiköltözés közeledtével újra zaklatottá váltak. Az állandóság hiánya rányomta a bélyeget életükre.

A magatartási problémák és az agresszió kezelésére pszichológus segítségét vették igénybe. Több gyermek rendszeresen járt az intézmény pszichológusához. Indokolt esetben a városi ideggondozó és a nevelési tanácsadó, illetve a gyermek pszichiátria segítségét is igénybe vették.

A tanulási problémák leküzdése céljából fejlesztő pedagógus foglalkozott a gyermekekkel. Korrepetálásban önkéntesek és családgondozók is segítséget nyújtottak.

Folyamatosak voltak a serdülők esetében a felvilágosító, segítő beszélgetések.

A pályaválasztás előtt álló gyermekeket a pályaválasztási tanácsadóba irányították.

DMJV Gyermekvédelmi Intézménye Családok Átmeneti Otthonába bekerült családok rendszerint igyekeztek kihasználni a rendelkezésre álló 1 – 1,5 évet. 2015-ben 3 család élt ezzel a lehetőséggel.

0-3 hónapot töltött az otthonban egy család. Az édesanya a főállása mellett mellékállást vállalt, amit az intézményben nem tudott végezni, így albérletbe költözött gyermekével.

Négy hónapot töltött egy fiatal anya az otthonban. Mivel több időt töltött rokonainál, mint az intézményben, ezért nem volt indokolt az ellátása, az átmeneti gondozást meg kellett szüntetni.

Nyolc hónapot töltött egy édesanya 2 gyermekével az intézményben. Az édesanya a gyermekei ellátásának elhanyagolásával olyan mértékben veszélyeztette a gyermekek fejlődését, hogy nevelésbe vételt kellett javasolni. A két gyermek nevelőszülőhöz került.

A kimenet adatai 2015-ben a következők voltak:

	Család (halmozott adat)	Felnőtt	Gyermek
Albérletbe költözött	2	2	2
Rokonhoz, ismerőshöz költözött	3	4	3
Gyermekek átmeneti otthonába került	1		1
Nevelésbe került	1		2
Hajléktalanná vált	1	2	

2015-ben két család tudott albérletbe költözni, 1-1 gyermekkel. Családtagokhoz vagy ismerőshöz költözött 3 család. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a család általi befogadásra kevesebb esélyük volt azoknak a családoknak, melyek több gyermeket neveltek.

A gyermekek ideiglenes hatályú elhelyezése, gyermekek átmeneti otthonába kerülése következtében a szülő gyakran válik hajléktalanná, bomlik fel a szülők párkapcsolata. Ezeknek az aránya azonban 2015-ben is kisebb volt, mint a kikerülés egyéb módjai. Az intézmény 2015-ben is célul tűzte ki, hogy családias légkört alakítsanak ki az eltérő működésű, kultúrájú családok együtt élése során.

Fokozott hangsúlyt fektettek az ünnepek lebonyolítására. A családgondozó munkatársak műsorokat szerveztek a télapó, karácsonyi, anyák napi ünnepségekre. A gyerekek életkoruknak megfelelően tanultak verseket, mondókákat, énekeket. Ezekkel az ünnepségekkel a család összetartozását, a közös élményeket erősítették. Volt olyan család, ahol még soha nem volt karácsonyfa, ajándék a gyerekeknek karácsonykor.

A kézügyesség, a szépérzék fejlesztésére, a közösség építésére kézműves foglalkozásokat szerveztek. Ezeken a foglalkozásokon nem csak a gyerekek, de a szülők is szívesen részt vettek.

A kirándulások, táborozások olyan alkalmak voltak, amikor a telefon és tabletek világából kizökkentek a gyerekek és felnőttek egyaránt.

A ház körüli munkákkal a munkára nevelést, a környezet szebbé tételét erősítették, a gyerekek nagyon szerették ezeket a tevékenységeket.

Nagy eredménynek tartják az otthonban, hogy a térítési díjakat pontosan, időben befizették a családok. (Egy távozott család esetében keletkezett csak hátralék.)

A megigényelt támogatásokat, egyszeri vagy rendszeres segélyeket mindig megkapták a családok.

Jó kapcsolatot alakítottak ki a közeli bölcsődével, óvodával. A gyermekek elhelyezésekor fel is vették a gyermekeket.

Odafigyeltek a gyermekek iskolai fejlődésére, teljesítményére. Igény szerint korrepetálást szerveztek az esetleges lemaradás pótlására. Segítséget nyújtottak a szülőnek a pályaválasztáskor a megfelelő iskola kiválasztásában.

A szülő munkanélkülivé válása esetén besegítettek a gyermekek ellátásában, odafigyeltek arra, hogy egy gyermek se éhezzen.

2015-ben 20 alkalommal szerveztek az otthonban esetkonferenciát. Az átmeneti gondozás meghosszabbításával kapcsolatos döntést minden esetben esetkonferencián hozták meg, ezzel is ösztönözve a családokat a hatékonyabb együttműködésre.

A területi családgondozókkal az együttműködés nem egyenletes. A családokkal történő kapcsolattartásuk, az esetkonferenciákon való megjelenésük egyénenként változó. Az együttműködés hatékonyabbá tétele mindenképpen az elkövetkező időszak feladata.

c.) Debrecen Megyei Jogú Város Gyermekvédelmi Intézménye Helyettes szülői hálózata

A helyettes szülői ellátás jellemzője az, hogy az átmenetileg gondoskodásra szoruló gyermek a helyettesítő ellátáshoz családi környezetben jut hozzá.

Az intézményben 1999-ben, 2005-ben és 2009-ben kezdtek neki a helyettes szülői hálózat megszervezésének vagy újjáélesztésének. A feladat iránt érdeklődők azonban állandó munkát és megélhetést biztosító jövedelmet kerestek, melyre a helyettes szülői ellátás nem tud választ adni.

Miután nem vezettek eredményre az intézmény törekvései, és a lakosság körében is inkább a Gyermek Átmeneti Otthona irányában jelentkezett igény, az Önkormányzat döntése, valamint kérelme alapján a működést engedélyező hatóság DMJV Gyermekvédelmi Intézménye helyettes szülői hálózatát 2015. június 1. napjával törölte a szolgáltatói nyilvántartásból.

d.) ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft. által működtetett Családok Átmeneti Otthonai

➤ „Fecske” Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Derék u. 22. VIII. emelet)

Az intézmény 14 éve nyújt ellátást 40 férőhelyen az otthontalanná vált, hátrányos helyzetű gyermekes családok számára. Munkájuk során nagy hangsúlyt fektetnek az intézményben élő, nehéz helyzetben lévő, megélhetési gondokkal küzdő szülők szociális, foglalkoztatási problémáinak orvoslására, életminőségük javítására, a szülő – gyermek kapcsolat erősítésére.

2015. évben 20 család, azaz 83 fő (34 felnőtt és 49 gyerek) ellátását biztosította az átmeneti otthon. Egész évben telt házzal működtek, a napi átlag elhelyezettek száma 40,42 fő volt. Az ellátottak közül előzőleg már részesült valamilyen átmeneti gondozásban az elhelyezett családok 40 %-a (8 család).

Ügyfélfogadásaikon 2015-ben 49 új családot regisztráltak és 12, már az előző években kérelmező család is újra megjelent. A jelentkező családok közül 10 családot tudtak elhelyezni, ez összesen 42 főt jelentett, közülük 17 fő felnőtt és 25 fő gyermek volt.

Az elhelyezett családok átmeneti gondozás iránti kérelmét a következő okok indokolták:

- egyre több család él zsúfolt lakáskörülmények között (55%), sok személy és generáció együtt élése jellemző, ami számtalan konfliktus forrása is.
- 85 %-uk nehezen tudott megbirkózni a magas albérleti árakkal, hátralékot halmozott fel, emiatt el kellett hagyniuk a lakóhelyüket.
- 5 % a hitelének törlesztő részleteit nem tudta fizetni, ezért elveszítette az otthonát.
- az elhelyezettek 10 %-ának megromlott a párkapcsolata, fizikai és lelki bántalmazás miatt akarta a közös életet megszüntetni, gyermekeivel új életet kezdeni.
- az elhelyezett családok 10 %-a másik családok átmeneti otthonában lakott, ott jogviszonya megszűnt, önállóan lakhatását még nem volt képes megoldani.
- a családok 15 %-ánál a szülők egészségi problémája miatt kialakult nehéz anyagi helyzet indokolta az elhelyezést.

Az előző évekhez képest kiugróan megnőtt - az albérleti árak drasztikus emelkedése miatt - az albérletüket fizetési nehézségek miatt elvesztő családok száma. A tartozásaik (áruhitel, telefonszámla, személyi hitel), és ezek rendezése anyagi lehetőségeiket felülmúlja, emiatt a helyzetük hosszabb távú megoldása is nehezebb.

2015. évben 10 család kigondozása történt az intézményben, közülük 2 család szociális bérlakáshoz jutott a Cívis Ház Zrt.-hez benyújtott lakáspályázat alapján. A sikeres pályázathoz nagymértékben hozzájárult, hogy elegendő önerőt tudtak gyűjteni. Két család a szüleikhez költözött vissza, miután ott megfelelő lakáskörülményeket alakítottak ki. Három család albérletbe, további három család pedig másik családok átmeneti otthonába költözött.

Az intézményből kiköltöző családok mindegyike 12 hónapot meghaladó időt töltött átmeneti gondozásban.

Az elhelyezettek családi állapota változatos képet mutat. Az ellátott 20 család 30 %-a (6 család) egyszülős család, ahol az anya egyedül neveli 2, illetve 3 gyermekét. Közülük 3 anyuka lelki és fizikai bántalmazás miatt szüntette meg a párkapcsolatát.

A családok 70%-a (14 család) kétszülős, ahol az élettársi kapcsolat még mindig a legnépszerűbb együttélési forma (40 %), ez 8 családra jellemző. 6 családban (30 %) a gyermeküket nevelő szülők házasságban élnek.

Az életkor szerinti megoszlásra az előző évhez hasonlóan az a jellemző, hogy az ellátott gyermekek többsége (53 %-a) 0-6 éves korú. A 3 év alatti gyermekek közül 2 fő bölcsődébe jár. Az iskoláskorúak 63 % -a alsó tagozatos. 14 év feletti 6 gyermek, közülük 2 fő 18. életévét betöltött nagykorú testvér, akik tanfolyamra járnak, illetve egyetemi tanulmányokat folytatnak. Tankötelezettségét mindenki teljesíti.

Az iskolai végzettséget vizsgálva megállapítható, hogy az intézmény működése óta először az iskolai végzettség javult, megjelentek az ellátotti körben az érettségizettek: 4 fő. Az ellátott 34 felnőtt 59%-ának (20 fő) csupán 8 általános iskolai végzettsége van. Nem volt olyan személy, aki általános iskolai tanulmányait nem fejezte be. Szakmunkás bizonyítványa az ellátottak 29 %-ának (10 fő) van (varrónő, kereskedő, stb.). A nők esetében azt tapasztalják, hogy a megfelelő családi minta hiánya és a párkapcsolat korai kialakítása az oka annak, hogy a tanulmányaikat félbehagyják.

A munkaerőpiaci helyzetet tekintve, a felnőttek 41 %-a (14 fő) rendszeresen dolgozik, közülük 3 fő egyszerűsített foglalkoztatásban. Kiemelendő, hogy 4 fő munkaviszonya 1 évnél régebbi. Időszakosan 3 főnek van munkalehetősége (9 %).

Gyest, gyedet, illetve gyetet 9 anyuka (26 %) kapott, hármójuk családjában a családi pótlék a másik biztos jövedelem, ami helyzetük rendezését az intézményi jogviszony megszűnését követően nehezíti.

A felnőttek csupán 6 %-a (2 fő) nem rendelkezik rendszeres jövedelemmel, ellátatlan, részükre méltányossági társadalombiztosítási ellátást kellett kérvényezni.

3-3 fő rokkantsági, vagy szociális ellátásban részesül, pl. ápolási díj (9 %).

Az ellátott 34 fő felnőtt 15 %-ának van tartós (pl.: gerincsérv), vagy maradandó egészségkárosodása (pl.: sclerosis multiplex), ami szintén nehezíti az elhelyezkedést.

A pszichológiai tanácsadásra folyamatos az igény. A kliensek körében egyre gyakrabban jelennek meg pszichiátriai kórképpel rendelkező személyek, pl. borderline szindróma, bipoláris személyiségzavar. Növekedett a depressziós esetek száma, szorongásos zavarok, pánik, fóbia és szomatikus betegségek. Ezek kezelése, feldolgozása elengedhetetlen a szakmai célok megvalósulásához. A betegségtünetek, problémák hozzájárulnak a diszfunkcionális

működéshez az élet minden területén. A terápia eredményeképpen több személynél javulás történt, melynek köszönhetően sikerült munkát találniuk, a párkapcsolati konfliktust feldolgozni a depresszió leküzdése után. Ezen családoknak nagyobb erőfeszítéseket kell tenniük a problémák kezeléséhez, a válságok megoldásához szükséges képességek és technikák elsajátítására.

Közösségi programjaik célja a szabadidő eltöltésére hasznos, személyiséget építő példát nyújtani, szociális értékeket közvetíteni, a társadalmi devianciákra irányuló prevenciós tevékenységeket folytatni. A programok erősítik a közösségi kapcsolatokat, kiaknázva a közösség támogató erejét.

Elsődleges szerephez jutottak a fejlesztő- és társas játékok, helyzetgyakorlatok, a kapcsolatteremtést, kapcsolattartást segítő szituációk. A kreatív-kézműves játékok a kézügyesség fejlesztése mellett mozgósították a gyerekek képzeletvilágát, nemegyszer feszültségelvezetésre is szolgáltak.

A programok segítették a gyerekeket az alkalmazkodási problémák megoldásában, keretet biztosítottak számukra a közösségben felmerülő konfliktusok kulturált, nyílt megbeszélésére, megoldására.

Az átmenetei otthon szociálpedagógusai és szakgondozói az iskoláskorú gyermekek és az óvodások részére hetente tartottak foglalkozást. Az iskolai lemorzsolódás elkerülése érdekében az intézmény dolgozói igény szerint egyéni korrepetálás keretében foglalkoztak a felzárkózásra szoruló gyerekekkel.

A Vojtina Bábszínház jóvoltából több alkalommal is hétfői bábelőadáson voltak a gyermekek és szüleik. Március-április hónapban a Jégcsarnokban hódolhattak a korcsolyázás örömeinek.

A Szociális Hallgatók Öntevékeny Szervezete (SZÖSZ) felajánlásaival az intézmény életének folyamatosan aktív részese. Márciusban 5 fő iskoláskorú ellátott gyermeket a Poroszlói Ökocentrumba vittek kirándulni, ösztöndíj-programuk keretében pedig 3 fő 10 év feletti gyermeket egy háromnapos erdélyi nyaralásra vittek.

A Bihari Állami Gondozottak Egyesületének jóvoltából a gyermekek mikulás csomagot kaptak a Lovardában megrendezett ünnepségen.

A szakmai team – szociálpedagógus, gyermek- és ifjúsági felügyelő, pszichológus, jogász – komplex szakmai tudásával, a családokkal együttműködve folyamatosan arra törekedett, hogy minden esetben a gyermekek érdekeit helyezze előtérbe. Munkájuk során a gyermek érzelmi, értelmi és szociális fejlődését és életkori sajátosságait szem előtt tartva állították össze szakmai programjukat.

➤ ***„Fészek” Családok Átmeneti Otthona (Debrecen, Derék u. 22. X. emelet)***

Az intézmény olyan otthont nyújtó gyermekjóléti alapellátás, amely napi 24 órás munkarendben nyújt segítséget a szülőnek gyermeke teljes körű ellátásához, gondozásához, neveléséhez, és közreműködik a család otthontalanságának megszüntetésében, helyzetének megoldásában. Férőhelyeinek száma 40 fő.

Statisztikai mutatók

2015-ben az intézményi férőhely kihasználtság 100 %-on felüli, valamint az éves létszámadat átlagosan napi 40,87 volt. Az intézményi szolgáltatást az év során összesen 23 család, 85 fővel vette igénybe. A 85 fő esetén az ellátottak 55 %-a (47 fő) gyermek, 45 %-a (38 fő) felnőtt volt.

A szolgáltatást igénybevevő családok ellátási ideje

2015-ben az átmeneti otthonban lakó 23 család közül a gyermekvédelmi törvényben meghatározott, legfeljebb 12 hónap ellátási időt - ami indokolt esetben további 6 hónappal meghosszabbítható - 9 család vette igénybe. A méltányossági alapú hosszabbítást 6 család kérte. Intézményi felvételben 2015. évben 12 család részesült. Az ellátott 23 családból 13 kiköltözésére került sor.

Elhelyezési kérelmet 55 család (200 fő) nyújtott be, ebből 51 család új jelentkező, 4 pedig visszatérő. A 2014-es évhez képest 15 családdal több adta be a kérelmét az intézménybe, ami 38 %-os emelkedést mutat.

A szülők iskolai végzettsége

Hasonlóan a korábbi években tapasztaltakhoz az ellátott felnőttek jelentős része, 66 %-a 8 általános iskolai végzettséggel rendelkezik. Ugyan vannak az ellátottak között a 8 általános iskolai végzettségre épülő OKJ-s tanfolyammal rendelkezők (8%), és szakmunkás végzettségűek (13 %), de sajnos nem minden esetben sikerült piacképes szakmát szerezniük, és ez a munkaerőpiacon való sikeres részvétel szempontjából nem szerencsés. Az ellátottak 16 %-a rendelkezik érettségivel, ami az előző évekhez képest növekedést jelent.

Az ellátottak jövedelemtípusai

Az előzőekben bemutatott iskolai végzettségek okán a lakók alapvetően hátrányos helyzetből indulnak a munkaerőpiaci versenyen.

37%-uk ugyan rendelkezik szakmával, tanfolyammal vagy érettségivel, ennek ellenére az ellátottak csupán 47 %-a rendelkezik munkaviszonyból származó jövedelemmel.

A munkahelykeresés időtartama sok esetben elhúzódik. Jellemző a nem bejelentett munkaviszony jellegű foglalkoztatás és a szezonális munkavállalás.

Az intézménybe kerülés okai

A 2015. évben ellátott 23 család (85 fő) esetén az intézménybe való bekerülés okai összetettek, egy család esetén több problémátípus is megfigalmazható.

Mindegyik felvételt nyert család esetében fennállt a megoldatlan lakhatási probléma. Ezen belül egyrészt a hajléktalanná válás veszélye - felhalmozott közüzemi és hiteltartozások miatt lakás, albérlet elvesztése, azonnali kiköltözésre felszólítás - és az elégtelen lakhatási körülmények. 2015-ben 3 család esetében sikerült megoldani a krízishelyzetüket.

Nagyon jellemző problémaforrás (91 %-os) a hiányos önerő, hátrányos jövedelmi viszonyok miatt a család létfenntartásának veszélye. A harmadik legjellemzőbb probléma az életvezetési, életmódbeli diszfunkció (26%), illetve a 22 %-os munkanélküliség.

Emellett ismeretes még, mint bekerülési ok, hogy védelembe vétel alatt álló kiskorú van a családban, a gyermeknevelési probléma, családi konfliktus, családegyesítés, családon belüli erőszak, mentális pszichés beteg a családban, a család diszfunkcionális működéséből származó probléma, valamint a gyerekek tartós betegsége.

A családok kigondozása 2015-ben

2015. évben 13 család kigondozására került sor. Hat család albérletbe költözött a lakhatás tartós fenntartásának reményében, ehhez az átmeneti gondozás alatt jelentős összegű önerőt gyűjtöttek. Egy család szerződést kötött a Nemzeti Eszközkezelő Zrt.-vel a régi, banki hitellel

terhelt lakásának a tartós visszabérlésére, így kedvező bérleti díj fizetésével tartósan megoldódott a lakhatásuk. Egy család beköltözött az intézményben összegyűjtött pénzük segítségével lakhatóvá tett saját ingatlanukba. Három esetben a család az átmeneti gondozás megszűnését követően rokonokhoz, egy család ismeretlen helyre költözött, egy család a Fecske Családok Átmeneti Otthonában kapott további elhelyezési lehetőséget. Néhány család esetében felfelé - az eredményes kigondozás ellenére - az újabb visszaesés, mivel jövedelem kiesés miatt ismét tartozást halmozhatnak fel az új albérletben.

Szakmai tevékenységek bemutatása

Az átmeneti otthon a szakmai munkáját 1 fő intézményvezetővel, 2 fő családgondozóval, 4 fő szakgondozóval, 1 fő pszichológussal, 1 fő jogással végezte. Továbbképzésen 1 fő családgondozó és 3 fő szakgondozó vett részt. Az átmeneti otthon és a területileg illetékes gyermekjóléti szolgálat között szoros az együttműködés, rendszeresen tartanak esetmegbeszéléseket. A családgondozók kiemelten figyelemmel kísérik a családok egészségügyi állapotát is, ennek érdekében állandó az együttműködés az egészségügyi szolgáltatókkal, különösen a védőnői hálózattal. Az otthon külön figyelmet fordít a szenvedélybetegségek felismerésére, a klienssel történő felismertetésre, mert az a családon belül veszélyeztetheti a gyermeket.

A 2015-ben megvalósult programok

Az átmeneti otthon hangsúlyt fektet a gondozás, nevelés során a képesség-, készségfejlesztésre, felzárkóztatásra, a szabadidő hasznos eltöltésére és a prevencióra. Folyamatosan biztosítottak heti rendszerességgel a kreatív, közösségi foglalkozások, közösségi programok és a tanulószoba.

A 2015-ben megvalósult programokat az alábbi táblázat foglalja össze.

Program neve	Program témája	Megvalósítás időpontja, helye	Érintett gyermekek száma
Kreatív foglalkozás	Készség-, képességfejlesztés	2015.01.02.-2015.12.12. hetente egy alkalommal Közösségi helyiség	10-14
Közösségi program	Farsangi-, Húsvéti-, Anyák napi-, Gyermeknapi-, Mikulás-, Karácsonyi ünnepek	2015. február, április, május, június, december hónapokban Közösségi helyiség	21-23
	Bábszínházi látogatások Vojtina Bábszínház szervezésében alkalmanként	2015.02.01.-2015.05.31. 2015.09.02.-2015.11.29. Debrecen, Vojtina Bábszínház	5-10
	BAGE Egyesület által szervezett kirándulás Budapestre, a Siker Napra (többek között Arnold Schwarzenegger előadása)	2015.02.22. Budapest Papp László Sportaréna	3
	„Az Operenciás Öko-tavon is túl” Kirándulás a SZÖSZ Mindenkiért Egyesület szervezésében a Poroszlói Ökoparkba	2015. 03. 29. Poroszlói Ökopark	9
	Jótékonyági Sütivásár az Ifjúsági Házban a Szociális Munka Világnapján	2015. 03. 17. Ifjúsági Ház Dharma Klub	11
	Gyermeknapi fagyizás és ajándékozás a SZÖSZ Egyesület támogatásával	2015. május Tócsókerti fagyizó	21

	Családi Nap az István úti templomkertben	2015.06.12. Református Templom kertje István út	21
	3 napos kirándulás Romániában a SZÖSZ Mindenkiért Egyesület és a ReFoMix közös szervezésében, melyet egy fél évig tartó ösztöndíj program előzött meg.	2015. 06. 26.-06. 29. Biharfélegyháza, Vársonkolyos	11
	Részvétel cirkuszi előadáson	2015.09.19. Last Vegas Cirkusz	8
Sport foglalkozások	Korcsolyázás a Jégesarnokban	2015. tavasz 3 alkalommal	14
Tanulószo	Korrepetálás	2015.01.02.-2015.12.12. igény szerint Közösségi helyiség	5-8

Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása

Tapasztalataik azt támasztják alá, hogy a családok az ellátási idő elteltével nehezen tudják megoldani tartósan a lakhatásukat, még abban az esetben is, ha az átmeneti gondozás alatt takarékoskodnak a jövőre gondolva. Ezt a problémát kiléptető/kivezető lakások, úgynevezett külső férőhelyek létrehozásával lehetne megoldani. Ezzel van összhangban az Emberi Erőforrások Minisztériuma szakmai javaslatcsomagja és a 2017. januárjától tervezett jogszabályi változtatások.

4. A gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó intézmények, szervezetek

A Gyvt. 17. §-a szerint az észlelő és jelzőrendszer tagjai az alábbi intézmények és személyek

- az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, így különösen a védőnői szolgálat, a háziorvos, a házi gyermekorvos,
- a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók,
- a köznevelési intézmények,
- a rendőrség,
- az ügyészség,
- a bíróság,
- a pártfogó felügyelői szolgálat,
- az áldozatsegítés és a kárenyhítés feladatait ellátó szervezetek,
- a menekülteket befogadó állomás, a menekültek átmeneti szállása,
- az egyesületek, az alapítványok és az egyházi jogi személyek,
- a munkaügyi hatóság,
- a javítóintézet,
- a gyermekjogi képviselő

kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltatónál, hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztetettség fennállása, a gyermek önmaga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén. Ilyen jelzéssel és kezdeményezéssel bármely állampolgár és a gyermekek érdekeit képviselő társadalmi szervezet is élhet. A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó szolgáltató és a gyámhatóság a gyermek bántalmazása, elhanyagolása miatt jelzést vagy kezdeményezést tevő intézmény, személy adatait erre

irányuló külön kérelem hiányában is zártan kezeli. A jelzőrendszer tagjai a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése érdekében kötelesek egymással együttműködni és egymást kölcsönösen tájékoztatni. Ha valaki a jelzési vagy együttműködési kötelezettségének nem tesz eleget, a gyámhatóság - jelzésre vagy hivatalból - értesíti a fegyelmi jogkör gyakorlóját és javaslatot tesz az érintett személlyel szembeni fegyelmi felelősségre vonás megindítására. A gyermek sérelmére elkövetett bűncselekmény gyanúja esetén a gyámhatóság büntetőeljárást kezdeményez.

A gyermekek veszélyeztetettségének időben történő felismerése az észlelő és jelzőrendszer munkájának összehangolásával, a folyamatos kapcsolattartással válik lehetővé. 2015-ben a két gyermekjóléti központ a szakmai kompetencia határok tiszteletben tartásával együttműködött azokkal az intézményekkel, amelyek szerepet töltenek be a gyermek helyzetének pozitív irányú változásában. Fogadták a gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatos jelzéseket, és a probléma feltárását követően annak jellegéhez, a veszélyeztetettség mértékéhez, a család szükségleteihez igazították a segítő folyamatot. Működésükről, tevékenységük céljáról és tartalmáról, elérhetőségükről, szolgáltatásaik igénybevételének módjáról tájékoztatták a településrészek lakóit, valamint az észlelő és jelzőrendszerhez tartozó személyeket és intézményeket.

A jelzőrendszer tagjai eredményes gyermekvédelmi tevékenységet végeznek, melyek közül DMJV Önkormányzata által fenntartott óvodák, a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete által fenntartott iskolák, a Debreceni Szakképzési Centrum, a Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet, a Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás Bicske Debreceni Telephelye, valamint a Debreceni Rendőrkapitányság (a 8. pontban) tevékenységét mutatjuk be. A gyermekjóléti központok tevékenységének bemutatásánál már említettük a jelzőrendszer tagjaival való kapcsolattartást és annak tapasztalatait. A jelzőrendszeri tagok által megfogalmazott észrevételeket, javaslatokat az 5. pont tartalmazza.

a.) Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában lévő óvodák

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 6. pontja értelmében a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó helyi önkormányzati feladat az óvodai ellátás.

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata fenntartásában 33 óvoda 49 feladatellátási helyen működik. Az egyes intézmények alapító okirata szerinti férőhelyszám jelenleg összesen 7322 fő. Az egyes intézményekben található csoportszobák alapterülete alapján számított felvehető gyermeklétszám pedig összesen 6890 fő. A két adat közötti eltérés azzal magyarázható, hogy a fenntartó egyes óvodai intézményeiben a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: Nkt.) 25. § (7) bekezdésében meghatározott maximális létszámot átlépő, 30 fős gyermekcsoportokat engedélyezett, hogy minden, az adott körzetben élő gyermek felvétele biztosított legyen.

Az önkormányzati óvodák férőhelyeinek kihasználtsága városunkban az elmúlt években egyenletesnek mondható, mely városi szinten meghaladja a 83%-ot. Jelenleg 269 óvodai csoportban folyik a gyermekek nevelése, a csoportok átlagléttszáma 23 fő. A 2015/2016. nevelési év végére több mint 6200 gyermek nevelését biztosítják az önkormányzat által fenntartott intézmények. Óvodáink engedélyezett álláshelyeinek száma összesen 1102,25, melyből az óvodapedagógusok létszáma 586 fő, a nevelő munkát közvetlenül segítő alkalmazottak létszáma 332,25 fő, míg az egyéb technikai feladatokat 184 fő létszámmal

biztosítja az önkormányzat. Összességében ezen alkalmazotti létszám az óvodai neveléshez szükséges minimális létszámnak megfelelő.

Az elmúlt évek születési adatait vizsgálva megfigyelhető, hogy a kisgyermekek létszáma – a város vonzerejének is köszönhetően – emelkedő tendenciát mutat, másrészt a város különböző részein jelentős eltérés mutatkozik az óvodába jelentkező gyermekek létszámát illetően. Ez a jelenség abból is adódik, hogy az óvodák nemcsak a körzetükben élő óvodaköteles korú gyermekeket kötelesek felvenni, hanem azokat is, akiknek szülei az óvoda körzetében dolgoznak (Nkt. 49. § (2) bekezdése).

Óvodaköteles korú gyermekek várható létszáma a következő három nevelési évben:

Nevelési év	2015/2016. nevelési év	2016/2017. nevelési év	2017/2018. nevelési év	2018/2019. nevelési év
Óvodaköteles korú gyermekek létszáma (fő)	5895	5907	5923	5991

Debrecen közigazgatási területén az önkormányzat által fenntartott intézményeken kívül 1167 férőhelyen 11 nem önkormányzati fenntartású intézmény is fogadja a gyermekeket, melyek közül egy alapítványi fenntartású intézmény a 2015/2016. nevelési év végén megszűnik. Az ezzel az óvodával jogviszonyban álló gyermekek elhelyezésének kötelezettsége is az önkormányzatot terheli, mely a területileg közel eső intézmények zsúfoltságát növeli.

Az óvodákon kívül Debrecenben összesen 46 családi napközi működik, 304 férőhellyel, azonban ezekben elsősorban a 3 éven aluli gyermekek napközbeni ellátásáról gondoskodnak. Debrecenben a három éves korosztály óvodáztatása már évtizedes hagyomány, a 2015. szeptember 1-jétől bevezetett 3 évesekre vonatkozó óvodakötelezettség nem okozott látványos létszámnövekedést az intézményekben.

Az önkormányzati óvodák a kötelező feladatellátás keretében gondoskodnak a beilleszkedési, tanulási és magatartási problémákkal küzdő, továbbá az integráltan nevelhető sajátos nevelési igényű gyermekekről. Az egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzdő gyerekek nevelése valamennyi önkormányzati fenntartású óvoda alapító okiratában megtalálható, ezen túlmenően 5 óvoda - szakértői bizottság kijelölése alapján - speciális feladatot is ellát, melynek eredményeként önkormányzati fenntartású intézményben lehetséges a Down-szindrómás, autizmus spektrum zavarral küzdő, értelmi (enyhe- és közép súlyos értelmi) fogyatékos, mozgásszervi-, érzékszervi (gyengénlátó, hallássérült) fogyatékos, beszéd fogyatékos, valamint több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos gyermekek ellátása is.

Intézményeink kiemelt figyelmet szentelnek a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek integrációjára, valamint a tehetséges gyermekek fejlesztésére is.

Mint azt már korábban írtuk, a hátrányos helyzetű (HH) és halmozottan hátrányos helyzetű (HHH) gyermekek száma városi szinten jelentősen lecsökkent a korábbi évekhez viszonyítva, melynek oka, hogy a Gyvt. alapján a hátrányos helyzet és a halmozottan hátrányos helyzet megállapításának jogszabályi feltételei megszigorodtak. A 2013. szeptember 1. napjától hatályos szabályozás szerint a gyermek ezen helyzetének fennállására vonatkozó igazolás kérelemre induló eljárás alapján adható és határozott időre szól. A jogszabályi környezet változása nyomán a Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén lakóhellyel rendelkező gyermekek vonatkozásában elmondható, hogy a HH óvodás korú gyermekek

száma a 2016. januári adatok szerint a 2012. októberi adatokhoz képest az 1/20-ára csökkent. Ugyanez az arányszám a HHH-s óvodás korú gyermekek esetében 1/3.

A Köznevelés Információs Rendszerébe (KIR) az óvodák által szolgáltatott adatok szerint 2015. október 1-jén DMJV Önkormányzata által fenntartott óvodákban a gyermeklétszám 5690 fő volt.

Az óvodák gyermekvédelemmel összefüggő feladatait elsősorban az intézmények pedagógiai programja tartalmazza, melynek kötelező tartalmi elemei közé tartoznak az alábbiak a nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: EMMI rendelet) 6. illetve 11. §-ai szerint:

- a szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység,
- a gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenység,
- az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek,
- a gyermekek esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések,
- a sajátos nevelési igényből eredő hátrányok csökkentését szolgáló speciális fejlesztő tevékenység.

Az óvodák gyermekvédelemmel kapcsolatos feladatait meghatározó másik alapidokumentum a Szervezeti és Működési Szabályzat, melyben a fenti EMMI rendelet 4. §-a alapján a nevelési-oktatási intézményeknek rendelkezniük kell a külső kapcsolatok rendszeréről is, beleértve a gyermekjóléti szolgálattal, valamint az iskola-egészségügyi ellátást biztosító egészségügyi szolgáltatóval való kapcsolattartást. Az Önkormányzat által fenntartott óvodák ezen alapidokumentumok figyelembevételével gyermekvédelmi feladataikat előre megtervezetten, az adott nevelési évre szóló munkaterv alapján végzik.

A 2014/2015. nevelési év értékeléséről készült fenntartónak megküldött intézményi beszámolókból az alábbi tapasztalatok szűrhetők le az óvodákban végzett gyermekvédelmi feladatokat illetően:

Az óvodákban elsődleges cél a prevenció, vagyis a veszélyeztetettség megelőzése, illetve a kialakult veszélyeztetettség megszüntetése, a családi környezetből fakadó kedvezőtlen, fejlődést gátló tényezők ellensúlyozása. Az óvodákon belül az óvodapedagógusok és a gyermekvédelmi felelősök együttműködése szoros, a jelzőrendszer jól működik. A gyermekjóléti központok munkatársaival folyamatos a konzultáció konkrét esetekben a gyermek veszélyeztetettségének megelőzése érdekében.

A beiratkozó gyermekek szüleit a nevelési év elején, az első szülői értekezleten tájékoztatják a kedvezményes étkezésre való jogosultságról, valamint az igénybe vétel lehetőségéről. A nevelési év elején az óvodapedagógusok saját csoportjukban feltérképezik a hátrányos helyzetű gyermekeket, és a szülőket tájékoztatják azokról a támogatási lehetőségekről, amelyeket igénybe vehetnek. Az érintett szülőkkel az óvoda folyamatosan tartja a kapcsolatot.

Az óvodákban kijelölt gyermekvédelmi felelős feladata a segítségnyújtás, koordinálás mellett az intézmény képviselője a gyermekvédelmet érintő fórumokon, részvétel védelembé vétellel kapcsolatos tárgyalásokon, a szakemberekkel való kapcsolattartás, a nevelőtestület rendszeres tájékoztatása és a problémajelzés, jelzőrendszeri esetmegbeszélés.

Az óvodapedagógusok folyamatosan figyelemmel kísérik a hátrányos helyzetű gyermekek sorsát, a változásról jelzéssel élnek a gyermekvédelmi felelős felé.

Az óvodák az alábbiakban látják a hátrányos helyzet okait:

- nehéz anyagi háttér
- lakhatási problémák (pl. albérlet)
- életmódbeli problémák
- munkanélküliség
- csonka család
- szülők pszichés problémái
- szülők túlhajszoltsága, amely mögött a munkahelyük féltése áll
- érzelmi biztonság hiánya (instabil párkapcsolatok, gyermekelhelyezési viták)
- emberi kapcsolatok, viselkedési normák lazulása, udvariassági szokások hiányosságai
- gyermekekre fordított kevés idő.

Az óvodák lehetőségeikhez mérten saját intézményükön belül is igyekeznek segíteni az óvodába járó rászoruló gyermekeknek és szüleiknek. Több óvodában is csere-bere akciót, játék- és ruhagyűjtést szerveztek, illetve az óvoda alapítványa hozzájárult a nehezebb körülmények között élő gyermekeknek az óvodai, illetve óvodán kívüli programokon való részvételének költségeihez. Az önkormányzati intézményekben dolgozó gyógypedagógusok és más szakemberek nemcsak a gyermekek fejlesztésében vesznek részt, hanem a szülőket is ellátják nevelési, életvezetési tanácsokkal.

A rendszeres óvodába járást a hiányzások naprakész vezetésével a pedagógusok figyelemmel kísérik. Ennek eredményeképpen elenyésző az igazolatlan hiányzások száma.

A védőnőkkel a kapcsolattartás rendszeres, havonta tisztasági ellenőrzést végeznek az óvodákban. Az elhanyagolt gyermekek esetében lépéseket tesznek, illetve jelzik az óvoda felé azokat a családi problémákat, amelyben a gyermek érintett.

A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel (tehetséges gyermekek, sajátos nevelési igényű gyermekek) történő foglalkozás óvodáinkban mikrocsoportos vagy egyéni foglalkozás keretében valósul meg. A gyermekek differenciált képességfejlesztésére egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki az óvodapedagógusok, a fejlődésüket nyomon követik és a szülőket folyamatosan tájékoztatják. Minden óvodában zajlik tehetségfejlesztés, több tehetségterületre kiterjedően, többnyire tehetségműhelyekben.

A sajátos nevelési igényű gyermekeket is nevelő óvodák tapasztalata az, hogy az együttműködés a családokkal tartalmas, és a gyermek fejlesztése érdekében a szülők tanácsot kérnek a pedagógusoktól és a gyermekkel foglalkozó gyógypedagógustól. Az esélyegyenlőség és az óvoda szolgáltatásaihoz való egyenlő hozzáférés minden gyermek számára biztosított.

Az egészséges életmódra nevelés minden óvoda egyik kiemelt nevelési területe, melynek keretében egészségnapokat, bemutatókat, előadásokat szerveznek a szülők és a gyermekek egészségtudatos szemléletének formálására. Ebben a gyermekétkeztetést biztosító Sodexo Magyarország Kft. is partnere az önkormányzati intézményeknek: az egészséges táplálkozást népszerűsítő bemutatókat szerveznek azokban az óvodákban, ahol ezt igénylik. Az óvodák a szabadidő hasznos eltöltésére, a családok tartalmas együttlétére is mintát szolgáltatnak közös programok szervezésével, melybe a szülőket is bevonják.

Az óvodák az alábbi intézményekkel és személyekkel tartottak 2015-ben rendszeres kapcsolatot:

- Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Debreceni Tagintézménye (logopédiai ellátás, gyógypedagógiai tanácsadás, utazó gyógypedagógus biztosítása, szakértői bizottsági tevékenység, nevelési tanácsadás, óvodapszichológiai ellátás)
- DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja, DMJV Gyermekvédelmi Intézménye
- Gyámhatóság
- Védőnői szolgálat
- Gyermekorvosok

b.) Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete

A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Debreceni Tankerülete jelenleg 41 intézmény tekintetében lát el fenntartói feladatokat.

A fenntartásában lévő intézmények közül 35 található Debrecen Megyei Jogú Város közigazgatási területén, 2 Berettyóújfalu, 1 Derecske, 1 Hajdúnánás, 1 Hajdúszoboszló és 1 Püspökladány településeken.

A Hajdú- Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdú- Bihar megye egész területén lát el feladatot, a Székhelyintézmény, a Debreceni Tagintézmény, annak telephelyei, illetve a Megyei Szakértői Bizottság található Debrecenben.

2015. július 1-jét megelőzően a Debreceni Tankerület látott el fenntartói feladatokat 26 szakképző intézmény esetében is, ebből 12 található Debrecenben. 2015. július 1-ig összesen 61 intézmény tekintetében látott el fenntartói feladatokat a Tankerület. A Klebelsberg Intézményfenntartó Központ fenntartásában működő egyes szakképző intézmények átadásáról, valamint egyes kormányrendeleteknek a szakképzés intézményrendszerének átalakításával összefüggő módosításáról szóló 146/2015. (VI. 12.) Korm. rendelet végrehajtását követően a szakképző intézmények a Debreceni Szakképzési Centrumhoz, illetve a Berettyóújfalui Szakképzési Centrumhoz kerültek. A 2014/2015. tanév év végi beszámolója szerint a Debrecenben működő szakképző intézmények tanulói létszáma 7260 fő, az integráltan oktatott SNI-s tanulók száma 15, szegregáltan oktatott SNI-s tanulók száma 34 volt.

A jelenleg fenntartott debreceni *intézmények megoszlása* a következő:

24 általános iskola, ebből 21-ben integrált nevelés-oktatás folyik, 3 szegregált intézmény

7 középiskola, ebből 4 gimnázium, 3 szakközépiskola

3 kollégium

1 pedagógiai szakszolgálat

A tanulói létszám alakulása:

általános iskolában összesen 10611 fő

középiskolában összesen 4776 fő

kollégiumban összesen 1339 fő

Sajátos nevelési igényű tanulók száma a következőképpen alakul:

általános iskolában 687 az SNI-s tanulók száma, ebből 148 fő integráltan oktató intézményben tanul, szegregált intézmény tanulója 539 fő

középiskolában 24 fő

kollégiumban 5 fő

Az intézmény dokumentumaiban (pedagógiai program, helyi tanterv, tanmenetek, óravázlatok) a jogszabályban megfogalmazott SNI-s tanulókra vonatkozó tartalmak megjelenítésre kerülnek. Az SNI-s diákok fejlesztését az intézményben dolgozó gyógypedagógus, az utazó gyógypedagógusi hálózat szakemberei látják el a szakértői véleményben meghatározottak szerint. A BTM-es diákokat fejlesztő pedagógus fejleszt.

A pedagógiai diagnózisban szereplő javaslatokat és a gyógypedagógus iránymutatásait, javaslatait beépítik a pedagógiai folyamatokba és figyelembe veszik a minősítés, értékelés során. A gyógypedagógus közreműködésével egyéni fejlesztési terveket készítenek az SNI-s tanulók számára.

A Hajdú- Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat által ellátottak száma alapfeladatonként:

Alapfeladatok	ellátottak száma 2014/2015. tanévben	ellátottak száma a 2015/2016. tanév I. félévben
gyógypedagógiai tanácsadás, korai fejlesztés	104	101
fejlesztő nevelés	10	6
konduktív pedagógiai ellátás	3	3
szakértői bizottsági tevékenység	1506	527
nevelési tanácsadás	427	472
logopédia	1234	863
gyógytestnevelés	672	564
óvoda- iskolapszichológiai tanácsadás	182	189
tehetséggondozás	35	17
összesen	4173	2742

Az intézmények közül 17 általános iskolában, 5 középiskolában és 3 kollégiumban történik *képesség-kibontakoztató felkészítés*, ezek különböző jellegűek, például BTM-es tanulók fejlesztése, tehetséggondozó program, versenyre felkészítés, szakkörök. 23 intézmény Kiváló Akkreditált Tehetségpont, ezekben az intézményekben a tehetséggondozás kiemelkedő szerepet tölt be.

A tehetség, képesség kibontakozását segítő tevékenységek változatosan jelennek meg az intézményeknél, például:

- differenciált oktatás és képességfejlesztés
- csoportbontás (nyelvekből, matematikából, számítástechnikából, magyar nyelvtanból)
- a nem kötelező (választható) tanórán tanulható tantárgyak tanulása,
- tehetséggondozó foglalkozások,
- iskolai sportkör, mindennapos testedzés,
- szakkörök,
- versenyek (tanulmányi, kulturális, sport, vetélkedők),
- bemutatók, tárlatok,
- szabadidős foglalkozások (önképzőkör, érdeklődési kör, stb.),
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése
- személyes, egyéni tanácsadás (tanulónak, szülőnek).

Az egészségvédelemmel kapcsolatos tevékenységekre az intézményi Pedagógiai Programban minden intézmény esetében megtalálható, változatos programok szervezése jellemző. Például: Egészségnap/Egészség hét, prevenciós előadások, egészségügyi témájú vetélkedők szervezése, ehhez kapcsolódó Európai Unió pályázatokban való aktív közreműködés, fontos szerep jut a védőnőnek, iskolaorvosnak is, valamint az iskolapszichológusnak, aki a mentális egészség megőrzéséért felelős. Szinte kivétel nélkül minden intézményben található iskolapszichológus, aki az adott intézmény tantestületének tagja, így helyben, a felmerülő problémához a lehető legközelebb kísérli meg kezelni a tanulókat. Számos intézmény Ökoiskola, illetve Örökös Ökoiskola címet szerzett.

A bűnmegelőzéssel kapcsolatban szervezett programok szintén változatos képet mutatnak: az intézmények jó kapcsolatot ápolnak a Debreceni Városi Rendőrkapitánysággal, így több közös rendezvényt is szerveztek már. 14 intézmény beszámolójában olvasható, hogy több alkalommal kérték fel a Rendőrség, illetve a Gyermekjóléti Szolgálat munkatársait előadások tartására, melynek témái: drogprevenció, fiatalkori bűnözés, igazolatlan órák következményeiről szóló tájékoztató megtartása.

A gyermekek jogait, kötelességeit a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény, és az intézmények házirendje tartalmazza. A Házirend egy-egy kivonata minden tanuló számára elérhető, mivel azt elhelyezik a faliújságon, a könyvtárban vagy minden tanteremben. Tartalmának megismerésére külön figyelmet fordítanak. Osztályfőnöki órákon, csoportfoglalkozásokon a házirend tartalmát részletesen is megismerik a tanulók. A Házirend az intézményi honlapon mindenki számára elérhető a közzétételi lista nyilvánossága okán.

Az intézmények a szakmai munkájuk során figyelembe veszik *az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXCV. törvényben* foglaltakat. A tanulók fejlesztése egyéni fejlesztési tervek alapján, a szakértői véleményekben meghatározottak szerint történik. Iskolai programjaik, foglalkozásaik valamennyi tanuló számára elérhetőek. Hátrányos megkülönböztetés diákokat semmilyen téren nem érheti.

Tanuló jogsérelme miatt indított vizsgálatok száma a Debreceni Tankerület intézményeiben:

- a Debreceni Karácsony Sándor Általános Iskolában 1 esetben indult fegyelmi eljárás, majd más intézménybe való áthelyezés volt a 2014/2015-ös tanév II. félévében;
- a Csapókerti Általános Iskola esetében zaklatás, agresszió, lelki bántalmazás, verés, elhanyagolás kapcsán 15 alkalommal indított jelzést az intézmény, 8 esetben a szükséges intézkedés elérte célját, három esetben még folyamatban van az eljárás, négy esetben hatáskör hiánya miatt nem sikerült a problémát megoldani;
- a Debreceni Kazinczy Ferenc Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola esetében 2 vizsgálat indult;
- a Gulyás Pál Kollégium esetében egy, a DMJV Családsegítő és Gyermekjóléti Központja ellátási körzetébe tartozó tanuló részéről (saját maga kereste fel a szolgálatot) történt gyermekvédelmi jelzés. A tanulóval és családjával 2015. július óta folyamatos a kapcsolattartás. A tanulóra vonatkozóan a hatóság 2016. február 8-án a védelemben vételéről határozott, amely döntésük 2016. március 2-án hatályba lépett.

Gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátása a köznevelési intézményekben:

Felelősei jellemzően az intézményvezetők, az intézményvezető-helyettesek, osztályfőnökök, szociálpedagógus, iskolapszichológus, kollégiumi nevelőtanárok, karöltve a

szakszolgálatokkal és szülői munkaközösséggel együtt. Ellátás módja: osztályfőnöki órák, egészségnap, biológia órák, iskolavédőnő, kapcsolattartás szülőkkel, telefonon és személyesen, kapcsolattartás a gyermekvédelmi szolgálattal.

Az intézmények által megítélt *leggyakoribb veszélyeztető tényezők* a következők:

- a családokban tapasztalt nagyarányú munkanélküliség, s ennek következtében kialakult szociális körülmények és anyagi, megélhetési problémák
- kábítószer-fogyasztás, alkohol, dohányzás
- szülő-gyerek közötti generációs szakadék, szocializációs értékkülönbség
- válás, haláleset feldolgozása
- beilleszkedési nehézségek, tanulási motiváció csökkenése, iskolakerülés
- internet és mobiltelefon túlzott használata
- a tanulók igazolatlan mulasztásai miatt bekövetkező 250 óra feletti hiányzás, valamint ebből fakadóan a tantervi követelmények teljesítésének hiánya.

A 250 óra feletti hiányzás esetén az intézmények megteszik a szükséges intézkedéseket: problémajelző adatlapok küldése a Gyermekjóléti Központba, feljelentés küldése a Hajdú-Bihar Megyei Kormányhivatal Járási Hivatal Gyámügyi Osztályának, részt vesznek esetkonferenciákon.

Köznevelési intézmények kapcsolata a gyermekjóléti szolgálatokkal:

Közös célja az intézményeknek és a gyermekjóléti szolgálatnak, hogy mielőbb feltárják, megelőzzék, megszüntessék a tanulók veszélyeztetettségének okait, megakadályozva azok súlyosabbá válását. Az ezekből adódó hátrányok leküzdése érdekében folyamatos a kapcsolat a szolgálattal, és jelzéssel élnek egymás felé. Szükség szerint közös családlátogatást szerveznek a családsegítővel, valamint esetmegbeszéléseken, esetkonferenciákon keresik a megfelelő megoldásokat. A Gyermekjóléti Szolgálattal kialakított munkakapcsolat hatékonyan működik, az iskola veszélyeztetett tanuló esetében írásos jelzést küld, a gondozásba vett családok megsegítése érdekében esetmegbeszéléseket, esetkonferenciákat kezdeményez, illetve védelembe vételi tárgyaláson vesz részt. Tapasztalatok szerint az esetek jelentős részében megfelelő az együttműködés a családgondozókkal.

A Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálattal való kapcsolattartás folyamatos, a gyerekekkel kapcsolatban felmerülő tanulási nehézségek esetén szakvéleménykérő lap kitöltése után a szakértői bizottság véleménye alapján az iskolák segítik tanulóik tanulmányi előmenetelét.

Szükségesnek ítélt szolgáltatások, fejlesztések a gyermekvédelem területén:

Szupervíziót biztosítani az iskolában dolgozó szakemberek számára. Kiépíteni a kapcsolatot az iskolapszichológusi rendszerrel. Az iskolai munkacsoport keretében esetmegbeszéléseket tartani, ahol tapasztalatot cserélhetnek a kollégák a gyermekvédelmi intézkedések protokollmenetéről.

A gyermekjóléti szolgálatokkal való együttműködés keretében lehetőség szerint közös családlátogatás a veszélyeztetettség megszüntetése érdekében.

Több jól szervezett játékos programra lenne szükség, a szabadidő hasznos eltöltéséhez programokat szervezni 16-19 óra között a gyermekjóléti intézmények keretein belül.

A kisebb településeken, a mélyszegénységben élő tanulóknál problémaként jelentkezik az iskolába eljuttatás, utazás. Nincsenek támogató szolgálatok, amelyek az adott megye határain túlra is szállítanák a gyermekeket. A különleges szükségletű gyermekeknek speciális iskolában van a helyük, amelyek messze vannak lakóhelyeiktől.

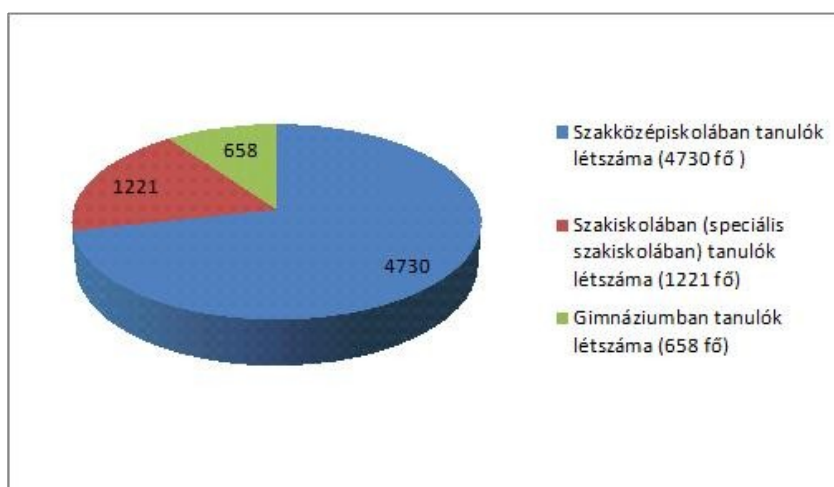
Napközbeni járőrszolgálat szervezése az igazolatlan hiányzások csökkentése érdekében.

Az elkészített gyermekvédelmi beszámoló a Debreceni Tankerület 35 debreceni intézményének közreműködésével, adatszolgáltatás felhasználásával készült.

c.) Debreceni Szakképzési Centrum

A Debreceni Szakképzési Centrum (a továbbiakban: Centrum) igazgatása alá tizenkét tagintézmény tartozik. A Centrum iskoláiban összesen 6609 diák tanul.

A diákok megoszlását iskolatípusonként az alábbi diagram mutatja be:

Az intézmény képesség-kibontakoztató tevékenységei:

A Centrum tizenkét intézményéből hét intézményben folyik képesség-kibontakoztató foglalkozás vagy tevékenység. A tanulói részvétel aránya a hét, képesség-kibontakoztatást végző intézményben változó. A tanulói létszám 50-301 fő között mozog, százalékban kifejezve 6,45 % - 39,4 %.

Intézmények	Tanulói létszám	Képesség-kibontakoztató foglalkozásokon résztvevő tanulók száma	Képesség-kibontakoztató foglalkozásokon résztvevő tanulók százalékos megoszlása
DSZC Baross Gábor Középiskolája, Szakiskolája és Kollégiuma	541	62	11,46 %
DSZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakközépiskolája	548	132	24,09 %
DSZC Dienes László Gimnáziuma és Egészségügyi Szakképző Iskolája	431	150	34,80 %
DSZC Irinyi János Gimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	533	100	18,76 %
DSZC Könnyűipari Szakképző Iskolája és Speciális Szakiskolája	330	65	19,70 %
DSZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakközépiskolája	763	301	39,45 %
DSZC Vegyipari Szakközépiskolája	774	50	6,46 %

A Centrum intézményeiben a tehetség és képesség fejlesztését, a tanulók személyiségének kibontakoztatását számos módszer segíti. Órán belül és kívül is biztosított a differenciált tehetséggondozás, mely az egyéni igényekhez, érdeklődési körökhöz igazodva szakkörökön, versenyekre, vizsgákra felkészítő foglalkozásokon valósul meg. A fejlesztő órákat tartó pedagógusok, utazó gyógypedagógus és iskolapszichológusok által vezetett foglalkozások során a képességfejlesztés, önismeret növelés, tanulás módszertani technikák elsajátítása és egészségpszichológiai prevenciók ismeretek bővítése a cél.

A köznevelési intézmények egészségvédelemmel kapcsolatos tevékenységei:

A Centrum intézményeiben fontos szerepet tölt be az egészséges életre nevelés. A pedagógusok munkáját védőnői, iskolaorvosi szolgálat, bűnmegelőzési és iskolapszichológusi munka segíti. Rendszeres szűrővizsgálatokkal, tájékoztató füzetekkel, aktuális témákban tartott előadásokkal (szakértők meghívása), csoportfoglalkozásokkal (stressz kezelés) igyekeznek a tanulók ismereteit bővíteni egészségnevelési témakörökben. A mentálhigiénés prevenciók tevékenység tantárgyi és azon kívüli szervezett tevékenységeken (előadások, kirándulások, versenyek, városi, országos szervezésű rendezvények) valósul meg, különös hangsúlyt fektetve a tanulókat aktuálisan veszélyeztető, érdeklő témákra. Szenvedélybetegségek, fertőző és krónikus betegségek megelőzését célzó, véleményformáló és ismeretnövelő jellegű, rendszeresen szervezett iskolai és iskolán kívüli rendezvényeken a Centrum intézményeinek valamennyi tanulója részt vesz évente legalább egy alkalommal.

Bűnmegelőzéssel kapcsolatos, valamint egyéb prevenciók célú foglalkozások, programok:

A tizenkét intézményből nyolc iskolában hivatalos időkerettel rendelkező bűnmegelőzési tanácsadó dolgozik. Szenvedélybetegségeket, büntető és végrehajtási intézkedéseket megelőző foglalkozásokon (osztályfőnöki órán, tantárgyi órához kapcsolódó tanórai, tanórán és iskolán kívüli rendezvényeken) a Centrum - Dienes László Gimnáziuma és Egészségügyi Szakképző Iskolája, a Könnyűipari Szakképző Iskolája és Speciális Szakiskolája, a Vegyipari Szakközépiskolája kivételével - intézményeinek összes tanulója részt vesz korosztályra, iskolatípusra való tekintet nélkül.

Az intézményekben tanuló sajátos nevelésű gyermekek száma, jogaik érvényesülése:

Debreceni Szakképzési Centrum tagintézményei	SNI tanulók száma
DSZC Baross Gábor Középiskolája, Szakiskolája és Kollégiuma	4
DSZC Beregszászi Pál Szakközépiskolája és Szakiskolája	9
DSZC Bethlen Gábor Közgazdasági Szakközépiskolája	0
DSZC Brassai Sámuel Gimnáziuma és Műszaki Szakközépiskolája	5
DSZC Irinyi János Gimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	4
DSZC Irinyi János Gimnáziuma, Szakközépiskolája és Szakiskolája	10
DSZC Kereskedelmi és Vendéglátóipari Szakközépiskolája és szakiskolája	6
DSZC Könnyűipari Szakképző Iskolája és Speciális Szakiskolája	111
DSZC Mechwart András Gépipari és Informatikai Szakközépiskolája	4
DSZC Péchy Mihály Építőipari Szakközépiskolája	5
DSZC Povolny Ferenc Szakképző Iskolája és Speciális Szakiskolája	82
DSZC Vegyipari Szakközépiskolája	7
ÖSSZESEN	247

A Centrum minden intézményében a szakértői bizottság szakértői javaslata szerint a tanulók rehabilitációs és rehabilitációs foglalkozáson vesznek részt. A rehabilitációs órakeret a törvény értelmében megosztható, gyógypedagógiai ellátásra, és intézmény által vezetett korrepetálásra. Az intézmények élnek a saját maguk által felhasználható órakerettel, így egyéni fejlesztések alkalmával az érintett tanulók tantárgyi felzárkóztatást is kapnak. A gyógypedagógiai ellátás utazó szolgáltatással érvényesül. A látássérült tanulók gyógypedagógiai ellátása szakemberhiány miatt nem megoldott. A tanulók szakértői véleményében megfogalmazott pedagógiai kedvezményeket megkapják (több idő, kevesebb feladat, szóbeli felelet előnyben részesítése), erről az intézményvezetők határozatot hoztak. Ezáltal a sikeres továbbhaladásuk érdekében akár tantárgyak értékelése, és minősítése alóli mentességet is kapnak. Az előírt eszközöket a tanulók többsége használja (laptop, számológép).

A Gyermek jogairól szóló, New Yorkban, 1989. november 20-án kelt Egyezmény kihirdetéséről szóló 1991. évi LXIV. törvényben foglaltak megismertetése a tanulókkal és szüleikkel:

A Centrum intézményeiben különböző jól bevált módszerek vannak arra, hogyan ismertessék meg a gyermekek jogairól szóló egyezményt az iskolában tanulókkal és azok szüleivel. Ezek közül a módszerek közül csak néhány:

- A gyermekek jogairól szóló Egyezmény az intézményben elektronikus és nyomtatott formában is elérhető. A tanulók a 9. évfolyamon, osztályfőnöki órán ismerkednek meg a törvényben foglaltakkal.
- Az év eleji szülői értekezleten nyomtatványt kapnak a szülők, mely összefoglalja azokat a tételeket, amelyek metszetet mutatnak az iskolai élettel; a házirend kiter erre, azt a gyerekekkel az osztályfőnöki napon ismertetik meg.
- Az osztályfőnöki órák, a társadalomismeret órák, illetve a szülői értekezletek keretében történik meg a fent említett jogok megismertetése, megértetése az érintettekkel.
- Az osztályfőnöki órák keretében ismertetik a tanulók alapvető jogait, értelmezik azok tartalmát, beszélgetnek az érvényesítési lehetőségekről. Minden félévben tartanak diákfórumot, ahol a tanulók beszámolnak az esetleges jogsértésekről, az iskolavezetés igyekszik állást foglalni a vitás kérdésekben. A történelem és etika tantárgyak keretében is foglalkoznak érintőlegesen az emberi jogokon belül a gyermek- és diákjogokkal. A házirend is deklarálja a tanulók törvényben foglalt alapvető jogait, és a házirendet minden tanév elején a tanulók együtt az osztályfőnökkel "újraértelmezik".
- A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatokat a 12 tagintézményből kettőben látja el szakvizsgával rendelkező pedagógus a kötelező óraszám felül. 10 tagintézményben az osztályfőnökök, vagy ifjúságvédelmi feladatokkal megbízott pedagógusok látják el ezeket a feladatokat, ami igen nagy plusz terhet eredményez számukra. Ilyen sokrétű feladatellátásra órakeret szükséges. Nagyon nehéz jól, lelkiismeretesen és a lehetőségeket maximálisan kihasználva ellátni a gyermekvédelmi feladatokat. Szükségesnek tartanak az ifjúságvédelmi felelős, mint munkakör visszaállítását az intézményben felmerülő veszélyeztető tényezők miatt.

Az egyenlő bánásmód és az esélyegyenlőség érvényesülése a köznevelési intézményekben:

Az intézményi dokumentumok ebben a szellemben készültek el minden tagintézményben. Minden tanuló számára biztosítják az intézményi foglalkozásokat, szakkört, tehetséggondozást és felzárkóztatást. A szociokulturális hátrányokkal küszködő tanulókra igyekeznek odafigyelni, a szaktanárok ebben együttműködnek az általános igazgatóhelyetttel, a gyermekvédelmi felelőssel, az iskolaorvossal, védőnővel és az

iskolapszichológussal. A tanulókkal szemben tilos mindenféle hátrányos megkülönböztetés (származásra, nemre, vallásra, anyanyelvre, fogyatékosagra, nemi identitásra stb. való tekintettel) mind a kortársak, mind a felnőttek részéről és körében. A tanulók számára is biztosított a pozitív diszkrimináció (pl. SNI-s, BTM-s, felmentett, anyagilag hátrányos helyzetű). A jogorvoslat lehetősége természetesen biztosított, de az elmúlt években sem fordult elő hátrányos megkülönböztetés miatti jogorvoslati kérelem.

A Centrum a tagintézményeiben fontosnak tartja a szakemberei gyermekjogi képzésben való részvételét. A tagintézmények többségében, az igazgatók hasonló véleményen vannak.

A tagintézményekben ez idáig nem indult tanuló, diák jogsérelme miatt vizsgálat.

A gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásának módja és a tapasztalatok összefoglalása:

Osztályfőnökök, gyermekvédelmi feladatok ellátásával megbízott pedagógusok, védőnők, iskolaorvosok és iskolapszichológusok, bűnmegelőzési tanácsadók, fejlesztőpedagógusok, és az utazó gyógypedagógus egymás munkáját segítve, együttműködve látják el az iskolán belüli jelzőrendszeri feladatokat a veszélyeztető körülményekre utaló rizikófaktorok megfigyelésére, kiszűrésére, megelőzésére való tekintettel.

Magatartásbeli változások, illetve tanulási problémák tapasztalása esetén az intézmények tanárai az iskolák pszichológusai és a gyógypedagógus szaktudására támaszkodva igyekeznek segíteni a tanulók lelki egészségének megőrzésében, a tanulási nehézségek leküzdésében, családi problémák, betegségek tudatosításában és feldolgozásában. Szükség esetén a gyermekjóléti szolgálat és a pedagógiai szakszolgálat bevonásával.

A prevenciós tevékenység módjai: a tanulók ismereteinek növelése jogairól, kötelezettségeikről, egészséges életmódról, szenvedélybetegségekről, szemléletformáló, önismeret növelő foglalkozások, szülői konzultációk, előadások. A problémák kezelésében az egyes intézményekben dolgozó jelzőrendszerben felelős szakemberek és az iskolán kívüli szakemberek, gyermekjóléti szolgáltatások segítenek. A Centrum intézményeiben különös figyelmet fordítanak a szülővel való rendszeres és szervezett kapcsolattartásra.

A megnövekedett tanulói óraszámok miatt, tanítás után nehéz az iskolában tartani a tanulókat valamilyen prevenciós tevékenység érdekében.

Tendencia, hogy nő a hátrányos helyzetű, a rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő, a fizikai és mentális betegségekkel küzdő tanulók száma. A magas óraszám és a gyakran irreális követelmények egyre több tanulónál okoznak negatív lelki, fizikai tüneteket. Az okok feltárására, az érintett családokkal való rendszeres kapcsolattartásra nincs kapacitás, csupán tüneti a kezelés. A legtöbb esetben csak a szükséges és elégséges intézkedésekre van lehetőség. Nincs elegendő idő az együttműködő szülővel való eredményes és hatékony kapcsolattartásra, aktuális problémák kezelésére, rendszeres esetmegbeszélésekre a jelzőrendszer tagjaival. Sok esetben munkaidőn túl van lehetőség a kialakulóban levő problémák kezelésére (családot látogatni, kollégiumokkal, gyermekjóléti szolgálattal, pedagógiai szakszolgálattal konzultálni, orvosi rendelőbe, drogambulanciára kísérni, hivatalos ügyét segíteni elintézni, stb.) és a prevenciós rendezvényeken való részvételre.

Az intézmények iskolapszichológusainak köszönet jár a hatékony és azonnali segítségnyújtásért, közreműködésért.

A dohányzó tanulói létszámnövekedés egyre inkább nehezíti a nemdohányzó tanulók védelmének megtartását.

A leggyakoribb veszélyeztető tényezők, az iskolai hiányzásokkal kapcsolatos megállapítások:

A tagintézményekből begyűjtött adatok alapján egyértelműsíthető, hogy a tanulói hiányzások és a veszélyeztető tényezők napjainkban ugyanazon kiváltó okokból fakadnak: rossz szociokulturális helyzet (szegénység, szülők alacsony iskolázottsága, munkanélküliség, csonka család, családi konfliktusok, párkapcsolatok hiánya, egyedül nevelő szülő nehézségei, szociális problémák, pszichés zavarok, családon belüli bántalmazás, öngyilkosságra való hajlam, alkohol- és drogproblémák), a nevelési értékcsökkenés, nem megfelelő szülői minta, internethasználat veszélyei, egymás közti növekvő agresszió, nem megfelelő csoportokhoz tartozás, kedvezőtlen baráti kapcsolatok, serdülőkori érzelmi konfliktusok.

A tanulói mulasztások folyamatosan nőnek. Úgy tűnik a szülők esetenként nem kellő indokkal tartják otthon gyermeküket (enyhe megfázás, szülői feladatok elvégzése, stb.). A szülők egy része nem tartja fontosnak, hogy eleget tegyen az iskolai házirendben megfogalmazott elvárásnak, hogy jelezze gyermeke hiányzását. Ez későbbi konfliktusokat is generálhat, illetve magában hordozza a tanuló igazolatlan mulasztásának lehetőségét is.

A pedagógusok szerint a mulasztások egy része a számonkérés, dolgozatírások előli menekülés (szülői, orvosi (!) igazolással vagy igazolatlanul).

A huzamos igazolatlan mulasztások valódi oka leggyakrabban a szülői kontroll hiánya, a családon belüli eredménytelen kommunikáció. Ezekben a családokban az iskoláztatási támogatás megvonása és más büntetésforma sem jelent visszatartó erőt, a gyerek jobb esetben dolgozik iskolaidőben, rosszabb esetben bűnöző hajlamú vagy tekergő. Előfordul, hogy nincs pénz a bejárás finanszírozására sem. Az igazolatlan mulasztás csökkenésében a tanulmányi ösztöndíj bevezetése eredményezhet javulást. A megelőzés legfontosabb irányvonala kell, hogy legyen a rendszeres, tervezett kapcsolattartás a szülői házzal, szülői értekezletek, fogadóórák, telefonos megbeszélés; szükség szerinti kapcsolatfelvétel a társintézményekkel, segítő szakemberekkel, hatóságokkal; a tanulók fejlődésének nyomon követése; az esetleges veszélyeztető körülményekre utaló jelek figyelése.

A köznevelési intézmények kapcsolata a gyermekjóléti szolgálatokkal és az együttműködés tapasztalatai:

A gyermekjóléti szolgálatokkal való együttműködést mind a 12 tagintézmény egyöntetűen jónak ítélte meg, ugyanakkor majd minden intézményből tettek ajánlásokat a még sikereesebb együttműködés javítása érdekében.

Egyértelműsíteni kellene a nem tanköteles, de még kiskorú tanulók igazolatlan hiányzásainak kezelését, mert jelenleg ez rendezetlen. A szabálysértési hatósággal való együttműködést nehezíti, hogy nem egyértelmű, hogy egy-egy tanuló esetében hányszor kell jelezni a 30 órás hiányzásokat. Ha egy tanévben csak egyszer, akkor pont annak a lehetősége vész el, hogy a tanköteles, de nagy számú igazolatlan órát felhalmozó gyerekek szüleit felelősségre vonhassa az, akinek hatásköre van erre. Szükségesnek ítélik meg több témában is a prevenciós előadásokat, valamint az ifjúságvédelmi felelősök státuszának rendezését, hogy az iskola és a gyermekjólét között zavartalan legyen az együttműködés.

A gyermekvédelem területén szükséges szolgáltatások, fejlesztések:

- Ifjúságvédelmi státuszok rendezése egyrészt, hogy a tanulók átfogó és megfelelő minőségű támogatást kaphassanak, másrészt a jelzőrendszer intézményeivel való hatékonyabb együttműködés érdekében.
- Szakemberi létszámnövelés az egyes intézményekben.

- Az Ifjúsági Ház prevenciós programjainak bővítése, az egyes intézményekkel való szoros együttműködés jegyében.
- Hatékonyabb pályázati munka. Egyrészt a hátrányos helyzetű tanulók számára olyan pályázatok kiírása, melyekben kifejezetten iskolai programokra nyerhetnek pénzt (kirándulások, színházlátogatások, szalagavatós kiadások). Másrészt az egyes intézmények hatékonyabb és átfogóbb, hosszabb távú prevenciós célok támogatására (életmód és szemléletváltozás érdekében) pályázatok kiírása. Pl.: öntevékeny kulturális és szabadidős diákcsoportok támogatási lehetőségeinek növelése.
- Javasolt a korábban jól működő, pedagógiai gyermekvédelmi tanácskozások rendszeréhez hasonló, központi szervezésű folyamatos kapcsolattartási és információs rendszer felállítása.
- Tanévkezdés előtt, az aktuálisan megváltozott gyermekvédelmi előírásokról történő szervezett és rendszeres tájékoztatás javasolt.

Javaslatok, észrevételek az Önkormányzat gyermekjóléti feladatainak ellátásával kapcsolatban:

- Rendszeres jelzés az egyes intézmények felé a családlátogatások eredményeiről.
- Pártfogói hálózattal való szorosabb együttműködés, kapcsolattartás. (A tanulók bűnügyi háttéréről elégtelen információ miatt.)
- Gyakoribb és rendszeres esetkonferenciák iránti igény az intézmények részéről.

d.) Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet

A Kenézy Gyula Kórház és Rendelőintézet a védőnői és iskola-egészségügyi alapellátás során gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatokat is ellát. Az idevonatkozó jogszabályokon túl munkájukat az Országos Tisztifőorvosi Hivatal által kiadott „Védőnői Szakfelügyeleti Iránymutatás a várandós anyák és a gyermekek védelemével kapcsolatos területi védőnői feladatok helyi eljárásrendjének kialakításához” című dokumentum segíti.

Az óvodákban és iskolákban az intézmények gondoskodnak a rábízott gyermekek, tanulók felügyeletéről. A védőnők ifjúság-egészségügyi munkát látnak el a nevelési–oktatási intézményekben, így napi kapcsolatot tartanak fenn az óvónőkkel, pedagógusokkal. Az iskolaorvos, iskolavédőnő, amennyiben problémát észlel, szóban vagy írásban jelzéssel él az intézmény igazgatója felé.

A Védőnői Szolgálat számára a feladatokat jogszabályok írják elő:

- 2015. évi CXXIII. törvény az egészségügyi alapellátásról,
- 26/2014 (IV.8.) EMMI rendelet a várandós gondozásról,
- 49/2004. (V.21.) ESZCSM rendelet a területi védőnői ellátásról,
- 26/1997. (IX.3.) NM rendelet az iskola-egészségügyi ellátásról,
- 51/1997. (XII.18.) NM rendelet a kötelező egészségbiztosítás keretében igénybe vehető betegségek megelőzését és korai felismerését szolgáló egészségügyi szolgáltatásokról és szűrővizsgálatokról.

A területi védőnő alapfeladata *a gyermekek újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig, várandós anyák, és családjuk egészségének megőrzése, figyelemmel kísérése.* A feladatellátás során a családok számára magas színvonalon, az esélyegyenlőség elveinek

betartásával biztosítják a területi védőnői ellátást, különös tekintettel a gyermekvédelmi tevékenységre, a gyermekjóléti szolgáltatókkal való együttműködésre.

A védőnő köteles veszélyeztetettség észlelése esetén jelzéssel élni a gyermekjóléti szolgálatnál és hatósági eljárást kezdeményezni a gyermek bántalmazása, illetve súlyos elhanyagolása vagy egyéb más, súlyos veszélyeztető ok fennállása, továbbá a gyermek ön maga által előidézett súlyos veszélyeztető magatartása esetén.

A területi védőnő alapfeladatai a gyermekvédelemben:

Nyilvántartja a körzetében bejelentett lakcímmel rendelkező/életvitelszerűen élő várandós anyákat, a gyermekeket az újszülött kortól a tanulói jogviszony megkezdéséig és az oktatási intézménybe nem járó otthon gondozott tanköteles korú gyermekeket.

Tájékoztatja a szülőt/törvényes képviselőt a gyermek jogairól, az egészségügyi ellátáshoz, a védőnői ellátáshoz való jogairól és a törvényes képviselő ez irányú feladatairól, kötelezettségéről, az igénybevétel elutasításának következményeiről.

Célzott és szükséglet szerinti gondozást végez a szülővel/törvényes képviselővel előzetesen egyeztetett gondozási terv alapján a családlátogatás, védőnői tanácsadás keretében.

Értesíti a gyermekjóléti szolgálatot és a házi gyermekorvost/háziorvost, ha:

- a) a körzetében észleli várandós anya szociális válsághelyzetét,
- b) a szülő/törvényes képviselő megtagadja a területi védőnői ellátás (családlátogatás, védőnői tanácsadás, szűrővizsgálat) igénybe vételét - a jogokról és kötelezettségről szóló tájékoztatás, a szükségletnek megfelelő, egyeztetett gondozási és családlátogatási terv megajánlása ellenére,
- c) a gyermek veszélyeztetettségét észleli.

Figyelemmel kíséri a gyermekjóléti szolgálat visszajelzését és az abban foglalt szükséges teendők megvalósulását.

Védőnői helyzetértékelést készít (pl. a település jegyzője, a gyermekjóléti szolgálat, a kórházi védőnő kérésére) a család szociális körülményéről a veszélyeztetettség háttértényezőinek feltárása érdekében.

Felkérésre - indokolt esetben, előzetesen egyeztetett időpontban - részt vesz közös családlátogatáson a gyermekjóléti szolgálat munkatársával, illetve esetmegbeszélésen a veszélyeztetettség csökkentése, megszüntetése érdekében.

Megszünteti a fokozott gondozottként való nyilvántartást, ha a jelzést – veszélyeztetettséget - indokoló tényező megszűnik.

Lehetőség szerint részt vesz a tervezett, előre egyeztetett időpontban megszervezett szakmaközi megbeszéléseken, illetve képviseli a védőnői szolgálatot a gyermekjóléti szolgálat éves tanácskozásán, felkérésre szóban is tájékoztatást ad a körzetében végzett, illetve folyó gyermekvédelmi tevékenységről.

Írásban tájékoztatót készít a gyermekvédelemmel kapcsolatos területi védőnői munkáról, javaslatot tesz a gyermekvédelmi munka eredményességének javítására.

Éves gyermekvédelmi jelentés 2015. évről

Várandós anyák (dec. 31.-én) száma	901
Szociálisan fokozott gondozást igénylő várandós anya	29
Kiskorú várandós anya	6
Kiskorú várandós anyák közül a 14. év alattiak	0
0-6 évesek (dec. 31.-én)	11728
Szociálisan fokozott gondozást igénylő 0-6 évesek	361
Otthon gondozott 7-18 évesek (dec. 31.-én)	60
Szociálisan fokozott gondozást igénylő 7-18 évesek	6
Összes jelzés 2015 évben (db)	96

Az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 13. § (5) bekezdése alapján a várandós és gyermekágyas anya, a korlátozottan cselekvőképes vagy cselekvőképtelen kiskorú gondozója és törvényes képviselője a gyermek egészséges fejlődése érdekében köteles a védőnővel a jogszabályban meghatározott feladatai ellátása során együttműködni. Ettől függetlenül van rá példa, hogy a szülő részben vagy teljes körűen elutasítja a védőnői ellátást. A teljes körű elutasítást minden esetben jelzik a gyermekjóléti szolgálat felé.

Sajnos a védőnői ellátás teljes elutasítása azt eredményezi, hogy a családdal/gondozottal mindenféle személyes kapcsolat megszűnik. Ezzel az esetleges családon belüli problémák, gyermeket veszélyeztető tényezők védőnő által történő felismerésére nincs innentől lehetőség. *Ezekben az esetekben a háziorvos felelőssége ezek felismerése.*

A védőnői ellátást részben vagy teljes körűen nem igénylők száma az elmúlt évben a következőképpen alakult:

- *Védőnői ellátást* (családlátogatás; védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat) *nem igénylő* családok száma 10.
- *Védőnői látogatást nem igénylő* családok száma (védőnői tanácsadás; szűrővizsgálat történik) 47.

Az elmúlt évben a város területén a védőnők 9833 családot gondoztak.

A 2015 év népmozgalmi adataira jellemző, hogy az előző évek születésszámaihoz viszonyítva, emelkedést mutat: 1922 volt a védőnők által ellátott területen az élve születések száma (2005-ben 1919; 2006-ban 1947; 2007-ben 2048; 2008-ban 1932; 2009-ben 1922; 2010-ben 1760; 2011-ben 1789; 2012-ben 1783; 2013-ban 1754; 2014-ben 1840 volt).

A gondozottak érdekében 69 védőnői jellemzés-helyzetértékelés készült a gyámhivatal, bölcsőde, gyermekjóléti szolgálatok, stb. felé, 155 esetben pedig intézkedés történt. A védőnők 39 esetben tapasztaltak gyermekelhanyagolást. Gyermekbántalmazásról 3 esetben tettek jelzést, mely valószínű, hogy nem tükrözi a valóságos helyzetet. Ennek oka elsősorban az, hogy a családon belüli nem fizikális bántalmazások általában rejtve maradnak (nincs külső sérelmi nyom, a gyermek nem panaszkodik róla).

Túl az eddig felsoroltakon, egyes konkrét ügyekben a védőnők és a családgondozók személyesen konzultálnak egymással, esetmegbeszélésen, gyámhatósági tárgyalásokon, szakmaközi megbeszélésen vesznek részt. A városban működő gyermekjóléti szolgálatokkal kapcsolatuk jó. A védőnők karitatív tevékenységet is folytatnak. Általában ez irányú tevékenységük során az általuk összegyűjtött vagy a családok által felajánlott ruhákat, gyerekbútort (kiságy), babakocsit juttatnak el az arra rászorultaknak. Sajnos ezek a lehetőségek is egyre inkább beszűkülnek.

A védőnői munka során tapasztalt - gyermekjóléti szolgálat felé jelzést nem igénylő - problémák összefoglalása:

- Vannak olyan családok, ahol sajnos az egyetlen jövedelemforrást a gyermekek után járó családtámogatások adják.
- A várandósok között az előző évek tapasztalataihoz hasonlóan egyre gyakrabban találkoznak fiatalkorúakkal és/vagy szociálisan hátrányos helyzetűekkel.
- A külterületeken élő családokkal nehezebb a kapcsolattartás, a várostól való távolság miatt a gondozott is nehezebben keresi fel védőnőjét, orvosát, illetve a bölcsődébe, óvodába való járás is nehézségekbe ütközik.
- Egyre gyakrabban fordul elő, hogy a családok, illetve a gyermeküket egyedül nevelő szülők külföldön vállalnak munkát és bejelentés nélkül távoznak gyermekükkel együtt.

A védőnői javaslatokat, kezdeményezéseket a gyermekek helyzetének javítása érdekében az 5. pont tartalmazza.

A védőnők, mint a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot ellátó egészségügyi szakemberek, a gyermek családban történő nevelésének elősegítését, a veszélyeztetettségének megelőzését és megszüntetését munkájuk során mindenkor igyekeznek szem előtt tartani.

e.) Bevándorlási és Állampolgársági Hivatal Befogadó Állomás, Bicske Debreceni Telephelye (a továbbiakban: Befogadó Állomás)

A Befogadó Állomásra érkező családok beilleszkedését az érkezésüket követően gyermekvédelmi tájékoztatóval, családlátogatásokkal, szociális és menekült ellátási adatlap felvételével, egyéni esetkezelésekkel segítették.

A Befogadó Állomáson főként preventív módszerekkel dolgoztak, melynek célja a veszélyeztetettség megelőzése, a gyermek szocializációjának támogatása, a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítése volt.

A gyermekvédelmi tájékoztató célja, hogy a Befogadó Állomásra érkező szülők és törvényes képviselők elsődleges tájékoztatást kapjanak a Gyvt. legfőbb pontjairól, a szülői jogokról, kötelezettségekről, a családban nevelkedő gyermekek jogairól, továbbá a Befogadó Állomás speciális helyzetéből adódó gyermekvédelmi sajátosságokról és a gyermekek iskolai, óvodai és szabadidős lehetőségeiről a Befogadó Állomáson történő tartózkodás alatt.

A családokat tájékoztatták továbbá a menedékjogról szóló 2007. évi LXXX. törvény végrehajtásáról rendelkező 301/2007. (XI. 9.) Korm. rendeletben foglalt ellátásokra való jogosultság feltételeiről és formáiról.

A családlátogatások alkalmával megismerhették a család kultúráját, szokásait, értékrendszerét, életvitelét. A közvetlen életterükbe való betekintés által hatékonyabbá vált a családdal történő szociális munka, illetve esetkezelés.

A családokkal szociális és menekült ellátási adatlap felvételére került sor, amely az általános és a menekültügyi eljárással kapcsolatos adatokon túl kiterjedt a gyermek és családja szociális helyzetére, a családi körülményekre, a család szocializációjára, szociokulturális jellemzőire.

Ha a Befogadó Állomás bármely szociális munkása gyermekvédelemmel kapcsolatos problémát észlelt, vagy jelzés érkezett feléjük, úgy egy átfogóbb családlátogatással mérték fel a helyzet súlyosságát, és próbálták a problémát külső szervek bevonása nélkül megoldani. Amennyiben a beszélgetések, látogatások során nem tapasztaltak javulást, a gyermekjóléti szolgálat felé is továbbították a problémát.

A tájékoztatókat, az adatlapok felvételét, valamint a családlátogatásokat, esetkezeléseket szükség esetén anyanyelvi tolmácsok segítették.

Gyermekvédelmi tájékoztatón részt vevő családok száma havi lebontásban állampolgárság szerint 2015.

Állampolgárság/Hónap	január	február	március	április	május	június	július	augusztus	szeptember	Összesen
afgán	16	12	15	8	9	14	22	5	1	102
iráni					1					1
koszovói	15	1	6		3		3			28
kubai	1				1					2
bangladesi	1									1
mali		1								1
szíriai		1	1	2	1	1				6
libanoni						1				1
líbiai							1			1
kameruni			1			3				4
pakisztáni			1							1
etióp				1						1
eritreai							1			1
kameruni					1					1
kongói					1		4			5
kenyai								1		1
szudáni									2	2
sierra leonei						1				1
elefántcsontparti				1		1				2
palesztin		1								1
összesen	33	16	24	12	17	21	31	6	3	163

2015-ben 163 család (20 különböző állampolgárságú család) vett részt gyermekvédelmi tájékoztatón, akik közül a legtöbb afgán és koszovói állampolgárságú volt. 2015. októberében nem érkeztek már családok a Befogadó Állomásra.

A szociális és menekült ellátási adatlapok felvételénél észrevehető volt, hogy a családok szívesen beszéltek szociális háttérükről, míg kialakult terveik nem voltak a jövőre nézve. Január és február hónapban főként koszovói állampolgárságú családok érkeztek, akik más európai országot tűztek ki célként, így az együttműködés hiányát tapasztalták a részükről. A Befogadó Állomáson tartózkodásuk alatt a preventív tájékoztatások alkalmával főként a személyi higiéné és az egészségügyi vizsgálatok fontosságára kellett hangsúlyt fektetni.

A nyári hónapokban főként afgán családok és afrikai egyedülálló édesanyák érkeztek, akik szintén más európai országban képzeltek el a jövőjüket. Az afgán családok tekintetében azt tapasztalták, hogy sem írni, sem olvasni nem tudtak, így céljukként a gyermekeik iskoláztatását tűzték ki, míg az afrikai országokból érkezők a munkavállalás fontosságát hangsúlyozták.

Egészségi állapotukat, közérzetüket a többségük megfelelőnek mondta. Legfontosabbnak a biztonság és a nyugalom érzését említették. Az otthon maradt családtagjaikkal általában tartották a kapcsolatot.

A rendszeres családlátogatások alkalmával azt tapasztalták, hogy a családok többségének a lakótere rendezetlen, így tanácsokkal, javaslatokkal látták el őket. Számos családlátogatás, tájékoztató célja az volt, hogy a higiénés feltételek betartásának fontosságáról beszélgessenek. A családok általában gyermekeik részére igényeltek ruházatot, melyet adományból biztosítottak a részükre. Gyakran előforduló probléma volt, hogy a szülők a gyermekeiket, felügyelet nélkül hagyták a Befogadó Állomás területén, amely a gyermek testi, értelmi, érzelmi vagy erkölcsi fejlődését gátolhatja.

2015. évben házastársi bántalmazás kapcsán egy alkalommal érkezett jelzés. Két család esetében a gyermekük egészségügyi állapotának veszélyeztetése miatt történt esetkezelés és esetmegbeszélés. Egy család esetében a gyermekeiket érintően érkezett jelzés arra vonatkozóan, hogy más lakók értékeit tulajdonították el. A családokat esetmegbeszélésekkel, gyermekvédelmi szakemberek, ill. pszichológusok, pszichiáterek közreműködésével segítették a problémáik megoldásában.

A Befogadó Állomás bezárásáig maradt családok vonatkozásában elmondható, hogy itt tartózkodásuk alatt együttműködőek voltak, gyermekeik rendszeresen jártak oktatási intézményekbe. Jövőjüket Magyarországon képzeltek el. Az említett családok részt vettek az intézményi és városi közösségi rendezvényeken.

A 2015. évben tapasztaltak szerint a nagyfokú fluktuáció ellenére a családok örömmel fogadták a látogatásokat, beszélgetéseket. Elmondásuk szerint ezek az alkalmak segítették őket abban, hogy választ kapjanak kérdéseikre és abban, hogy könnyebben beilleszkedjenek egy számukra új környezetbe.

5. A jelzőrendszeri tagok észrevételei, javaslatai a gyermekek helyzete, illetve a gyermekvédelmi rendszer javítása érdekében

A gyermekjóléti szolgáltatást nyújtó intézmények a Gyvt. 17. §-a szerinti, a gyermek veszélyeztetettségét, illetve a család, a személy krízishelyzetét észlelő rendszer – jelzőrendszer – tagjainak írásos tájékoztatóit figyelembe véve minden évben átfogóan értékelik a jelzőrendszer működését, valamint áttekintik a gyermekjóléti alapellátás valamennyi formáját és szükség szerint javaslatot tesznek a működés javítására.

Az éves értékeléshez a jelzőrendszer tagjai az alábbi észrevételeket, javaslatokat fogalmazták meg.

Védőnői Szolgálat javaslatai:

- Szorosabb együttműködés szükséges a gyermekjóléti szolgálattal (egy-egy védőnő körzete 1-2 családsegítőhöz tartozzon)
- A családok életvitelének segítése, családi életre, szülői szerepre való felkészülés fontossága (főleg a hátrányos helyzetű családoknál)
- A gyermekek után járó ellátások, segélyek, fizetés beosztásának segítése
- Munkahelyek teremtése
- A kiskorúak és fiatalkorúak szexuális felvilágosításának előtérbe helyezése, fogamzásgátló módszerek elérhetőbbé tétele
- Karitatív tevékenységek kibővítése – több adományra lenne szükség (tartós élelmiszer, ruházat)
- Nyári táborok megszervezése a hátrányos helyzetű gyerekeknek

A házi orvosok megítélése szerint növekszik a túlsúlyos gyermekek száma, a hátrányos helyzetű gyermekek/családok egészségi állapota romlik, a szív- és érrendszeri, a daganatos megbetegedések száma növekszik, valamint egyre több a hasfájós és a fejfájós gyermek. Vannak olyan körzetek ahol az ellátottak egészségi állapota változatlan.

Véleményük szerint a helytelen táplálkozás, a mozgásszegény életmód, a stressz, a túlhajtottság, a kiégés, a kilátástalanság, a munkanélküliség és a rossz szociális helyzet okozza az egészségügyi problémákat. Fontosnak tartják a kommunikáció javítását a házi gyermekorvos, a felnőtt házi orvos és a gyermekvédelmi szervezetek között. Családon belüli bántalmazásra utaló jelekkel a gyermekjóléti központ részére megküldött adatközlés szerint a házi orvosok nem találkoztak.

A bölcsődék javaslatai:

- A szülők tájékoztatásának elősegítése a gyermekjóléti szolgáltatások szórólapon történő információadásával
- A kisgyermeknevelők és a gyermekjóléti szolgálat közti szorosabb együttműködés kialakítása
- Több esetmegbeszélés, figyelem a lelki bántalmazás témakörre

Az óvodáknak több információ nyújtásra lenne igényük a jogszabályi változásokról és azok gyakorlati alkalmazásáról. Újabb lehetőségeket kellene teremteni a szülőknek a helyes életvezetés elsajátítására. Fontosnak tartják az óvodákat érintő témákban tartott szakmai rendezvényeken való részvételüket.

A bölcsődékben és az óvodákban hasonló problémák (többségében anyagi, párkapcsolati, egészségügyi, jogi) fordulnak elő.

Az általános iskolákban leginkább észlelt problémák:

- magatartási problémák
- iskolai igazolt és igazolatlan hiányzások
- tanulási nehézségek
- szülői elhanyagolás
- családi konfliktus
- anyagi helyzet
- beilleszkedési nehézség
- egészségügyi problémák
- gyermekek dohányzása
- szenvedélybetegségek

Javaslatok:

- Több pszichológus szakemberre lenne szükség, akik akár az iskolákba is kijárnának.
- Szorosabb együttműködés a különböző területet képviselő szakemberek között, indokolt az iskolai védőnők és a házi gyermekorvosok bevonása a szakmai munkába.
- Előadások tartása a szülők részére a problémák minél könnyebb felismerése érdekében.
- Iskolákba kihelyezett fogadóórák szervezése

A középiskolákban leginkább észlelt problémák:

- anyagi, gyermeknevelési, magatartási problémák
- agresszív viselkedés
- szülői elhanyagolás
- iskolai hiányzás
- a tanuló korai önállósodási törekvése
- szülő-gyermek konfliktus
- a gyermekek életéből hiányoznak a korlátok
- hétvégi bulizás
- alkoholfogyasztás, dohányzás, drogfogyasztás
- táplálkozási problémák
- családok rendezetlen viszonyai

Javaslatok között az alábbiakat említik:

Szükség volna szakszerű gondozást ellátó szakemberek alkalmazására az SNI-s és BTM tanulók esetében. Igényként merült fel az intézménylátogatások, tájékoztatások, felvilágosítások nyújtása, alternatívák a szabadidő hasznos eltöltésére, valamint mediációs tanfolyam szervezése.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma Debreceni Javítóintézete az együttműködést hatékonynak tartja. A gyermekjóléti szolgálattal az előzetes letartóztatás fenntartásának időpontjáról, a javítóintézeti nevelés ideiglenes és végleges időpontjáról és a szülő-gyermek kapcsolattartásának gyakoriságáról konzultáltak.

A családsegítő központok által megfogalmazottak szerint a prevenciós tevékenység folytatását és bővítését tartják legfontosabbnak.

6. Felügyeleti szervek által gyámhatósági, gyermekvédelmi területen végzett szakmai ellenőrzések, valamint az intézmények működését engedélyező hatóság ellenőrzései

2015. évben nem volt szakmai ellenőrzés, és a működést engedélyező hatóság sem végzett ellenőrzést intézményeinkben.

7. Jövőre vonatkozó javaslatok, célok meghatározása a Gyvt. előírásai alapján

1. Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata az anyagi jellegű veszélyeztetettség megelőzését, megszüntetését, a gyermeknevelést segítő pénzbeli és természetbeni ellátásait a jövőben is kiemelt célként kívánja kezelni és az önként vállalt ellátásokat továbbra is fenntartja.
2. DMJV Önkormányzata fenntartásában lévő intézmények tárgyi és személyi feltételeinek biztosításához a következő években gondoskodni szükséges a költségvetési fedezet tervezéséről.
3. Az Önkormányzat a pályázati lehetőségeket kihasználva kívánja a fenntartásában lévő intézmények működési feltételeit javítani.

- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.2.1-15 kódszámú „Családbarát, munkába állást segítő intézmények, közszolgáltatások fejlesztése” tárgyú felhívás megyei jogú városok önkormányzatai számára biztosít lehetőséget új bölcsődei és óvodai intézmény létrehozására, illetve meglévő bölcsődei és óvodai intézmények/tagintézmények/telephelyek felújítására, korszerűsítésére, projektarányos akadálymentesítésére és új eszközök beszerzésére.

Az Önkormányzat támogatási kérelmeket nyújtott be az alábbi projektek megvalósítására:

- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Karácsony György Utcai Tagintézmény felújítása
- A Nagyerdei Óvoda felújítása
- A Liget Óvoda Bartók Béla úti székhelyének felújítása
- A Boldogfalva Óvoda Manninger Gusztáv Utcai Telephelyének felújítása
- Új bölcsőde létesítése a Postakert u. 7. szám alatt
- Új óvoda építése a Tócsóvölgyben
- A Liget Óvoda Babits Mihály Utcai Telephelyének felújítása
- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézményének Ősz Utcai Tagintézménye és a Mosolykert Óvoda felújítása
- Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Gáborjáni Szabó Kálmán Utcai Tagintézmény felújítása
- Az Alsójózsai Kerekerdő Óvoda felújítása
- A Gönczy Pál Utcai Óvoda tornaszobával történő bővítése

- Eszközök beszerzése a Debrecen Megyei Jogú Város Egyesített Bölcsődei Intézménye Faraktár Utcai Tagintézmény és a Görgey Utcai Tagintézmény számára

- Az Önkormányzat támogatási kérelmet nyújt be a Terület- és Településfejlesztési Operatív Program a TOP-6.6.2-15 kódszámú a „Szociális alapszolgáltatások infrastruktúrájának bővítése, fejlesztése” tárgyú felhívásra a „Családsegítő és Gyermekjóléti Központ infrastrukturális fejlesztése Debrecenben” címmel.

A TOP-6.6.2-15 konstrukció keretében egy – DMJV Család- és Gyermekjóléti Központja elhelyezésére szolgáló – új intézményi központ felépítése valósulhat meg a Debrecen, 21205 helyrajzi számú, Nádor utcai ingatlanon, amely teljes mértékben kiváltja az intézmény feladatellátását szolgáló Mester utca 1. szám, és a Böszörményi út 68. szám alatti ingatlanokat, melyek nem felelnek meg a hatályos jogszabályokban foglalt akadálymentesítési követelményeknek, ezért az intézmény adatait a működést engedélyező hatóság ideiglenes hatállyal, 2016. december 31. napjáig jegyezte be a szolgáltatói nyilvántartásba.

- A Terület- és Településfejlesztési Operatív Program TOP-6.6.1-15 kódszámú, a megyei jogú városok önkormányzatai számára kiírt „Egészségügyi alapellátás infrastrukturális fejlesztése” pályázati felhívás keretében az összesen 236 körzetből 64 körzetet érintő 11 önkormányzati tulajdonú ingatlan infrastrukturális fejlesztésére nyújtott be az Önkormányzat támogatási kérelmet.

A fejlesztéssel érintett önkormányzati tulajdonú ingatlanok az alábbiak:

- Debrecen, Híd u. 14. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Bajcsy-Zsilinszky u. 32. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Füredi u. 42. sz. alatti háziorvosi, fogorvosi rendelő,
- Debrecen, Szentgyörgyfalvi u. 7. száma alatti házi gyermekorvosi, fogorvosi rendelő,
- Debrecen, Cegléd u. 6. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Apafi u. 30. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Jánosi u. 14. sz. alatti háziorvosi rendelő,
- Debrecen, Szabó Pál u. 61-63. sz. alatti háziorvosi, házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Víztorony u. 11. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Böszörményi út 136. sz. alatti házi gyermekorvosi rendelő, védőnői tanácsadó,
- Debrecen, Kishegyesi út 158. sz. alatti háziorvosi, házi gyermekorvosi rendelő védőnői tanácsadó.

Debrecenben 83 háziorvosi, 42 házi gyermekorvosi és 49 fogorvosi területi ellátási kötelezettséggel működő körzetben és 62 területi védőnői körzetben érhető el az egészségügyi alapellátás.

Házi gyermekorvosi rendelő: 14 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 3 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.
Háziorvosi rendelő: 31 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 11 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.
Védőnői tanácsadó: 13 önkormányzati tulajdonú ingatlanban, valamint 1 nem önkormányzati tulajdonú ingatlanban működik.

8. A bűnmegelőzési program főbb pontjainak bemutatása

Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése a 76/2006. (IV. 27.) Ö.h.-val fogadta el Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiáját.

Debrecen Megyei Jogú Város Társadalmi Bűnmegelőzési Stratégiájának I. fejezete egy általános bűnözési és közbiztonsági helyzetképet mutat be, valamint számba veszi a helyi bűnmegelőzési feladatok meghatározó szempontjait és a helyi bűnmegelőzési program megvalósulásának feltételeit.

A II. fejezet a bűnmegelőzés jogszabályi alapjait és helyi strukturális eszközeit tartalmazza, részletezve a különböző szervek, szervezetek feladatait:

1. A rendőrség közbiztonsági tevékenysége
2. Az Önkormányzat feladatai a helyi közbiztonság erősítésében
3. A Rendőrkapitányság és az Önkormányzat kapcsolata a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény alapján
4. Debrecen Közbiztonságáért Alapítvány
5. Közbiztonsági Bizottság
6. Debreceni polgárőr szervezetek
7. Debreceni Közterület Felügyelet
8. Debreceni Kábítószer Egyeztető Fórum

A Bűnmegelőzési Stratégia III. fejezete a közbiztonsági tevékenység anyagi forrásainak biztosításával foglalkozik, míg a IV. fejezet az egyéb rendelkezéseket tartalmazza.

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdés 17. pontja szerint a helyi önkormányzatok feladata a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében - többek között - közreműködés a település közbiztonságának biztosításában.

Ehhez kapcsolódva elsősorban a rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény határozza meg az ellátandó feladatokat. A törvény 8. § (4) bekezdése alapján a rendőrkapitány személyesen, vagy kijelölt helyettese útján évente beszámol a rendőrkapitányság illetékességi területén működő települési önkormányzat képviselő-testületének a település közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről, és az azzal kapcsolatos feladatokról.

A *Debreceni Rendőrkapitányság* kapitányságvezetője Debrecen Megyei Jogú Város közbiztonságának helyzetéről, a közbiztonság érdekében tett intézkedésekről és az ezzel kapcsolatos feladatokról szóló beszámolóját évente az Önkormányzat Közgyűlése elé terjeszti.

A Debreceni Rendőrkapitányság bűn- és baleset-megelőző programjai:

- *„Az iskola rendőre” program*

A rendőrkapitányság bűn- és baleset-megelőzési tevékenységét nagymértékben erősítette a 2008. szeptember 1-jétől indított és évről-évre újabb feladatokkal bővített, egyre nagyobb tapasztalatokkal végzett „Az iskola rendőre” elnevezésű program. A 2014/2015. tanévben csatlakozott a programhoz a városban működő Debreceni Református Hittudományi Egyetem Kölcsey Ferenc Gyakorló Általános Iskolája is.

A Debreceni Rendőrkapitányság működési területén lévő 44 általános iskolában együttműködési megállapodások keretében, az iskolák pedagógusaival együttműködve 39 iskolarendőr tevékenykedik. A programban résztvevők számára az idei évben is kiosztottak plakátokat, pedagógus naplót, prizmákat, oktatási segédleteket, valamint maguk az iskolarendőrök is külön naplót kaptak, melybe tevékenységeiket rögzíteni kell.

A tanévkezdéssel egy időben az iskolák környékén megjelenő fokozott rendőri jelenlét a bűnelkövetőket visszatartja, a megnövekedett gyalogosforgalom rendőri segítése a balesetek megelőzéséhez nagymértékben hozzájárul. A járművezetők ekkor a rendőri jelenlétre fokozottabban számítanak, így sokkal figyelmesebben közlekednek, mely elősegíti az iskolák környezetében a fegyelmezett gépjárművezetői magatartást.

- *Bűnmegelőzési előadások:*

A gyermek- és fiatalkorúak potenciálisan sértettekké, illetve elkövetőkké válásának visszaszorítása érdekében 2015. évben is folyamatosan lépéseket tettek. A kapitányságot megkereső iskolák számára bűnmegelőzési előadásokat tartottak.

A rendhagyó osztályfőnöki órák tematikájában helyet kaptak a gyermek- és fiatalok által és sérelmükre leggyakrabban elkövetett bűncselekmények, velük szemben alkalmazható szankciók és az adott csoportot érintő egyéb aktuális problémák, témák.

A bűnmegelőzési előadó 2015. évben 4 általános iskolában 38 alkalommal 1199 főnek (2014: 3 általános iskola - 18 alkalom 410 fő), 1 közép fokú oktatási intézményben 6 alkalommal 236 főnek tartott előadást. Továbbfolytatták a D.A.D.A programot a Szent Efrém Görögkatolikus Óvoda és Általános Iskola és AMI 4/b. osztályában, mellyel kapcsolatban 8 alkalommal került sor előadás megtartására. A 2015/2016-os tanévben a D.A.D.A program oktatására újabb együttműködési megállapodást kötöttek a Debreceni József Attila Általános Iskolával.

2015. évben a Szoboszlói Úti Általános Iskolában és a Bolyai János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskolában 1-1 alkalommal a szülők részére előadást tartottak, megelőzve az interneten elkövetett jogsértések visszaszorítását.

2013 szeptemberében 1 fő aktív hivatásos és 2 fő szenior állományú munkatárs kezdte meg a megelőzési tanácsadói tevékenységét egy 3 hetes felkészítő tanfolyamot követő vizsgatétel után. Számukra a KLIK jelölte ki azt a négy debreceni középiskolát, ahol napi rendszerességgel kell megjelenniük előadástartás és személyes megkeresés alapján tanácsadás céljából.

2015. évben az országos tervekkel összhangban, a programba bevont intézmények száma növekedett. A sikeres program folytatásaként az értékelt évben már 5 bűnmegelőzési

tanácsadó - 2 fő aktív hivatásos és 3 fő szenior állományú – végezte tevékenységét 16 oktatási intézményben.

A bűnmegelőzési tanácsadók 2015. évben Debrecenben 14 középiskolában és 2 általános iskolában összesen 236 osztályt érintően tartottak előadásokat, melyekre összesen 655 esetben – 5978 tanuló bevonásával – került sor. Az előadások témáinak kiválasztásánál szerepet játszott az ott tanuló diákok érdeklődési köre, az iskola oktatási terve, illetve az aktuálisan jelentkező problémák kezelése.

Megállapítható – mely a program országos értékelésén is elhangzott –, hogy azon iskolákban, melyek részt vesznek a programban, azaz, ahol a bűnmegelőzési tanácsadók jelen voltak, számottevően csökkentek a magatartásbeli problémák, és ezekkel arányosan a fegyelmi tárgyalások száma is csökkent.

- *A Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum tevékenysége*

Debrecenben 2001-ben indult el a drogproblémával foglalkozó önkormányzati, civil, egyházi szervezetek munkájának összehangolása, evégett létrejött a Debreceni Kábítószerügyi Egyeztető Fórum (a továbbiakban: KEF). Az önkormányzat folyamatos támogatásával, biztos partnerként, egységes szakmai és módszertani szemlélet megvalósításával, és a szükségletek feltárásával segíti a helyi szinten megvalósuló kábítószer-megelőző és kábítószer-kezelő tevékenységeket. 11 éve kimagasló aktivitással működteti szakmai programjait és együttműködéseit, melyek során jelentős eredményeket ért el. Szakmai tevékenysége során figyelembe veszi a jelenleg hatályos „Nemzeti Drogellenes Stratégia 2013-2020. Tiszta tudat, józanság, küzdelem a kábítószer-bűnözés ellen” című dokumentumot, illetve a „Tegyünk közösen!” Debrecen Megyei Jogú Város átfogó stratégiája a szenvedélybetegségek megelőzésére és a szenvedélybetegek ellátására 2014-2020. című dokumentumokban foglaltakat. A KEF munkacsoportokban dolgozva a társadalmi és szakmai párbeszéd kiszélesítésére törekszik. Jelenleg 30 tagszervezettel működik. A tagok szakterületenként fejtik ki tevékenységüket, ennek érdekében aktívan működtetik a koordinációs, iskolai, prevenciós, kezelés-ellátás, kínálatcsökkentő, egyházi munkacsoportokat. A munkacsoportok lehetőség szerint havonta üléseznek, de kiemelt eseményekre, akciókra alkalmasszerűen is összeülnek.

Városunk minden évben 500.000 forinttal támogatja a KEF működését, illetve segíti a KEF-et a Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet (2015. novemberétől: Család-, Ifjúság- és Népesedéspolitikai Intézet) által minden évben meghirdetésre kerülő pályázatban történő részvételben. 2015. évi pályázat keretében megvalósult programok: Egészség-nap konferencia fiataloknak és felnőtteknek, Józanság napja konferencia.

9. A gyermekkorú és a fiatalkorú bűnelkövetők számának, az általuk elkövetett bűncselekmények számának, a bűnelkövetés okainak bemutatása – a Debreceni Rendőrkapitányság gyermekvédelmi tevékenysége

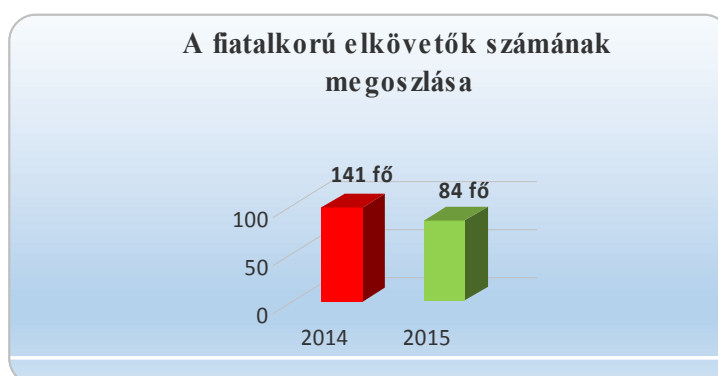
A Debreceni Rendőrkapitányság tájékoztatása szerint 2015. évben Debrecen városban végzett gyermekvédelemmel kapcsolatos tevékenysége az alábbiak szerint alakult. A beszámoló a Belügyminisztérium Koordinációs és Statisztikai Osztály adatainak felhasználásával készült.

Bűnelkövetőkre vonatkozó adatok Debreceni Megyei Jogú Város vonatkozásában

A regisztrált bűnelkövetők számának alakulása a terhelt lakhelye szerint:

<i>Debrecen város</i>	<i>ismertté vált bűnelkövetők</i>
2014. évben	2085 fő
2015. évben	1789 fő

A regisztrált fiatalkorú bűnelkövetők számának alakulása a terhelt lakhelye szerint:

A regisztrált fiatalkorú bűnelkövetők által elkövetett bűncselekmények

<i>Elkövetett bűncselekmény:</i>	<i>Bűnelkövetők száma:</i>
Lopás	34 fő
Garázdaság	17 fő
Testi sértés	15 fő
Egyéb	18 fő
Összesen	84 fő

Az összesített adatok alapján jól látható, hogy a fiatalkorú bűnelkövetők száma az ismertté vált bűnelkövetők 4,7 %-át teszi ki. A statisztika szerint a 2014. évhez viszonyítva 40,4 %-os

csökkenés mutatkozik a fiatalok elkövetők számában, akik 2015. évben legtöbb esetben lopás, garázdaság és testi sértés elkövetőivé váltak.

Az eltulajdonított tárgyak között általában pénz, mobiltelefon, ruhaneműk, és egyéb értékek is szerepeltek. Az erőszakos cselekmények elkövetése estében jellemző volt a vélt vagy valós sérelmek felhánytorgatása. A kamaszkor „előszobájában” lévő gyermekkorúak megfelelő szülői kontroll hiányában, megtalálva egymás társaságát próbálgatják erejüket. Mindemellett szemtelenek a felnőttekkel, leginkább tanáraikkal szemben.

Országos tapasztalatok szerint a gyermek- és fiatalok bűnözővé válásában közrejátszanak a rossz családi és anyagi körülmények, továbbá a kortárs csoport negatív befolyásolása is eltérítheti őket a jogkövető magatartástól.

A gyermek- és fiatalok áldozattá válásának okai:

A regisztrált bűncselekmények természetes, fiatalok sértettjeinek vonatkozásában az adatbázis csak járási és megyei szintű adatokkal rendelkezik, ezért a sértettek száma Debrecen város vonatkozásában nem meghatározható. Az elmúlt évek büntetőeljárásai adatait figyelemmel kísérve elmondható, hogy a korcsoport áldozattá válásában a figyelmetlenség és felelőtlenség nagy szerepet játszik. Az áldozatok többsége olykor elmulasztja a szükséges vagyonvédelmet, továbbá kiszolgáltatott, függő viszonyban él, vagy védekezésre képtelen. A gyermek- és a fiatalok áldozatokra jellemző, hogy az elkövetővel szemben mind pszichikailag, mind fizikailag kiszolgáltatott helyzetben vannak, amelyhez társul az életkorukból adódó hiszékenyséjük. Az óvatosságuk hiánya, a túlzott bizalom, vagy az értékeikkel való dicsekvési vágy miatt válnak sokszor az elkövetők potenciális célpontjaivá.

Az elkövetővé és sértetté válás lehetőségét is magában hordozza az, hogy a fiatalok a számítástechnikai rendszerek folyamatos terjedésével, olyan internetes közösségi oldalakat látogatnak, melyek személyiségük fejlődésére negatívan hatnak. Ezen korosztályok áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, melynek tagjai minimális informatikai ismeretek elsajátításával hatékonyabban léphetnek fel a megelőzés érdekében.

Családon belüli erőszak, bántalmazások előfordulása:

A www.bsr.bm.hu adatbázisa, a családon belüli erőszakkal összefüggésben statisztikai adatokat nem tartalmaz. A kapitányságon a családon belüli erőszak kezelése és visszaszorítása érdekében kiemelten kezelik az ilyen jellegű bűncselekményeket. Abban az esetben, ha tudomást szereznek arról, hogy a családon belüli erőszakos bűncselekményekben gyermek vagy fiatal személy is érintett, a szükséges eljárási cselekmények között a gyermekvédelem arra illetékes szerve felé jelzéssel élnek.

A kábítószer terjesztésével, fogyasztásával kapcsolatos adatok, tapasztalatok:

A rendelkezésre álló adatok alapján a vizsgált korcsoportban 1 fő, új pszichoaktív anyaggal visszaélés büntetettét követte el, további 1 esetben kábítószer birtoklása miatt indult eljárás fiatalok elkövetőivel szemben. Az eljárások során igyekeznek a terheltektől információkat szerezni a terjesztők vonatkozásában. A rendőrségi eljárások során a kábítószer fogyasztók gyakran élnek az elterelés intézményével. Sajnos a statisztikák ezen befejezési mód tekintetében csak országos adatokat mutatnak, ezért azok a Debrecen városban regisztrált elkövetőkre nem szűkíthetők. A Bünyügyi Osztály állománya a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények megelőzése érdekében az aktív közterületi jelenlét mellett bünyügyi

portyaszolgálatokban, továbbá szórakozóhelyek ellenőrzésében vett részt 2015. évben.

A Rendőrség, mint a jelzőrendszer tagja:

A Gyvt. kimondja, hogy meghatározott intézmények és személyek – köztük a rendőrség – kötelesek jelzéssel élni a gyermek veszélyeztetettsége esetén a jelzőrendszer tagjainak. Amennyiben egy ügyben felmerül, hogy a kiskorú veszélyeztetettsége fennáll, jelzéssel élnék az illetékes szervek felé azért, hogy a szükséges intézkedéseiket foganatosítani tudják.

A Debreceni Rendőrkapitányság **2015. évben összesen 288 esetben küldött jelzést** a jelzőrendszer tagjainak gyermek veszélyeztetettségével kapcsolatban, az alábbiak szerint:

Kimutatás a Debreceni Rk. gyermek veszélyeztetettség észlelése miatt küldött jelzéseiről, értesítéseiről 2015. évben	Gyermekjóléti Szolgálat értesítése	Gyámhivatal értesítése				Összesen
	<i>Kiskorú veszélyeztetettségének észlelése</i>	<i>Kiskorú eltűnése miatt</i>	<i>Gyermekkorúval szemben nyomozás elutasítás, megszüntetés miatt</i>	<i>Fiatalkorú által elkövetett szabálysértés miatt</i>	<i>Fiatalkorú gyanúsított kihallgatása miatt</i>	
	162	9	11	0	106	

A Rendőrkapitányság illetékességi területén működő jelzőrendszeri tagokkal az együttműködés megfelelőnek értékelhető. Találkozóikon, szakmai konferenciáikon folyamatosan jelen vannak, közösen dolgoznak, hogy rendezvényeiken a kölcsönös tapasztalatcserével kellő információt szolgáltassanak a fiataloknak.

Javaslatok:

A gyermek- és fiatalkorúak bűnelkövetővé és áldozattá válásának megelőzésében jelentős szerepe van a családnak, a gyermek- és ifjúságvédelemnek, az oktató és nevelő intézményeknek, a civil szervezeteknek, az egyháznak, - a helyi koordináció megteremtésében az önkormányzatoknak és a rendőrségnek egyaránt, ezért a jelzőrendszeri tagokkal folyamatos kapcsolattartás mellett törekedni kell arra, hogy a meglévő együttműködések által kínált lehetőségeket az állampolgárok minél szélesebb körben megismerhessék. A közös, folyamatos munkakapcsolat a bűnmegelőzés tekintetében igen fontos tényező.

Bár az értékelt időszakban csökkent a gyermek- és fiatalkorú személyek által elkövetett bűncselekmények száma, a kapitányság a jövőben is az elmúlt évek munkáját folytatva, további megelőző lépéseket tesz annak érdekében, hogy az illetékességi területükön élő és felnövekvő fiatalok a szabályok és normák betartása mellett, büntetlen előéletű, törvénytisztelő állampolgárként illeszkedjenek be a társadalomba.

Egymás munkáját segítve a megelőzést célzó kiadványok széleskörű terjesztésével hatékonyabban lehetne fellépni a bűnmegelőzés érdekében. Ezen túlmenően a szülőknek, az iskoláknak, gyermekvédelmi intézményeknek is felelősségteljes szerepük van abban, hogy gyermekeink szabadidejüket hasznos dolgokkal tölthessék el.

10. Az Önkormányzat és a civil szervezetek közötti együttműködés

2015-ben az önkormányzat és a civil szervezetek között az alábbi együttműködési formák valósultak meg:

- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata 21.959.460 forint összegű európai uniós támogatást nyert az ÁROP-1.A.3.-2014 „*Esély-Háló területi együttműködést segítő programok kialakítása a Debreceni járásban*” címen, amelyet Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata járásszékhely településként, Hajdúsámson Város Önkormányzatának együttműködésével a „Széchenyi 2020” program keretében valósított meg.

A támogatás keretében civil szervezetek, intézmények és az önkormányzat munkatársai bevonásával megvalósult többek között az „Egészség Tér”, a Szociális Börze, az esélyteremtő könyvtári rendezvények, vagy a tehetséggondozó tábor szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek részére. Hálövetők - civilek a közösségekért címmel ismeretterjesztő, érzékenyítő, motiváló kisfilmek készültek a Debreceni Televízió gyártásában. Egészségfejlesztő, Álláskeresési technikák, Mentálhigiénés műhelymunka keretében 4 alkalomból álló tréning zajlott, emellett a Türr István Képző és Kutató Intézet közreműködésével összesen 30 résztvevővel érzékenyítő tréningre került sor. A projekt keretében elkészült két ismeretterjesztő kiadvány Egészségügyi, illetve Szociális Kisokos címen, valamint elkészült Debrecen Járás Esélyteremtő Programterve és megalakult a Felzárkózási Kerekasztal, így a Debrecen és Hajdúsámson közötti együttműködés a jövőben is hatékonyan és eredményesen folytatódhat.

- Évek óta üzemel a *Civil Portál* elnevezésű interaktív internetes felület, amelyet a nonprofit szervezetek és az önkormányzat is hatékonyan tud alkalmazni a folyamatos és hiteles információcserében. Segítségével mindkét fél tájékozódhat az aktualitásokról és a pályázati lehetőségekről. A Kulturális Alap, Civil Alap, Ifjúságpolitikai Alap, valamint Sportfeladatok pályázati kiírása, benyújtása is ezen a felületen valósult meg.

a./ A *Civil Alapból* 56 támogatási megállapodás megkötésére került sor 4.261.000 forint értékben civil szervezetekkel, időskorúak közösségeivel, kertbarát körökkel, klubokkal, csoportokkal. A szervezetek támogatásával színvonalas programok kerültek megvalósításra, amely hozzájárult a polgárok Debrecenhez, illetve a városrészükhöz való kötődésének erősítéséhez.

b./ A *Kulturális Alapból* 42 támogatási megállapodás megkötésére került sor 4.339.000 forint értékben.

A Kulturális Alapra történő pályázat lehetőségével a városban élő és a várossal aktív kapcsolatot tartó művészeti csoportok, a városban működő kulturális szervezetek, egyesületek, alapítványok élhettek, akik elsősorban művészeti, tudományos programok megvalósítására, valamint a városhoz kötődő kiadványok megjelentetésére kértek támogatást. A támogatás révén a kulturális rendezvények, művészeti programok tovább növelték a város kulturális és turisztikai vonzerejét.

c./ Az *Ifjúságpolitikai Alapból* 12 támogatási megállapodás megkötésére került sor 1.225.000 forint értékben. Ennek keretében közösségi identitás erősítését, valamint a kulturális és környezeti örökség megőrzését célzó, a debreceni fiatalok identitását erősítő programok, a helyi ifjúságon belüli kohézió kialakítását, illetve más korosztályokat összekötő párbeszédet elősegítő programok, a kreativitás, innováció és tudástranszfer népszerűsítését megcélzó programok, valamint kulturális és rekreációs szolgáltatásokhoz

való jobb hozzáférés megteremtésével a társadalmi befogadás előmozdítását elősegítő programok támogatására került sor.

Összesen 15 pályázat érkezett, melyből 12 pályázatot támogatott az Önkormányzat.

d./ Sportfeladatokra 37 támogatási megállapodás megkötésére került sor 3.380.000 forint értékben, amely kiemelkedő szabadidős és egészségkárosultak részére rendezett sportrendezvények szervezésére és azokon való részvételre, nemzetközi és utánpótlásversenyek, olimpikonok felkészülésének támogatására: kiemelt nemzetközi és hazai sportrendezvények szervezésére és azokon történő részvételre, valamint nemzetközi és hazai kiemelt sportrendezvényekre történő felkészülésre biztosított támogatást.

- *Közművelődési megállapodás, ellátási szerződés* keretében olyan civil szervezetek támogatása valósult meg, amelyek ágazati jogszabályi keretek között, önkormányzati feladatellátást valósítanak meg. Önkormányzatunk közművelődési megállapodásokon keresztül biztosít további lehetőségeket a lakosság önszerveződő közösségei számára, hogy közösségi színtereket bérelhessenek, ahol megfelelő rendszerességgel és időtartamban vesznek részt az általuk szervezett programokon, vesznek igénybe új szolgáltatásokat.

A közművelődési feladatok ellátásának finanszírozására önkormányzatunk az elmúlt két évben 2.500.000 forintot biztosított 12 nonprofit szervezet részére. A közművelődési megállapodások keretében nem csupán anyagi finanszírozás valósult meg, hanem ingatlanok térítésmentes biztosítása is. Ez a támogatási forma 2 szervezetet érint.

Ennek keretében iskolarendszeren kívüli, öntevékeny, önképző, szakképző tanfolyamok szervezése, esélyeket javító tanulási, felnőttoktatási lehetőségek biztosítása (internet klub, angol, német klub, álláskeresési ismeretek átadása egyéni formában) valósult meg.

Emellett a környezeti, szellemi, művészeti értékeik, hagyományaik feltárása és bemutatása céljából kiállítások, filmvetítés, előadások, lakossági fórumbeszélgetések, hagyományos ünnepekhez kapcsolódó rendezvények szervezése, amatőr művészeti csoportok számára közművelődési tér, a szabadidő kulturális célú eltöltéséhez szükséges feltételek biztosítására is sor került.

- Az elmúlt évek tapasztalatai alapján az önkormányzat továbbra is fontosnak tartja, hogy a Cívis Ház Zrt.-vel együttműködve a *civil szervezetek számára ingatlanokat* biztosítson *ingyenesen vagy kedvezményes bérleti díj* ellenében. Az ingatlanok bérlői lehetőségeikhez mérten gondoskodnak a bérlemény felújításáról. A Kulturális Osztály feladatellátásához kapcsolódóan 2015-ben 18 nonprofit szervezet 20 ingatlant bérelt kedvezményesen vagy ingyenesen. A kedvezményes bérleti díj a nonprofit szervezeteknek lehetőséget ad arra, hogy a piaci ár töredékéért béreljenek ingatlanokat, a bérbeadónak pedig azért kedvező, mert az árverés útján többször eredménytelenül meghirdetett ingatlanjait hasznosítani tudja.
- Az Önkormányzattal közös városi szintű programok esetén a *közterület térítésmentes használatba adása, valamint kedvezményes terem-bérleti díj biztosítása is a nonprofit szervezetek támogatásának egy formája.*
- Civil szervezetek számára a *támogatói ajánlások és nyilatkozatok* biztosításával az önkormányzat hozzájárul pályázati esélyeik növeléséhez.
- A nonprofit szervezetek működését nagymértékben segíti a *Civil Információs Centrum*, amely ingyenes jogi, pénzügyi és pályázati tanácsadással, valamint a partnerségi

információs napok, kistérségi programok szervezésével járul hozzá a kapcsolatok erősítéséhez, és segíti a debreceni és megyei civil szervezetek munkáját.

- *A városrészi családi rendezvényekre*, valamint egyéb közösségi programok szervezésére, koordinálására a város az elmúlt két évben 3.250.000 forintot biztosított. A hagyományokhoz híven nonprofit szervezetek és intézmények szervezésében megvalósított gyermeknap és advent köré szerveződő városrészi rendezvények több mint száz programján vehettek részt az érdeklődők.
- 2015. október 8-án megalakult a 14 tagszervezetből álló *Debreceni Karitatív Testület*. A Testület célja a városi szintű karitatív munka összehangolása az érintett civil szervezetek bevonásával. A Testület az őszi szünetben 270 db tartós élelmiszer csomagot, a Mikulás napi rendezvényeken 250 db ajándékcsomagot osztott a hátrányos helyzetű családok gyermekei részére. A testület szervezésében a karácsonyi ünnepekre 2.600 db tartós élelmiszer csomag, valamint 20 fenyőfa, a Görög Katolikus Egyház által megszervezett karácsonyi rendezvényen pedig 300 adag meleg étel került kiosztásra a hátrányos helyzetű családok részére.
- 2015. májusában Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzatának munkatársai *kérdőíves kutatást* folytattak debreceni középiskolás diákok körében. A vizsgálat célja az volt, hogy feltérképezze a debreceni középiskolások szabadidős tevékenységeit, későbbi tanulmányaikra és munkavállalásukra vonatkozó jövőképét, valamint közéleti aktivitását. Mindezt egy új ifjúsági stratégia elkészítésének alapjaként. A vizsgálat populációját a Debrecenben működő középiskolák 9-12. évfolyamos tanulói adták. A mintába közülük minden évfolyamon a „b” jelzésű osztályba járó tanulók kerültek. Az így kapott mintába végül összesen *16 iskola 64 osztályának 1350 tanulója* került be.

Az eredmények közül mindenképpen megemlítenő, hogy a *szabadidő eltöltését vizsgálva*, kontrasztos képet kapunk, ha a hétköznapi, és a hétvégi időtöltéseket összehasonlítjuk. Hét közben a válaszadók több mint 70%-a tölti a szabadidejét internetet használva. A másik két legkedveltebb opció hétköznap a számítógépes játékokkal és a sportolással, vagy sport rendezvényen való időtöltés. *A fizikailag is aktív időtöltéssel szemben a válaszadók körében az internet több mint négyszeres előnyt élvez.* Ez az eredmény felhívja a figyelmet arra, hogy a jövő generációját megcélzó kommunikációs csatornák között, az online felületek azok, amelyeken keresztül hatékonyan el lehet érni a fiatalokat.

Hétvégén teret nyerne az offline programok. A válaszadók ilyenkor szórakozóhelyekre látogatnak, kirándulnak, moziba mennek, és kevesebbet használják az internetet. Hét közben kevesebb a szabadidejük, 42%-nak ilyenkor egyáltalán nincs. A leggyakrabban – legalább havi rendszerességgel – végzett programok a mozi- vagy színházlátogatás, illetve az utazás, kirándulás.

Megkérdezték, hol töltik legszívesebben a szabadidejüket. A preferenciák hétközben és hétvégén is megegyeznek, az összesített eredmény a következő:

1. *otthon, családi körben*
2. *barátokkal, diáktársakkal, házibuliban*
3. *városi ifjúsági rendezvényen*
4. *városi szórakozóhelyeken*

Eszerint egyértelműen előnyben részesítik a megkérdezettek az aktuális városi rendezvényeket a városi szórakozóhelyekhez képest.

Városi rendezvények gyakoriságának és színvonalának megítélését vizsgálva azt az eredményt kaptuk, hogy összességében meg vannak elégedve a városi rendezvények színvonalával, azonban ez nem tekinthető erős megelégedettségnek, hiszen nem sokkal került a semleges tartomány fölé a kapott 6,08-es érték az 10-es skálán. Még inkább igaz ez a rendezvények gyakoriságát illetően.

A kérdőíves felmérés eredménye felhívta a figyelmet arra, hogy a Debreceni Ifjúsági Ház, amely 2011. óta működik a Simonffy utcában új irányvonalakat, megújítást igényel. Az Ifjúsági Házban 2015. október 1-től vezetőváltás volt. Az új ügyvezető igazgató új szemlélettel, új programelemekkel szeretné felvirágoztatni az Ifjúsági Házat. (Pl. „Teret adunk” középiskolai programcsomag megvalósítása, „Szemünk fénye” pályázat, EVS pályázat és az „Ifjúsági összművészeti programsorozat” folyamatos megvalósítása.)

Az Önkormányzat a DISZ működésének támogatására évi 44.427.000 forintot biztosít, emellett az Ifjúsági Ház külső rendezvényeinek (Halköz, Simonffy u., Ady park) szakmai támogatása a közterületi engedélyek kiadása iránti eljárásban is előnyt jelent.

- Debrecen városa „*Debrecen mi vagyunk*” címen pályázatot hirdetett a városban lakó vagy itt tanuló fiataloknak – egyedül vagy közösségként – 30 éves korig.
1,5-2 perces videót készítettek a fiatalok, amelyben bemutatták a várost ahol élnek, dolgoznak vagy tanulnak. Filmet forgattak kamerával, okostelefonnal vagy tablettel azokról a helyszínekről, ahol szívesen megfordulnak, és megmutatták, hogy mit szeretnek a cívisvárosban.
A pályázat beadási határideje 2015. július 1-től október 30-ig tartott. A videópályázat rendkívül eredményesnek tekinthető, amelynek során 24 értékes és színvonalas kisfilm érkezett. A kisfilmek bemutatják, hogy Debrecen egy mindenki számára élhető, szerethető város, ahol sok lehetőség és kaland vár a fiatalokra.
A pályázat során 3 díjat (50 ezer, 30 ezer 20 ezer Forint) és egy közönségdíjat (30 ezer Forint) ítélte oda a szakmai és közéleti zsűri, illetve a közönségdíj esetében az internetes szavazók, illetve 5 különdíjat is kiosztottak (tárgynyermények).
A videók megtekinthetők az indavideo.hu-n, ahol a nézettség alapján elmondható, hogy nagy népszerűségnek örvendenek. A legnézettebb videó 5300, míg a többi videók közül is többet 1000 feletti megtekintési szám jellemez.
- Fontos megemlítenünk a KEF tagságában működő Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület tevékenységét, amely 2015. őszén Debrecen belvárosában a „Moonshine – a Rolling-Room Mozgó Bulisegély Szolgálat továbbfejlesztése Debrecenben” pályázat kapcsán két asztalitenisz asztalt és két sörpad asztalt állított fel, ahol ártalomcsökkentő ásványvizek, vitaminok és prevenciók kiadványok kaptak helyet. Ez a program rendkívüli népszerűségnek örvendett és az éjszakai bulizás közepette nagyon sok fiatalot vonzott a ping-pongolás lehetősége.
- 2015. tavaszán került átadásra a felújított Ady park. Városunk kreatív padok tervezésére pályázatot írt ki a fiatalok részére. 22 pályázat érkezett, ebből 3 pad terve került megvalósításra (egy gitár, egy nyitott könyv és egy biciklis standos pad). A padok kivitelezését szintén fiatalok végzik a szakképző intézmények tanműhelyeiben.

- 2015. évben a nemzetközi szintű megmérettetésen *Debrecen városát kiemelkedő eredménnyel képviselő diákok számára elismerő oklevelet és tárgyjutalmat adott át a város polgármestere.*
- Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata öt szervezettel kötött *ellátási szerződést* szociális és gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatok ellátására. 2015-ben a szervezetek az alábbi szolgáltatásokat nyújtották az ellátási szerződések keretében:
ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft.: hajléktalan személyek ellátása – melynek keretében a gyermekjóléti alapellátások közül két családok átmeneti otthonát működtet 40-40 férőhellyel (beszámolóik a 3.4-es pontban találhatók).
Forrás Lelki Segítők Egyesülete: családsegítés, pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek nappali, közösségi és alacsonyküszöbű ellátása, támogatott lakhatás szenvedélybetegek részére, szenvedélybetegek rehabilitációs intézményben történő ellátása.
Héra Egyesület: családsegítés.
Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség: fogyatékos személyek nappali ellátása (halmozottan sérült gyermekek és fiatalok napközbeni fejlesztése, oktatása, nevelése, gondozása, ápolása, szociális ellátása 6-30 éves korig).
Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület: pszichiátriai betegek közösségi ellátása, szenvedélybetegek közösségi ellátása és alacsonyküszöbű ellátása, támogató szolgáltatás – elsősorban a 18-35 éves fiatalok számára.
A szervezetek az ellátási szerződésben vállalt kötelezettségeiknek az elmúlt évben is eleget tettek. DMJV Önkormányzatának Közgyűlése 2015-ben a ReFoMix Nonprofit Közhasznú Kft., a Forrás Lelki Segítők Egyesülete, a Héra Egyesület, valamint a Debrecen-Nagytemplomi Református Egyházközség részére összesen 36 millió forint támogatási összeget folyósított. A Lelkierő Fiatalon a Fiatalokért Egyesület az ellátási szerződésben foglaltak szerint a működési kiadásait a központi költségvetésből finanszírozási szerződés alapján vissza nem térítendő támogatásból biztosítja.
A szervezetek többnyire szociális szolgáltatásokat biztosítanak, azonban tevékenységi körük számos esetben kapcsolódik a gyermekjóléti, gyermekvédelmi gondoskodás területeihez is. A Héra Egyesület és a Forrás Lelki Segítők Egyesületének tevékenységi köre pedig - az Önkormányzat Közgyűlésének 224/2015. (XI. 19.) határozata alapján - 2016. január 1-jétől kiegészült a gyermekjóléti szolgáltatás feladataival.

Összefoglalásképpen megállapítható, hogy Debrecen Megyei Jogú Város Önkormányzata a jogszabályokban meghatározott gyermekjóléti, gyermekvédelmi feladatainak 2015-ben is eleget tett. A pénzbeli és természetbeni támogatások nyújtásával, intézményrendszerének szolgáltatásaival, szerződéses kapcsolataival jelentős szerepet vállalt a gyermekekről, fiatalokról, családokról való gondoskodás biztosításában. A gyermekvédelmi rendszerben dolgozók a gyermekek elsődleges érdekeinek előtérbe helyezésével végezték tevékenységüket, melyben a folyamatos fejlesztésre, javításra való törekvés tapasztalható.

Debrecen, 2016. május